

KON. MIL. ACADEMIE
BIBLIOTHEEK
Kasteelplein 10
BREDA

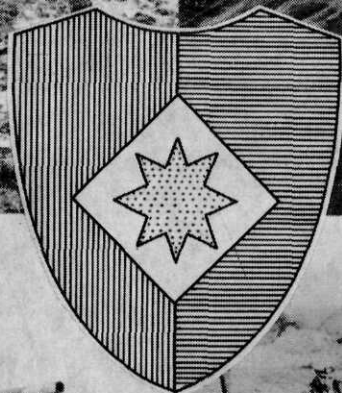
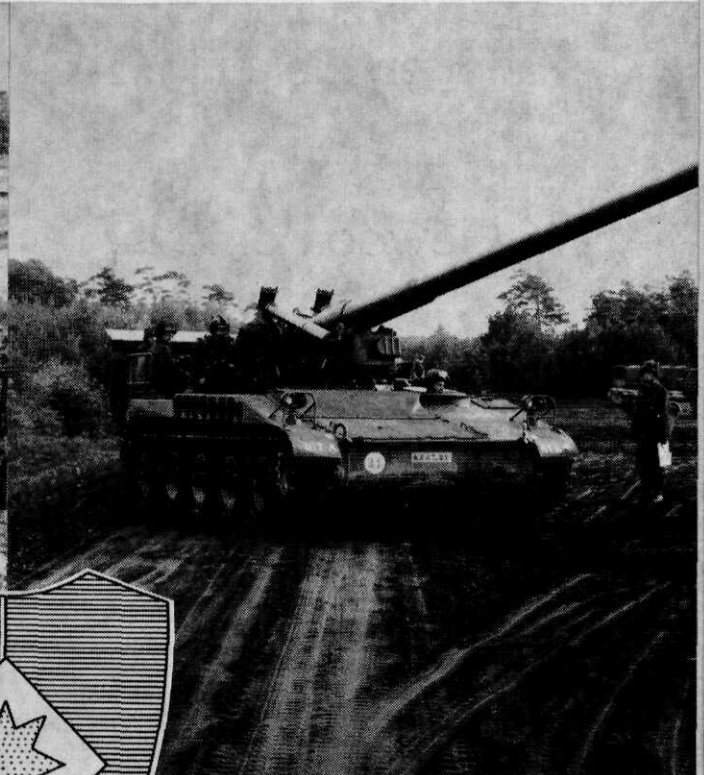
137e jaargang - december 1968 - nr 12

de militaire spectator

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de
Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

LEGERKORPSNUMMER

maandblad, waarin opgenomen
de officiële mededelingen van
de Koninklijke Landmacht en
de Koninklijke Luchtmacht

Uitgave van

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.

lid van de Nederlandse Organisatie
van Tijdschrift Uitgevers (NOTU)

Directie, Redactie, Administratie en Advertenties:
Zwarteweg 1 - Den Haag - tel. (070) 18 23 55 - giro 4 47 15

Hoofdredacteur:

H. A. Thoosen
Brigade-Generaal van de Generale Staf

Adjunct-hoofdredacteur:

S. van der Pol
Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

Redactie:

H. Dieters
Luitenant-Kolonel van de Koninklijke Luchtmacht

L. P. van Oppen
Luitenant-Kolonel van de Generale Staf

J. C. M. Smits
Luitenant-Kolonel der Infanterie (gsb)

ir. T. A. van Zanten
Kolonel van de Technische Staf

Abonnementsprijs: f 24,00 per jaar
buitenland: f 30,00 per jaar
losse nummers: f 2,25

Advertenties: contractprijzen op aanvraag

NADRUK VERBODEN

DE MILITAIRE SPECTATOR 137(1968)(12)553... 612

INHOUD

Officiële mededelingen

554 Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders
Mededelingen van de Inspecteur der
Opleidingen

Redactioneel gedeelte

555 Ten geleide, door L. A. Savalle, Luitenant-Generaal der Infanterie (gsb), C-1e Legerkorps

556 Werkzaamheden Sectie G1-1LK, door Officieren Sectie G1-1LK

560 Gevechtinlichtingen, door Officieren Sectie G2-1LK

564 Opleiden tot paraatheid, door A. M. Herbrink, Kolonel der Infanterie, Hoofd Oefenplanning, Staf 1LK

569 Herhalingsoefeningen voor de mobilisabele eenheden van het Legerkorps, door P. van Driel, Luitenant-Kolonel der Artillerie

573 Directe luchtsteun bij een flexible response, door J. A. Bor, Majoor der Infanterie (gsb)

580 Logistiek algemeen binnen het 1e Legerkorps, door J. A. Makkink, Luitenant-Kolonel van de Generale Staf, Hoofd G4 - Staf 1LK

583 Oefeningen in groter verband met troepen, door Officieren Staf 4e Divisie

592 Gevechtsverkeersregeling, door Officieren Staf 1e Divisie "7 December"

600 Uit de vakpers

Bij de omslagfoto:

De mechanisatie in het 1e Legerkorps

Officiële mededelingen

van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders

LaO 68017. Voorschrift reizen en oefeningen buitenland.

LaO 68018. Studie assistentie t.b.v. de civiele vakopleiding van de technische specialisten.

LaO 68019. Regeling tegemoetkoming in kosten van aankoop van een woning in of nabij de standplaats.

LaO 68020. Regeling deelneming aan de jaarlijks te houden internationale vierdaagse afstandsmarsen.

LaO 68021. Financiële voorzieningen voor verplicht in werkelijke dienst zijnde militairen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht.

LaO 68022. Wijziging regeling inkomsten militairen Kl en KLu.

LaO 68023. Interimregeling examens Koninklijke Militaire Academie 1968.

LaO 68024. Premiespaarregeling Rijksambtenaren 1968.

LaO 68025. Regeling dagelijks reizen tussen de woning en de plaats van tewerkstelling.

LaO 68026. Toelagen t.b.v. landmacht- en luchtmacht-attachés en hun toegevoegde personeel.

LaO 68027. Wijziging Regelingen inkomsten militairen Kl en KLu.

LaO 68028. Verstrekking van voeding in vreedstijd.

LaMed 016-68. 20e Tweedaagse militaire prestatietocht.

LaMed 017-68. Herijk van maten en gewichten enz.

LaMed 018-68. Ruitersportdagen op 14 en 15 juni 1968.

LaMed 019-68. Hogere technische vorming van officieren der Koninklijke landmacht, cursus 1969.

LaMed 020-68. Opleiding tot officier-munitietechnicus.

LaMed 021-68. Koelkasten/diepvries.

LaMed 022-68. Nationale vijf- en tweekamp 1968.

LaMed 023-68. Richtlijnen met betrekking tot het ceremonieel bij officiële bezoeken van buitenlandse militaire autoriteiten.

LaMed 024-68. Financiële voorzieningen ten behoeve van bij HQ Afcent geplaatste militairen.

LaMed 025-68. Kerkelijke feest- en vastendagen voor Israëlitische militairen in 1968/1969.

LaMed 026-68. Wijziging regeling inkomsten-buitenland 1962.

LaMed 027-68. Ontslag dienstplichtigen wegens algemene dienstbeëindiging.

Mededelingen van de Inspecteur der Opleidingen

Opgave van nieuwe voorschriften en wijzigingen*

1e Opgave van wijzigingen op VS 2-1014/1. (Overzicht oefen- en schietterreinen). Opgenomen is o.a. de tekst van LaO 67018, codenr 4, oefenterr./4. Van een aantal terreinen zijn enkele beperkende bepalingen veranderd resp. aangevuld. Voorts zijn enkele wijzigingen in black-outcircuits erin verwerkt.

VS 2-1111. 4e druk. Classificatievoorschrift voor de Koninklijke Landmacht. Hiermee is de 3e druk verval- len. In het voorschrift is het woord „rubriceren” ver- vangen door „classificeren”. Voorts is de wijze van aanbrengen van de verschillende classificaties veran- derd (hetgeen in deze druk ook daadwerkelijk is toege- past) en aan de behandeling van documenten bij oefen- ings is meer aandacht besteed.

3e Opgave van wijzigingen op VS 2-1120/2. (Veld- dienst, deel 2 - Tekens en afkortingen). De inhoud van het gestelde inzake de aanduiding van mijnevel- den en van terreingedeelten die zijn besmet (al dan niet ten gevolge van een strijdmiddel) is in overeenstemming gebracht met het gestelde in de 4e uitgave van Stanag 2002.

2e Opgave van wijzigingen op VS 2-1120/3. (Veld- dienst, deel 3 - Algemene gegevens over het gebruik van en de bescherming tegen NBC-strijdmidde- len). De geluidsignalen en de tekens die worden gebruikt om te alarmeren bij gevaar of bij een aanval, alsmede bij het aankondigen van het einde van het alarm, stemmen overeen met het gestelde in Stanag 2047.

VS 2-1387. **Verzorgingshandleiding.** Hiermee is VR 2-1387 vervallen. De handleiding stelt regelen voor de verzorging van personeel en materieel van de NAVO- eenheden en overige eenheden van de KL en is afge- stemd op de tactische doctrine zoals deze in de ge- vechtshandleiding is vastgelegd. Rekening is gehouden met de in NAVO-verband aanvaarde verplichtingen.

VS 2-1393/3 (VGVK-13). Verzameling van gemeen- schappelijke verordeningen voor de Krijgsmacht, nr 13 - VN-vredesoperaties; juridische aspecten. Deze publi- katie beoogt voorlichting te geven aan commandanten over vragen van volkenrechtelijke aard die z'ich in een VN-vredesmacht kunnen voordoen.

1e Opgave van wijzigingen op VS 6-60. (Bedie- ving van de raketlanceerinrichting M289, voor de 762 mm rak- et MGR-1A en MGR-1B). Deze wijziging houdt o.a. in een uitbreiding van het voorschrift met het hoofd- stuk „Het in stelling komen en uit stelling gaan van de windmeetuitrusting AN/MMQ1B”.

VR 7-267. 2e druk. De Pantserinfanteriecompagnie. Hiermee vervalt de 1e druk. Aangezien geen onder- scheid meer wordt gemaakt tussen een painfcie mech resp. mot, is in deze nieuwe druk het optreden van de pantserinfanteriecompagnie in zijn algemeenheid be- schreven. Opgedane ervaringen zijn in deze druk ver- werkt.

VS 8-1/3. 2e druk. De Geneeskundige dienst van de KL en de KLu buiten het operatiegebied. Vernieuwing van het oude VS 8-1/3 was noodzakelijk ten gevolge van organisatiewijzigingen in de nationale sector.

* Technische handleidingen en zuiver administratieve aangelegenheden niet opgenomen.

Ten geleide

Voor u ligt een aflevering van De Militaire Spectator die in haar geheel is gewijd aan het Eerste Nederlandse Legerkorps.

De artikelen zijn geschreven door officieren die daarin hun taak vervullen en hun eigen mening geven. Getracht is een nummer samen te stellen waarin voor "elck wat wils" is te vinden. Een greep uit het vele; volledigheid is niet mogelijk.

Het zal u opvallen dat het vooral de opleidingsaspecten zijn die goed tevoorschijn komen. Het Eerste Legerkorps is nu eenmaal tevens een opleidingseenheid en vooral deze opleidingstaak beheerst een groot deel van het dagelijks doen en denken.

Nu de mechanisatie van het Legerkorps is voltooid, is dit Korps in een nieuwe, veel meer gecompliceerde en veel meer technische fase van zijn bestaan getreden. Daarmee is men zich ook van een ander facet van het Legerkorps meer bewust geworden: dat van een groot bedrijf met enorme materieelinvesteringen. Op elk niveau dienen de beginselen van een doelmatige bedrijfsvoering te worden nageleefd. Goede personeelszorg is daarvan een hoofdbestanddeel, en — juist in deze tijd waarin in ons leger ingrijpende veranderingen plaatsvinden op het gebied van intermenselijke verhoudingen — inderdaad een onderwerp van voortdurende zorg in de goede betekenis van het woord.

Tenslotte, en in de eerste plaats, is het Eerste Nederlandse Legerkorps een operationele eenheid. De waarde, nationaal en internationaal, van het legerkorps wordt afgemeten naar één maatstaf: de *parate gevechtskracht*.

Deze waardering bepaalt het rendement van de Nederlandse defensie-inspanning voor de Koninklijke Landmacht.

Deze waardering bepaalt de mate waarin het Legerkorps zijn taak vervult.

L. A. SAVALLE

Luitenant-Generaal der Infanterie (gsb)
C-1e Legerkorps

Werkzaamheden Sectie G1 - 1LK

Officieren Sectie G1-1LK

In de „Leidraad voor de bevelvoering en dienst in staven” staat, in al zijn beknoptheid, een opsomming van de werkzaamheden van de Sectie G1, waarbij tevens de horizontale samenhang van de werkzaamheden in de Staf m.b.t. de voornaamste G1-aangelegenheden schematisch is weergegeven.

Deze werkzaamheden zijn, hoe kan het ook anders, gebaseerd op oorlogstijd. Ongetwijfeld zijn veel punten ook voor vreedstijd van kracht, doch in gewijzigde vorm en met een geheel andere graad van belangrijkheid. Hoewel het voorschrift in deze niet meer geheel up to date is, kan in zijn algemeenheid de juistheid van de taken worden beaamd en wel in het bijzonder de taakomschrijving: „alle zaken, welke niet onder werkzaamheden van een der overige generale stafsecties ressorteren”. Deze uitspraak werkt als een panacee ter oplossing van veel stafproblemen.

Naast de sectie G1, en hiermee nauw verweven, werkt de sectie Adjudant-Generaal, die is belast met de uitvoering van de personeelsbeleidsaangelegenheden (in enge zin) van de sie G1. In oorlogstijd kan dit, gezien de omstandigheden en met de beperkingen verbonden aan het begrip „Beleid van de commandant”, juist zijn, mede door veel eenvoudiger procedures en het wegvallen van veel ambtelijke, administratieve en rechtspositionele moeilijkheden. In vreedstijd zijn de zaken veel gecompliceerder en is de omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de sie G1 en AG in feite te summier. Voor de algemene vorming van de officier was het tot voor kort goed om de S1-functie in een bataljon of afdeling gedurende kortere tijd te hebben vervuld. Daar deze functie uit de aard der zaak nogal administratief was gericht, was de animo van jonge enthousiaste officieren voor deze functie bepaald niet groot. De tijden zijn veranderd en daarmee ook vele begrippen en instellingen.

Zelfs het 1e Legerkorps, als de gepantserde vuist van de KL, heeft dit in al zijn geledingen ondervonden. De tijden van de echte „trouper”, die niets met papier te maken wilde en behoefde te hebben, zijn voorbij. De opleidingen zijn óf wetenschappelijk óf steeds meer gespecialiseerd

op bepaalde vaardigheden. De administratie, de registratie, de rechtspositie van de man met alle verworvenheden en andere daaraan verbonden consequenties zijn niet meer uit de weg te gaan. De functie van S1 is niet maar zo te leren in een „training on the job”, daarvoor is ook de legerkorpsgemeenschap te ingewikkeld geworden. Behalve de S2- en de S4-cursussen is derhalve de noodzaak gebleken van een S1-cursus om de functie in een sectie G1 of AG of op een lager niveau bij de sie S1 (waar een samenvoeging van de G1- en AG-taken plaatsvindt) doelmatig en deskundig te kunnen verrichten. Het is een wijs besluit geweest, dat onder auspiciën van de OOP-KL een S1-cursus is ingesteld, die in hoofdzaken de achtergronden belicht van de huidige personeelsaangelegenheden en problemen, die zich op elk niveau kunnen voordoen. Hoe werkt nu de sie G1 van het 1LK? Zoals boven reeds vermeld bestaat er een hemelsbreed verschil tussen de oorlogs- en vreedstaak, doch beide zijn gebaseerd op de regelen daaromtrent gesteld in de eerdergenoemde Leidraad Stafdienst.

Oorlogstaken

Staf 1LK is verdeeld in twee OPS-gebieden: OPS I, het bevelvoeringscentrum, waarin de LKC met de sie G2 en G3 de operaties leidt, en OPS II, het verzorgingscentrum, waarin de sie G1 en G4 als beleidssecties met de diverse Speciale-Stafsecties zijn gestationeerd.

Meer achterwaarts (50 — 100 km) is het Administratief Centrum 1LK gelegen, waarin o.a. de sie AG haar taak verricht met het Bureau Mechanische Registratie (BMR). Hier worden de personeelsmutaties van alle LK-eenheden verwerkt en naar het ministerie van defensie doorgeseind. Een gedetailleerde omschrijving van de taken van de sie G1 zou ons hier te ver voeren. De geïnteresseerde lezer kan deze vinden in de HPO (Handleiding Personeel in Oorlogstijd), die tot op het niveau van bataljon en zelfstandige compagnie is verstrekt.

Als belangrijkste rapportages t.a.v. personeelssterkte springen er drie naar voren, nl. het DA-POZ, de DIMUB en de OBA.

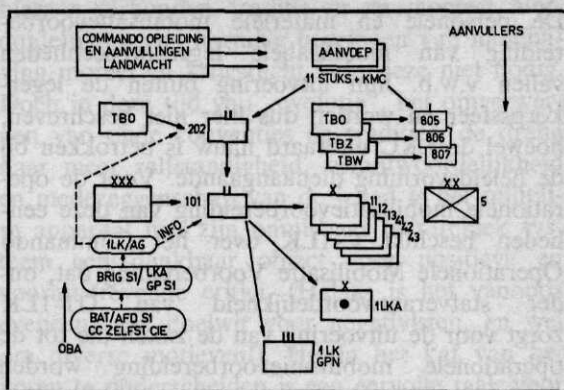
Het DAPOZ (Dagelijks Personeels Overzicht) is een tactische rapportage, die langs de snelste weg (tfn) en binnen de kortste tijd (ca. 6 uur) van het laagste niveau via de hiërarchieke lijn naar G1-1LK wordt gezonden om de LKC een inzicht te kunnen geven over de globale sterkte en inzetbaarheid van zijn gevechtssteunende en verzorgende eenheden. Aan de hand van deze gegevens wordt ook aan NORTHAG gerapporteerd.

De DIMUB daarentegen is een administratieve rapportage, numeriek en nominatief, waarin nauwkeurigheid prevaleert. Via de hiërarchieke weg, langs de verzorgingskanalen komen deze rapportages terecht bij de sie AG ter registratieve verwerking door het BMR aan het Ministerie van Defensie.

De OBA (Opgave Benodigde Aanvullingen) is de rapportage in het personeelsaanvullingssysteem 1LK (zie afb. 1), en wordt verwerkt door de sie AG in nauwe samenwerking met C-101 Aanvbatpers. De door de lagere commandanten gevraagde aanvullingen worden getotaliseerd, tot een totaal 1LK-OBA die bij TBO-202 Aanvbat wordt ingediend. Door de sie G1 wordt in overleg met sie G4 nagegaan hoe de verhouding is tussen de geleden personele en materiële verliezen. De uitslag van dit stafgesprek is mede van invloed op het aan te vragen personeel. De LKC stelt, aan de hand van de G1 beoordeling personele toestand, de prioriteiten vast.

Een bijzonder aspect vormt de taak m.b.t. civiele aangelegenheden en militair bestuur. Hoofd sie G1-LK is binnen 1LK tevens verantwoordelijk voor het adviseren van de LKC t.a.v. het beleid aangaande de burgerbevolking, e.e.a. vanzelfsprekend in nauw overleg met de overige G-secties. Een toegevoegd officier sie G1 is, behalve met zijn normale G1-werkzaamheden, belast met deze G5-aangelegenheden. Een zeer belangrijk en moeilijk G5-probleem is dat de plannen van 1LK zouden kunnen worden doorkruist of nadelig beïnvloed door grote aantallen al dan niet gemotoriseerde vluchtelingen in het legerkorpsgebied. Vluchtelingen en evacués kunnen worden verwacht vanaf het tijdstip waarop de toestand in West-Europa daadwerkelijk verslechtert door oorlogsdreiging. Het opvangen en geleiden is een taak van de Westduitse burger- en territoriale organen.

De G5-officier van de sie G1-1LK coördineert in oorlogstijd, met de G5 van COM-NORTHAG en de liaisongroepen van de Westduit-

Afb. 1 Aanvullingssysteem personeel

se territoriale eenheden, de te treffen maatregelen, die als gevolg van de ophanden zijnde operaties, dan wel gedurende de operaties of daarna, moeten worden getroffen.

Hiermee zijn enkele belangrijke G1-oorlogstaken belicht. Het is nuttig nu ook enkele belangrijke vrede-staken te bezien.

Vrede-staken

In de eerste plaats dienen in vrede-stijd de oorlogstaken te worden voorbereid. In de meeste gevallen moet hierbij worden uitgegaan van bepaalde premissen, die theoretisch zijn berekend, doch waarvan de praktische beproeving in vrede-stijd vrijwel onmogelijk is. Uitgangspunten om deze gecompliceerde problemen tot de waarschijnlijk beste oplossing te brengen zijn eenvoud, duidelijkheid, mogelijkheid tot flexibiliteit, en de vereiste c.q. beschikbare personele en materiële middelen. Kennis van zaken, ervaring en praktische inzichten zijn onontbeerlijk. Bovendien is voortdurende aanpassing noodzakelijk i.v.m. gewijzigde inzichten en omstandigheden.

Afgezien van regelingen t.a.v. o.a. personeelsaanvullingen, G1-aangelegenheden, afvoer krijsgesvangenen, gravendienst enz., vormen de mobilisatievoorbereidingen een belangrijk facet. Het legerkorps bestaat voor een deel uit mobilisabele eenheden en mobilisabele aanvullingsdetachementen van parate eenheden. De noodzakelijke maatregelen die in vrede-stijd volgens regelen van de BLS moeten worden voorbereid om een goede mobilisatie mogelijk te maken, zijn te splitsen in:

- personele mobilisatievoorbereiding (CMB/KL);
- materiële mobilisatievoorbereiding (TB);
- operationele mobilisatievoorbereiding (COMV).

De personele en materiële mobilisatievoorbereiding van mobilisabele legerkorpseenheden vallen v.w.b. hun uitvoering buiten de legerkorpsfeer en worden dus hier niet beschreven, hoewel de LKC uiteraard nauw is betrokken bij de beleidsvorming dienaangaande. Voor de operationele mobilisatievoorbereiding van deze eenheden beschikt C-1LK over het Commando Operationele Mobilisatie Voorbereiding dat, onder stafverantwoordelijkheid van G1-1LK zorgt voor de uitvoering van de zaken die tot de operationele mobilisatievoorbereiding worden gerekend.

Anders is het gesteld met de mobilisatievoorbereiding t.b.v. de mobilisabele aanvullingsdetachementen van overigens overwegend parate eenheden. De C (met zijn staf) door hun feitelijke aanwezigheid daartoe in staat zijnde, worden belast met de gehele mobilisatievoorbereiding m.u.v. dat gedeelte van de personele mobilisatievoorbereiding dat tot de taak van de desbetreffende inspecteur (beschikbaar personeel) of van het Centraal Mobilisatie Bureau (lastgevingen) behoort.

In de nieuwe structuur van het legerkorps betekent dit, door het uitvallen van het divisieniveau, dat staf 1LK (G1) zich t.a.v. mobilisatievoorbereiding rechtstreeks bemoeit met de eenheden tot op brigade- en groepsniveau. Hierbij mag zeker niet worden vergeten de te treffen regelingen voor de opvang van het Kleinverlof-Personeel te vermelden, in het bijzonder voor de KV cien/esks/btn. Een zeer belangrijk onderdeel hiervan vormen de regelingen, die nodig zijn om de mobilisabele eenheden en detachementen en ook de KV-eenheden daadwerkelijk onder bevel van C-1LK te krijgen, in het bijzonder wanneer het 1e Legerkorps de vredeslokaties reeds zou hebben verlaten.

De succesvolle uitvoering van de oorlogstaak is slechts mogelijk indien de eenheden de juiste organisatiestructuur bezitten. Ofschoon de ontwikkeling van een organisatie een zaak is die door de BLS, hierin bijgestaan door de betrokken inspecteur, geschiedt, kan worden gesteld dat de ervaring en de praktische uitvoerbaarheid alleen bij de betrokken eenheden kunnen worden gevonden resp. getoetst. Het is derhalve in de praktijk zo dat G1-1LK ten nauwste wordt betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe organisaties, c.q. wijzigingen op reeds bestaande organisaties. De problemen die zich hierbij voordoen zijn in principe terug te voeren tot de volgende aspecten:

— de als gevolg van de taakstelling nodige hoeveelheid personeel en materieel;

— de mogelijkheden die i.v.m. het toegestane of beschikbare personeelsbestand en het beschikbare materieel worden gegeven;

— de invloed van de vredesomstandigheden die in de praktijk zullen of kunnen optreden.

Doel moet steeds blijven de praktische bruikbaarheid van de organisatie voor het doel waarvoor ze is bestemd.

Aan de andere kant zal datgene wat in de organisatie niet van essentieel belang is voor de uitvoering van de taak, ook niet in de organisatie moeten worden opgenomen. Op elk niveau bestaat de natuurlijke neiging aan het eerste aspect een grotere waarde toe te kennen dan aan het laatste. Het is derhalve de grote kunst uit deze verschillen van appreciatie te komen tot een uitgebalanceerde organisatie. Zo hebben enkele officieren van de sectie G1 zitting in werkgroepen, die tot doel hebben de bestaande organisaties en delen daarvan in nauw overleg met sectie MA te onderzoeken op doelmatigheid (o.a. mechanisatie op administratief/registratief gebied) met de daaraan verbonden consequenties van bezuiniging en vereenvoudiging. Een nauw en continu contact enerzijds met de ondercommandanten en anderzijds met G1-BLS is onontbeerlijk.

Uit deze voortdurend aangepaste organisatievorm volgt de organieke personeelssterkte. Het is de taak van sectie G1-1LK nauwkeurig te bewaken in hoeverre de aanwezige vredes- en oorlogssterkte overeenstemt met de organieke vredes- en oorlogssterkte. Hiertoe levert de sectie AG het cijfermateriaal, dat wordt verkregen van de eenheden (bataljon en zelfstandige cie) d.m.v. de zo zeer omstreden maandelijkse OCA (Opgave Controle Aanvullingen). De gegevens van deze opgave zijn gebaseerd op de DIMUB-gegevens van de datum van opmaak (15e van de maand). De OCA geeft:

— organieke en werkelijke sterkte in totalen offn, oon en kpl/sldn, nog onververdeeld in vrijwillig dienenden;

— tekorten/tevelen t.o.v. de organieke sterkte, waarbij deze tekorten/tevelen worden weergegeven in de categorieën offn, oon, kpl/sldn, gesplitst naar dienstverband, rang-functienummer en lichtingsploegen; voorts wordt nog onderscheid gemaakt in INDAS- en ONDAS-eenheden.

Op grond van de tekorten/tevelen kunnen binnen het ressort redresseringen worden verricht. Een bijzonder aspect van de OCA is dat een

prognose kan worden gegeven v.w.b. toekomstige tekorten aan dienstplichtigen ten gevolge van het uitstromen van de oudste lichtingsploeg. De OCA is — zoals de naam zegt — voornamelijk afgestemd op het aanvullingssysteem voor dienstplichtigen in tijd van vrede, doch wordt ook gebruikt om inzicht te verkrijgen in de functiebezetting van de andere categorieën. De OCA vervult derhalve een belangrijke functie in het organisatievervullingsbeleid. Bovendien kunnen aan de OCA bepaalde gegevens worden ontleend t.b.v. operationele rapportages. Voor dergelijke rapportages is de verhouding organiek toegestaan en daadwerkelijk aanwezig belangrijk, omdat dit één van de elementen is voor het beoordelen van de inzetbaarheid van eenheden. Hierbij is ten minste uitsplitsing nodig in ofn, oon en overigen, waarbij elke categorie weer dient te worden onderverdeeld in vrijwillig dienenden en dienstplichtigen. Eventueel kan een nader inzicht in bepaalde kritieke en/of hoogwaardige functienummers worden verkregen.

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk, hoe belangrijk het is de OCA zou nauwgezet mogelijk op te stellen om aan de hand van de interpretatie van deze gegevens de Legerkorpscommandant in staat te stellen tijdig voorzieningen te treffen c.q. bij het HKKL zijn zienswijze betreffende bepaalde tekortkomingen kenbaar te maken.

Ongetwijfeld zal het zowel voor de opmaak als voor de interpretatie een belangrijke verlichting zijn, indien door invoering en gebruikmaking van moderne apparatuur het ministerie van defensie en het HKKL in staat zullen zijn deze rapportage mechanisch te verwerken. Hopelijk kan met de beproeving hiervan in 1969 een begin worden gemaakt.

Tenslotte mag in dit overzicht niet worden voorbijgegaan aan de moreelaspecten en, nauw

hieraan verbonden, traditie en ceremonieel. Verduidelijking van normale begrippen van handhaving moreel en krijgstucht is in deze niet nodig. Doch in deze tijd van „evolutie”, het omverwerpen van oude conventies en tradities, de drang naar meer zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en medezeggenschap van de jeugd is het militaire apparaat met zijn onmisbaar hiërarchiek systeem een dankbaar object voor positieve en vooruitstrevende critici. (Helaas is het vanouds eveneens een doelwit voor negativisten, en wel om diverse motieven!). Hierin het kaf van het koren te onderscheiden is een eervolle taak voor de G1. Het is derhalve voor G1-functionarissen uitermate belangrijk kennis te nemen van de nieuwe stromingen en de mogelijkheden ter verbetering en modernisering nauwkeurig te bestuderen ten einde tijdig reële voorstellen in te dienen. Gememoreerd mogen worden: de nieuwe regelingen t.a.v. groetplicht, dragen burgerkleding, voedingscommissies, technische specialisten, vernieuwing inwendige dienst enz. Op levensbeschouwelijk gebied wordt de G1 in deze gesteund door geestelijke verzorgers. De legerkorpsstaf beschikt daartoe over een legerkorpsaalmoezenier en een legerkorpspredikant met toegevoegd personeel. T.a.v. de krijgstucht en op juridisch gebied wordt geadviseerd door de secties KMar en JZ van staf 1LK; t.a.v. de welzijnszorg gebeurt dit door de sectie WZZ. Een belangrijk moreelsfacet vormen de regelingen m.b.t. paraatheid en bewegingsvrijheid (ook voor de feestdagen) gebaseerd op richtlijnen van de BLS, waardoor een levendig contact is ontstaan met diverse autoriteiten.

Voor wat betreft traditie en ceremonieel heeft een officier van de sectie G1 zitting in de traditiecommissie van het HKKL, waarin alle voorstellen dienaangaande worden behandeld.

Hiermee zijn de belangrijkste taken van de sectie G1 in vredes- en oorlogstijd belicht.

Gevechtinlichtingen

Officieren Sectie G2-1KL

Voor wat betreft de inlichtingensector zullen slechts enkele facetten, die min of meer buiten het algemeen bekende terrein van de inlichtingenwerkzaamheden vallen, worden aangestipt.

De stroom van inlichtingen naar het Legerkorps komt in vredestijd (en in tijden van spanning) van twee belangrijke zijden, nl. van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten en van de Commandant van de noordelijke legergroep. Het feit, dat de NAVO-strijdkrachten geen eigen inlichtingendienst bezitten en afhankelijk zijn van de nationale inlichtingendiensten, beperkt de mogelijkheden van de geallieerde staven. De inlichtingendiensten zijn, evenals zulks geldt voor logistieke diensten, een nationale verantwoordelijkheid. Dat gegevens en inlichtingen van nationale inlichtingendiensten niet zonder meer aan NAVO-organen worden doorgegeven, compliceert de normale gang van zaken van inlichtingenverwerking. Gelukkig valt deze complicerende omstandigheid in oorlogstijd onmiddellijk weg. Is derhalve, zoals uit het vorenstaande kan worden geconcludeerd, in vredestijd de nationale bron belangrijker, in oorlogstijd wordt het accent onmiddellijk verlegd naar het hogere echelon in de gezamenlijke uitvoering van de operationele taak, waarbij dan ook de eigen verzamelorganen in werking treden.

Een volgend belangrijk facet is de sinds enkele jaren gewijzigde opzet bij commandopostoefeningen. Werd voorheen namelijk de „higher-control-staff” veelal gerekruteerd uit het personeel van de inlichtingensectie zelf, thans wordt de bezetting gevormd door inlichtingenpersoneel van buiten, bv. door de Commandant van de Militaire-Inlichtingen-Dienstcompagnie met enig personeel van zijn compagnie, zoals o.a. een slagordeploeg. Op deze wijze wordt bereikt, dat niet alleen het gehalte van het inlichtingen spel verzekerd is, doch tevens dat de inlichtingensectie in haar organieke samenstelling en bezetting wordt geoefend en dat de Midcie-militairen eveneens hun specialisme kunnen scherpen. Het zonder enige voorkennis, in welke vorm dan ook, moeten werken, bevordert op uitzonderlijke wijze de onderlinge G2/G3-samenwerking, die essentieel is voor de goede en efficiënte functionering van de staf.

Behalve de gebruikelijke inlichtingen oefeningen op alle niveaus wordt de interne communicatie op inlichtingengebied op uitzonderlijke wijze bevorderd door de instelling van de zg. legerkorps-inlichtingeninformatiedag. Op die dag wordt het volledige inlichtingenpersoneel tot en met de rang van sergeant 1e klasse geïnformeerd omtrent een aantal actuele of om andere redenen van belang zijnde facetten van de inlichtingenbranche. Ook inbreng van lager niveau vindt plaats. Dat het onderling vertrouwen door het hernieuwde contact en een vrije gedachtenwisseling aanzienlijk wordt bevorderd, behoeft nauwelijks betoog.

Interessant, en voor velen wellicht verrassend, zijn de mogelijkheden met betrekking tot bestudering van open bronnen. Het zal voor velen min of meer een openbaring zijn dat, zij het niet in zulk een openhartige vorm als in de Legerkoerier, de open Russische publikaties (dagbladen, tijdschriften e.d.) vele mogelijkheden bieden tot nadere informatie omtrent het Russische leger en de slagorde hiervan. De belangrijkste barrière hierbij is eenvoudigweg de taal, doch is die eenmaal genomen, dan zijn enkele zwakke punten in het veiligheidssysteem van onze potentiële tegenstander goed te benutten. Daar bij een eventueel toekomstig conflict de snelheid van optreden een grotere rol zal gaan spelen dan ooit tevoren, dienen ook de inlichtingenverwerving en -verwerking maximaal te worden versneld. Gezien de altijd schaarse middelen voor gevechtsveldbewaking en doelopsporing is en blijft de krijgsgevangene een van de belangrijkste bronnen van inlichtingen, zo niet de belangrijkste. Het is in dat geval uiteraard wel een gebiedende eis, dat deze bron op de meest snelle wijze wordt aangeboord en zijn gegevens spuit. Op de wijze, waarop versnelling kan worden bereikt, alsmede hoe de stroom van gegevens centraal wordt verwerkt door o.m. de JSIU ter informatie van de Sectie G2 van het Legerkorps, zal hieronder kort worden ingegaan.

Plannen met betrekking tot ondervraging en afvoer van krijgsgevangenen

De snelheid in het huidige tactische optreden is

vereist om de grotere gebieden van verantwoordelijkheid te kunnen beheersen; het overeenkomstige vijandelijke optreden dwingt hiertoe en derhalve zijn snelle concentratie en verspreiding, in het algemeen snelle reacties, onontbeerlijk.

Het is duidelijk, dat de grotere snelheid van tactisch optreden gepaard moet gaan met een snellere besluitvorming en bevelvoering. Voor een goede besluitvorming zijn de door de inlichtingenofficier te verschaffen inlichtingen onontbeerlijk; inlichtingen die *snel* ter beschikking moeten komen, daar zij anders verouderd zijn en te laat komen om nog als bouwstenen voor de besluitvorming te kunnen dienen.

Het is deze snelle veroudering van inlichtingen, die nader dient te worden beschouwd, met name v.w.b. de inlichtingen van onmiddellijk tactisch nut voor de lagere commandant, die uit de krijgsgevangenen kunnen worden geput.

De afvoer van krijgsgevangenen naar achteren, de ondervraging aldaar en de doorgifte van gegevens naar beneden/voren, zoals tot op heden gebruikelijk, voldoen niet aan de bovengeschetste eisen van snelheid.

Dit artikel is een poging te komen tot verbetering van het bestaande systeem, met name op versnelling daarvan, ter voorkoming van voortijdige veroudering van de beschikbaar komende inlichtingen.

Wil men deze snelheid zo hoog mogelijk opvoeren, dan moet ten minste worden voldaan aan twee principes:

1. ondervraging zover mogelijk naar voren (bataljonsniveau!);
2. afvoer en bewaking van krijgsgevangenen onder centrale leiding en uitvoering.

Met deze twee principes als uitgangspunt is het mogelijk een „snelle” systeem op te zetten. Een mogelijke oplossing vindt de lezer in afb. 1. Bij een nadere beschouwing van dit schema valt op te maken dat:

1. de eskadrons Kon. Marechaussee deze taak, bij alle andere werkzaamheden, alleen dan kunnen uitvoeren, indien zij beschikken over een extra (mobilisabel) peloton met transportmiddelen (vrachtauto's 3 t);
2. de 101 Midcie alleen dan een ondervraagcentrum op legerkorpsniveau kan inrichten én de bataljons een ondervraagploeg ter beschikking stellen, indien zij wordt versterkt met 10 (mobilisabele) ondervraagploegen;
3. indien dit alles zou kunnen worden gerealiseerd, de snelheid van het ter beschikking ko-

men van inlichtingen aanzienlijk groter wordt dan thans.

Mogelijk zou, door de aanwezigheid van een ondervraagploeg bij het bataljon, bovendien nog kunnen worden bereikt, dat de afvoer naar de ondervraagploeg zeer snel geschiedt, ten einde de inlichtingen van direct tactisch belang zo snel mogelijk ter beschikking te krijgen. De aanwezigheid van deze „Quick-inlichtingen”-leverancier zou de thans veel voorkomende opvatting bij de gevechtseenheden, van: de krijgsgevangene is een blok aan het been, kunnen wijzigen in die van een fel begeerde inlichtingenbron.

Bij een centrale afvoer vanaf het bataljonsniveau zou de registratie van de krijgsgevangene ook in handen kunnen worden gegeven van de afvoerende instantie, waarmee dan een vereenvoudigde registratie zou kunnen worden geïntroduceerd.

Resumerend ontlast deze oplossing:

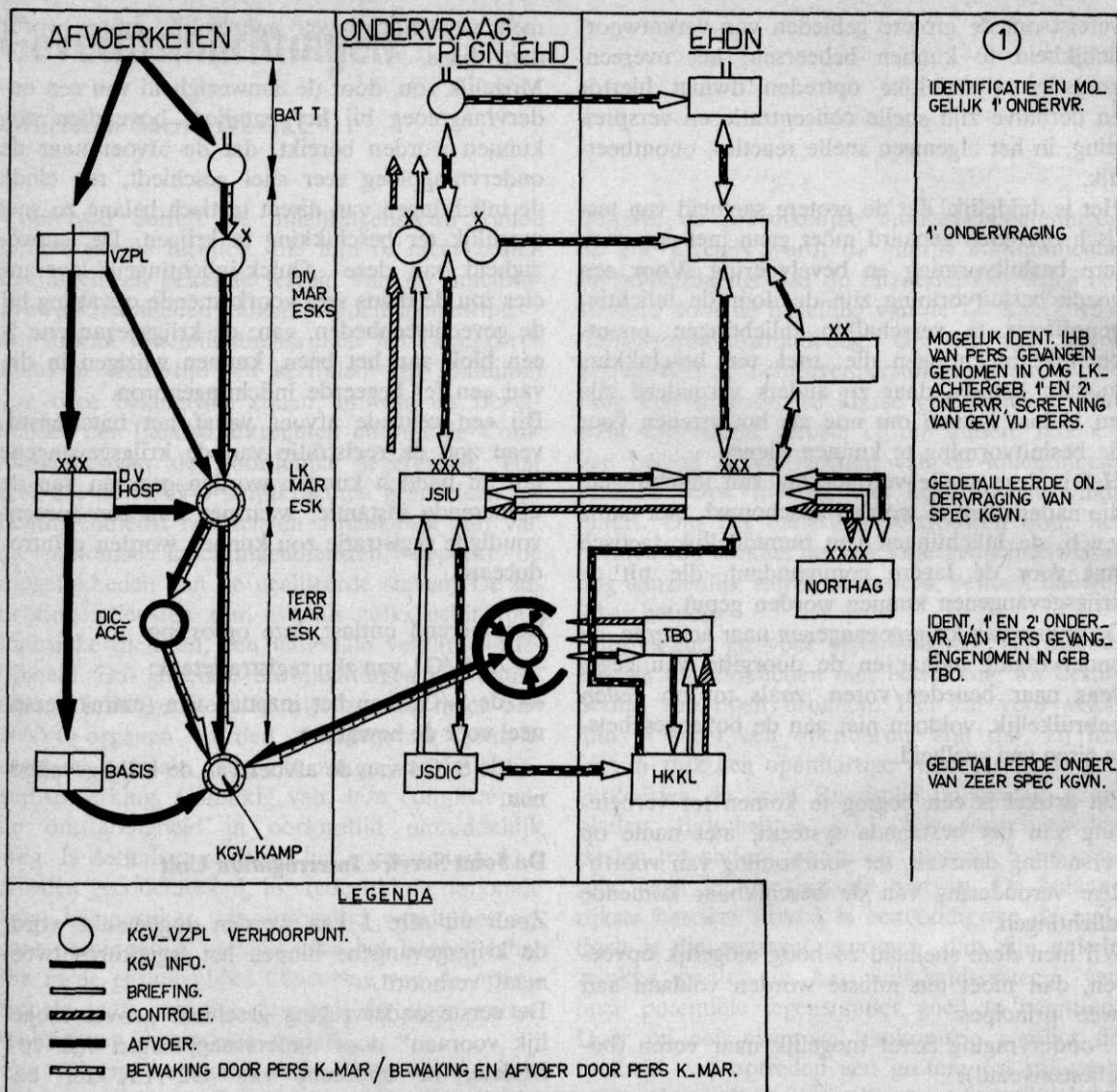
- de S/G1 van zijn registratietaak;
- de S/G3 van het inzetten van (extra) personeel voor de bewaking;
- de S/G4 van de afvoer van de krijgsgevangenen.

De Joint Service Interrogation Unit

Zoals uit afb. 1 kan worden opgemaakt wordt de krijgsgevangene binnen het legerkorps tweemaal verhoord.

De eerste ondervraging geschiedt „zover mogelijk vooraan” door ondervraagploegen van 101 Midcie, in opdracht van G2-1LK ter beschikking gesteld van de divisies. De divisie-G2 zal deze ploegen doorzenden naar de brigade-S2, die hen zal inzetten bij die bataljons waar de mogelijkheden voor het maken van krijgsgevangenen het grootst zijn. Een dergelijke ondervraagploeg — bestaande uit twee officieren en een chauffeur met jeep — werkt onder leiding van de S2 van de eenheid, waarbij zij is ingedeeld, en richt haar ondervragingen ook geheel op de wensen en kernvragen van die S2 en van de commandant. Dientengevolge zal deze eerste ondervraging ook alleen op de onderwerpen zijn gericht, die voor de betrokken eenheid van direct belang zijn, en derhalve beperkt naar tijd en plaats. Een ondervraagploeg rapporteert niet aan andere instanties dan aan die waarbij zij is ingedeeld. Eén van de voorwaarden voor het met succes kunnen werken door de ondervraagploeg is, dat de eenheden (cien) in voorste lijn

Afb. 1

hun gevangenen *snel* afvoeren naar een door de S2 aangewezen verzamelpunt. Het is bekend, dat dit voor de compagniescommandanten in die fase van het gevecht een moeilijke taak is, maar zij moeten ook weten dat een krijgsgevangene, juist in die fase verhoord, een kostbare inlichtingbron kan zijn, waarvan de resultaten de compagnie en het bataljon onmiddellijk en rechtstreeks ten goede komen. Men bedenke voorts wel, dat de ondervraagploeg als gevolg van haar samenstelling niet in staat is tot bewaking, afvoer, ontwapening, geneeskundige verzorging, enz.

De tweede ondervraging wordt uitgevoerd in het legerkorpsachtergebied, waar de krijgsgevangenen worden verzameld in de door legerkorpsmarechaussee beheerde en bewaakte krijgsgevangene-

nenverzamelplaats. In de directe omgeving van deze „kooi” richt 101 Midcie de JSIU (Joint Service Interrogation Unit) in. In deze JSIU werkt een aantal ondervraagploegen van vrijwel dezelfde samenstelling als die bij de bataljons werkzaam zijn. Enkele ondervragers behoren tot de Koninklijke Luchtmacht, waarmee de status van „joint service” is verkregen. Vrijwel alle krijgsgevangenen hebben tevoren een eerste ondervraging ondergaan, hetzij bij bataljons, hetzij bij eenheden elders in het legerkorpsvak, hetzij — als gewonde — in een militair hospitaal of verbandplaats. Uiteraard richt deze tweede ondervraging zich niet meer op details van zeer tijdelijk of plaatselijk belang, maar meer op zaken die — zowel in tijd als in ruimte — een groter terrein beslaan, en vooral op de kernvragen van

de legerkorpscommandant. Natuurlijk zullen vele krijgsgevangenen hier een onvoldoende bron blijken te zijn en zullen bepaalde categorieën gevangenen, zoals generaals, sectiehoofden van hogere staven, inlichtingenpersoneel enz., met méér zorg aan de tand worden gevoeld. Om dit alles goed te coördineren staan C-JSIU (een (mob) kapitein uit de staf van 101 Midcie) nog vele andere specialistenploegen van deze compagnie ter beschikking: slagorde-, vertaal-, documentenonderzoek- en geluidopnameploegen; ook geven de vragenlijsten, opgesteld door de technische inlichtingenploegen van 101 Midcie, richting aan de verhoren.

Naast de JSIU kan door HQ-AFCENT een AIC-DU (Allied Interrogation and Captured Documents Unit) worden geplaatst, die is belast met de selectie van speciale krijgsgevangenen en documenten met het oog op CINCENTS kernvragen. Tenslotte is een laatste ondervraging — doch slechts van zeer speciale gevangenen en uitsluitend met het oog op „long-term intelligen-

ce” — mogelijk bij DIDACE (Detailed Interrogation Centre, Allied Command Europe), een eenheid op SHAPE-niveau.

Uiteindelijk komen alle door Nederlandse troepen gemaakte krijgsgevangenen terecht in Nederlandse territoriale krijgsgevangenenkampen, want, zoals de regel luidt: krijgsgevangenen blijven „eigendom” van de natie die hen gevangen neemt. En ook hier eindigt de ondervraging nog niet . . .

Zonder op details van de ondervraagtechniek in te gaan, blijkt uit het voorgaande wel, dat ondervraging — mede door de beheersing van de Russische taal — uitsluitend een taak is voor de specialisten van de 101 Midcie, zowel in voorste lijn als in de JSIU; de resultaten zijn evenwel sterk afhankelijk van anderen: namelijk van hen die een snelle produktie van bronnen i.c. krijgsgevangenen moeten verzekeren. Het ondervragingspersoneel dient goed geoefend te zijn.

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Wij verzoeken u om uw bijdragen in te leveren in enkelvoud, getypt met een marge van ten minste 3 cm, met dubbele regelafstand en voorzien van uw naam, adres en evt. gironummer. Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” echter in duplo in te zenden.

Bij het opgeven van geraadpleegde literatuur dienen de respectieve verwijzingen als volgt te worden opgesteld: bij boeken: Auteur - titel. Uitgever, plaats, jaar, blz.; bij tijdschriften: Auteur - naam tijdschrift. Jaargang, jaar, nummer, blz.

Voorts eventuele schetsen of tekeningen en foto's niet tussen de tekst aan te brengen, doch wel aan te geven, waar deze

illustraties tussen die tekst moeten worden opgenomen. Men voege tekeningen en schetsen afzonderlijk bij, in Oostindische inkt en op teken- of calqueerpapier. Letters en cijfers moeten daarbij zo groot worden getekend, dat zij na verkleining duidelijk leesbaar blijven. Daartoe moeten zij, na verkleining, nog ten minste 1 mm groot zijn. Men houde er daarbij rekening mee, dat tekeningen en schetsen als regel, bij reproductie, worden verkleind tot ten hoogste 15 cm breedte.

Toevoeging van schetsen en afbeeldingen, respectievelijk foto's, verhoogt de aantrekkelijkheid van uw artikelen ten zeerste, vooral indien zij origineel zijn.

Opleiden tot paraatheid

A. M. Herbrink

Kolonel der Infanterie, Hoofd Oefenplanning staf, Staf 1LK

„De beschikbare opleidingstijd is te kort”. „In de gegeven tijd is het onmogelijk afdoende resultaten te bereiken”. „Er zijn dusdanig veel storende factoren dat het ondoenlijk is een afgerond programma af te werken”.

Deze en nog andere opmerkingen kan men in de kazernementen en legerplaatsen dagelijks beluisteren.

Het is een feit dat de opleidingstijd kort is. Het is een feit dat er nogal wat storende factoren zijn. Is het ook een feit dat de gegeven tijd te kort is en dat het bereiken van afdoende resultaten tot de onmogelijkheden behoort?

Het is hierover dat ik gaarne enkele opmerkingen wil maken.

Er is geen zee van tijd, maar een tekort aan tijd is zeer zeker een overtrokken bewering. Het is niet eenvoudig afdoende resultaten te bereiken, maar er zijn zeker wel mogelijkheden. Er is, naar mijn overtuiging, binnen de beschikbare tijd meer te bereiken dan thans veelal het geval is. Er moet dan echter wel aan bepaalde voorwaarden worden voldaan.

Deze voorwaarden wil ik gaarne tot uitdrukking brengen in een aantal stellingen. Aan de hand hiervan hoop ik tot de conclusie te komen dat er nogal wat tijd kan worden gewonnen. De beschikbare ruimte laat niet toe dat een en ander uitputtend wordt behandeld. Er zal evenwel voldoende zijn om over na te denken.

Stellingen

1. Het opleidingsprogramma moet zijn gericht en afgestemd op het doel van de opleidingen.
2. De oefenstof dient scherp te worden geanalyseerd en te zijn afgestemd op het doel.
3. In de opleidingsprogramma's dient een progressieve lijn te worden gelegd.
4. Een goede, efficiënte werkwijze is bij de uitvoering van het program van essentieel belang.
5. De hoofdzaak van de militair ligt te velde, op het gevechtveld. In vreedetijd is dat het oefenterrein en *niet* de kazerne.
6. Alle opdrachten en werkzaamheden die het opleidingsprogramma ernstig belemmeren of verstoren, dienen achterwege te blijven.

Ik ben mij ervan bewust dat ik met deze stellingen min of meer open deuren intrap. Ik ben er evenwel van overtuigd dat deze stellingen, hoe simpel ze ook mogen klinken, mogelijkheden inhouden om het tekort aan tijd een heel eind op te heffen. Ook ben ik ervan overtuigd dat wij ons te veel en te vlug laten imponeren door de moeilijkheden, dat wij bijzonder moeilijk kunnen loskomen van gevestigde, beproefde systemen en werkwijzen. Wij willen nog steeds vasthouden aan het verleden, toen er meer tijd beschikbaar was, toen de eenheden nog niet waren gemechaniseerd of gemotoriseerd, toen er afdoend en goed beroepskader was. Het wordt tijd dat er wat roest wordt losgeweekt, dat wij ons wat meer omschakelen, wat meer stroomlijnen, wat meer ballast overboord gooien.

Doel van de opleiding

„Het opleidingsprogramma moet zijn gericht en afgestemd op het doel van de opleiding”. Het lijkt nogal simpel. Ogenschijnlijk levert deze stelling geen problemen op. Akkoord, zolang wij het met elkaar eens zijn over het doel van de opleiding. Men kan het vreemd vinden of niet, maar over dat doel zijn wij het kennelijk niet eens. Wanneer men links en rechts eens informeert bij commandanten en instructeurs naar het doel van de opleidingen, dan krijgt men vele, uiteenlopende, soms zelfs halve, antwoorden. Heel vaak blijkt uit de antwoorden dat men het oog heeft gericht op een tussendoel, het doel van een bepaald onderwerp en niet heeft stilge staan bij het einddoel. Ook worden de antwoorden soms sterk beïnvloed door bepaalde hobby's van commandanten en instructeurs. Het is lofelijk bepaalde hobby's te hebben als vrijetijdsbesteding, doch in een opleidingsprogramma dat in een krappe tijd moet worden verwezenlijkt is er slechts plaats voor één hobby en dat is: het nastreven van één gemeenschappelijk doel. Alle andere hobby's brengen het programma op zijsporen die niet naar dat ene doel leiden.

Wanneer ik dan nu dat ene gemeenschappelijke einddoel mag aangeven, is dat, heel eenvoudig

en simpel gezegd: „zorgen dat ons leger een zo hoog mogelijke graad van paraatheid heeft.”

Ik meen dat het nodig is even stil te blijven staan bij het woord „paraatheid”. Als paraatheid het doel van onze opleiding is, is het essentieel dat wij hieraan dezelfde inhoud toekennen. In ons dagelijkse militaire leven heeft het woord „paraatheid” niet veel meer inhoud dan: „het ingedeeld zijn bij het parate Legerkorps” of „het aanwezig doen zijn van een bepaald aantal personen en een zekere hoeveelheid materieel”. Deze inhoud wordt in feite bevestigd door de maatregelen „verhoogde en volledige paraatheid”. Uit deze inhoud zou moeten worden geconcludeerd dat paraatheid automatisch aanwezig is zodra er een terzake strekkend bevel wordt gegeven of een maatregel wordt afgekondigd. Het zou dan zoiets moeten zijn als een jas, die voor een bepaalde gelegenheid wordt aangetrokken, iets waarvoor men zich nauwelijks of niet hoeft in te spannen.

Als wij, voor onze opleidingen, aan „paraatheid” deze inhoud moeten toekennen, is het overbodig verder te gaan met deze uiteenzetting. De opleidingstijd zou dan immers niet te kort zijn, doch aanmerkelijk kunnen worden ingekort. Het zal duidelijk zijn dat paraatheid, als einddoel van de opleidingen, wel wat méér inhoud moet hebben dan hiervoor is aangegeven. Ten aanzien van de opleidingen heeft „paraatheid” de volgende inhoud:

1. de bereidheid hebben te dienen;
2. mentaal en fysiek in staat zijn de vermoeienissen, ontberingen en spanningen te velde te dragen en te verdragen;
3. in staat zijn het beschikbare materieel op efficiënte wijze te hanteren;
4. weten en begrijpen waarom dit alles nodig is. Deze elementen dienen hun plaats en tijd in het opleidingsprogramma te krijgen. Dat is niet eenvoudig en elke beschikbare minuut zal moeten worden uitgebuit.

Ontegenzeggelijk kost het bereiken van dit doel bijzonder grote inspanning, niet alleen van de enkeling maar van het gehele apparaat. Het ligt niet in mijn bedoeling thans nader in te gaan op elk element afzonderlijk, omdat ik meen dat deze voor de lezer niet nieuw zijn en derhalve genoegzaam bekend. Ik wil echter niet nalaten enkele woorden te wijden aan „de bereidheid om te dienen” en „weten en begrijpen waarom dit alles nodig is”.

Deze twee elementen vormen een onmisbare grondslag voor paraatheid. Ze vragen veel tijd.

Daarmee wil ik niet beweren dat hiervoor in het opleidingsprogramma een grote hoeveelheid tijd moet worden gereserveerd. Integendeel, er dient nauwelijks tijd voor te worden gereserveerd. Het aankweken van bereidheid en het bijbrengen van begrip omtrent het waarom is een continue aangelegenheid, iets dat van minuut tot minuut aan de orde is en blijft. Het dient te worden verweven in elke instructie, in elke oefening. Het kan worden verwezenlijkt in informele gesprekken gedurende de dag, gedurende de rustpauzes. Het moet worden verwezenlijkt door het levende voorbeeld van commandanten en instructeurs.

Zonder te kort te willen doen aan de waarde van voordrachten, lezingen en discussies, moet ik stellen dat deze in het dagelijks leven van een soldaat aanmerkelijk minder bijdragen tot de bereidheid en het begrip dan de informele gesprekken en het dagelijkse voorbeeld.

Ongetwijfeld stelt dit bijzondere hoge eisen aan commandanten en instructeurs. Ongetwijfeld kost dit bijzonder veel inspanning. Ongetwijfeld werkt het bijzonder goed en efficiënt. Als toegift bespaart het nog een enorme hoeveelheid tijd. Hier ligt, behalve een grote efficiëntie, onze eerste tijdsbesparing. Er is echter meer.

Analyse van de oefenstof

„De oefenstof dient scherp te worden geanalyseerd en te zijn afgestemd op het doel”. Gewoonlijk gaan wij van het standpunt uit dat het een uitgemaakte zaak is en blijft, welke onderwerpen, vakken, aan de orde moeten komen bij de opleiding van een militair en een eenheid, maar juist in een tijd waarin veel materieel wordt vernieuwd en vervangen, is het noodzakelijk de lijst van vakken aan een kritische analyse te onderwerpen.

Bij elke organisatiewijziging dient te worden nagegaan welk wapen aan wie moet worden geïnstrueerd. Het heeft geen zin aan bepaalde categorieën militairen instructie te geven in een bepaald wapen dat zij nooit ofte nimmer in handen zullen krijgen. Het heeft geen zin urenlang theorie kaartlezen en gebruik van het kompas te houden voor de geweschutters uit de groep, als wij weten dat zij nooit over een stafkaart of kompas zullen kunnen beschikken. Voor het bereiken van het doel zijn deze en andere dingen nutteloos en de hieraan bestede tijd gaat ten koste van de essentiële zaken. Wij kunnen ons die verspilling van tijd niet veroorloven.

Het is niet afdoende alleen maar te analyseren welke vakken er al dan niet aan de orde moeten komen. Wellicht is er een veel grotere noodzaak de inhoud van elk vak afzonderlijk eens kritisch te bekijken. Het feit dat er voorschriften zijn voor elk vak, wil nog niet zeggen dat het gehele voorschrift van A tot Z moet worden geïnstrueerd. Nagegaan moet worden welke hoofdstukken of delen daarvan noodzakelijk zijn om de militair in staat te stellen zijn taak te velde op goede, efficiënte wijze te verrichten.

Instructeurs zullen de neiging moeten onderdrukken ál hun kennis op de soldaat af te vuren. Alles wat niet dienstig is voor een goede taakvervulling, moet als overbodige ballast worden aangemerkt en dus worden geschrapt.

In het algemeen kan worden gezegd dat de soldaat *vaardigheid* moet krijgen. Vaardigheid in het hanteren van zijn wapen op de schietbaan, in het terrein, vaardigheid in het gebruik maken van het terrein, in het onderhouden van zijn wapen en zijn voertuig, ook in het terrein. Dit houdt in dat theorielessen slechts in bescheiden mate aan de orde komen. Ik kom hierop nog terug.

Een scherpe analyse van de oefenstof levert zeer zeker een verdere besparing van tijd op. Ook hiermee zijn wij echter nog niet uitgeput voor wat betreft ons speuren naar meer tijd.

Progressiviteit

„In de opleidingsprogramma's dient een progressieve lijn te worden gelegd”.

Wanneer ik over „progressief zijn” spreek, bedoel ik: van de grond af opbouwen en geleidelijk uitbreiden tot een hecht geheel. In deze zin valt er in onze opleidingsprogramma's nog wel het een en ander te doen. Hoe serieus er ook mag worden gewerkt, toch is er iets fout met onze progressiviteit. Vaak gaan wij beslist diletantistisch te werk. Wij springen van de hak op de tak, doen ergens een greep zonder ons veel te bekommeren over de samenhang, over de onderbouw, over de basis. Zo af en toe komen wij tot enorme explosies en zinken direct daarna weer terug in een gezapig bestaan.

De basisopleiding is nog niet of nauwelijks ten einde of wij werpen dit personeel al in bataljons- of hogere oefeningen. De groep en het peloton zijn nog niet aan de orde geweest. Bij de oefeningen komen wij dan tot de ontdekking dat het kleine werk niet deugt. Dus gaan wij terugdraaien en opnieuw met de groep beginnen.

Intussen is er veel kostbare tijd verloren gegaan. Het klinkt allemaal als een verwijt aan de troepencommandanten. Het zij mij echter veroorloofd met nadruk te vermelden dat het inbrengen van en het ruimte laten voor progressiviteit in eerste instantie een taak, een verantwoordelijkheid is van de hogere staven.

Het is voor de troepencommandanten wel mogelijk een uitgebalanceerd programma op te zetten. Het wordt hen echter niet altijd mogelijk gemaakt dat programma ongestoord uit te voeren. Deze aangelegenheid verdient alle aandacht, tot en met de hoogste staf. Het nuttig rendement van een progressieve opleiding ware af te wegen tegen de gevolgen van een onderbreking daarvan. Tevens ware te bedenken dat een progressief programma aanmerkelijk minder tijd vergt om tot afdoende resultaten te geraken dan een „haphazard”-systeem.

Uitvoering van het opleidingsprogramma

„Een goede, efficiënte werkwijze is bij de uitvoering van het opleidingsprogramma van essentieel belang”. Aangenomen mag worden dat de lezer op de hoogte is van de beginselen van de methodische instructie. Derhalve acht ik mij ontslagen van de behandeling hiervan. Uiteraard is dan ook bekend dat de uitvoering van een opleidingsprogramma een bijzondere, goede voorbereiding behoeft.

Een goede voorbereiding is een goede basis voor het welslagen. Evenals het programma voorbereiding behoeft, zo zullen ook de instructeurs zich terdege moeten voorbereiden op het geven van de instructie. Tot mijn spijt moet ik stellen dat hieraan bijzonder veel ontbreekt. Het niet of niet afdoende voorbereiden van de instructie heeft een schrikbarend tijdverlies tot gevolg. Het nodige oefenmaterieel is niet of niet op tijd aanwezig, de instructeur staat te hakken of laat de soldaten iets anders doen dan in feite de bedoeling was, er wordt helemaal geen instructie gegeven. Dit zijn maar enkele voorbeelden van tijdverspilling. Het wil mij voorkomen dat een afdoende, vrijwel constante controle door peletonscommandanten en hogere chefs hierin wel enige verbetering kan brengen.

Eerder heb ik vermeld dat de soldaat vaardigheid moet krijgen. Vaardigheden doet men echter niet op in een theorielokaal, door te luisteren, of te kijken naar tekeningen op een schoolbord. Vaardigheden verkrijgt men door zelf te doen, nadat de instructeur het een- of twee-

maal heeft voorgedaan. Hoe ongelooflijk het ook moge klinken, het is een feit dat vaardigheidsaangelegenheden veelvuldig theoretisch worden behandeld. Men zal wel willen aannemen dat ook hier de tijd niet efficiënt wordt besteed. Nog even doorgaande op de vaardigheid, is het goed ons te realiseren dat deze soort oefeningen, door de man zelf intensief uitgevoerd en door de instructeur gecorrigeerd, beslist vermoeiend zijn. Het heeft daarom geen enkel nut de soldaat een geheel lesuur van 45 minuten voortdurend bezig te doen zijn met bv. handgranaat werpen of aanslagoefeningen of laden en ontladen van een wapen enz. Het is een feit dat de man na 15 à 20 minuten niets meer opneemt. Waarom dan nog die vervelende „lesuren” van 45 minuten? De helft is verloren tijd. Waarom geen periode van 15 à 20 minuten? Waarom geen klasse(groeps)doorschuifstelsel (molensysteem)? Dat maakt de controle eenvoudig en wellicht kan men ook nog instructeurs besparen. Waarom niet een aantal vaardigheidslessen verweven in de velddienst? Uiteindelijk moeten al die vaardigheden toch te velde worden toegepast. Het nuttig rendement zal er sterk door stijgen en men zal zien hoeveel tijd men heeft.

Een goede stelregel is: alles wat men door de man kan laten doen, komt niet in aanmerking voor een theorieles. En een tweede: vaardigheden dienen te velde te worden uitgevoerd.

Te velde

„De hoofdtak van de militair ligt te velde, op het gevechtveld. In vredetijd is dat het oefenterrein en niet de kazerne”. In het voorgaande is reeds enkele malen tot uitdrukking gebracht dat de opleiding voor een zeer groot deel op het verkrijgen van vaardigheden dient te worden gericht. Het is duidelijk dat vaardigheden alleen maar kunnen worden verkregen door oefening. Beoefenen wil zeggen: doen onder omstandigheden die de realiteit zo dicht mogelijk benaderen. Met andere woorden: te velde.

Een gevecht speelt zich niet binnenkamers af maar ergens buiten. Wanneer een opleidingsprogramma zo af en toe eens een verblijf te velde aangeeft en het merendeel van de tijd in de kazerne wordt doorgebracht, zal het bereiken van het eerder omschreven doel een utopie zijn en blijven. Oefeningen te velde dienen zowel bij de individuele opleiding als bij de functie- en onderdeelvorming de hoofdschotel te zijn, wil men

snel en goed tot doelmatige resultaten komen. Weeromstandigheden mogen daarbij, behoudens in extreme gevallen, geen noemenswaard beperkende rol spelen. De vrijheid en de vrede moeten niet alleen bij mooi weer worden beveiligd en verdedigd. Men kan zich dit zeer beslist veroorloven als men maar ervoor zorgt, dat er na terugkomst in de kazerne een warme douche is, droge kleren beschikbaar zijn en een goede maaltijd wordt geserveerd.

Het wil mij voorkomen dat wij allen hieraan voortdurend onze onverdeelde aandacht moeten wijden. Hiermee wil niet gezegd zijn dat wij alle kazernediensten onmiddellijk overboord moeten gooien. Al zouden wij het willen, dan zou het, om organisatorische en hygiënische redenen en uit veiligheidsoverwegingen, gewoonweg niet kunnen. Een zekere hoeveelheid kazernediensten is onvermijdelijk. Een deel daarvan is overigens een verlengstuk van de taak te velde. Ik noem o.a. wacht- en patrouillediensten. Er dient evenwel scherp te worden gewaakt tegen overdrijving.

Kazernediensten verrichten betekend „diensten verrichten” en niet „rondhangen en lummelen”. Op dit gebied is er ook nog wel enige tijd te winnen.

Storingen

„Alle opdrachten en werkzaamheden die het opleidingsprogramma ernstig belemmeren of verstoren, dienen achterwege te blijven”. Ik realiseer mij ten volle dat deze stelling gemakkelijker is neergeschreven dan verwezenlijkt. Er zijn inderdaad legio belemmeringen en storingen. En, zal men zeggen, vele storingen komen bij ons in de vorm van opdrachten en bevelen van hogere chefs. Hoe kunnen en moeten wij al die storingen te lijf gaan?

Alvorens daarop in te gaan, wil ik eerst de soorten storingen even nagaan. Als wij wetenschappelijk te werk zouden gaan, zijn er waarschijnlijk heel veel soorten. Voor de eenvoud en duidelijkheid mag ik de storingen in twee soorten verdelen:

1. te voorziene storingen;
2. onvoorziene storingen.

Bij de te voorziene storingen zijn de kazernediensten en de algemene verlofdagen onder te brengen. De tijd die hieraan per opleidingsperiode moet worden besteed is vrij nauwkeurig aan te geven. In de loop der jaren is hieromtrent wel een ervaringscijfer ontstaan.

Onvoorziene storingen treden op wanneer, buiten het opleidingsprogramma om, vrij onverwacht en op korte termijn, andere opdrachten worden verstrekt. Ik noem het houden van demonstraties, jeugddagen, erewachten, e.d.

Aan de categorie te voorziene storingen valt niet te ontkomen. Mogelijk kan er hier en daar wat worden uitgedund. Zeker is dat bij de uitvoering van kazernediensten wel wat efficiënter en doortastender kan worden gewerkt, zodat de tijd van beschikbaarstelling voor deze diensten wel kan worden ingekrompen.

Een moeilijker zaak is de categorie onvoorziene storingen. Een oplossing? De meest rigoreuze zou zijn: demonstraties, jeugddagen, erewachten e.d. afschaffen. Uit overwegingen van velerlei aard is dit echter niet mogelijk en niet gewenst. Als een ieder ervan overtuigd is dat het bereiken van ons doel een uitermate belangrijke zaak is, die de hoogste prioriteit behoeft zal men ook gaarne eraan meewerken de storingen tot een minimum terug te brengen.

Hoe is dit te realiseren? Hiervoor moet een aantal voorwaarden worden gesteld.

1. Planning van demonstraties, jeugddagen, erewachten e.d. op zo lang mogelijke termijn.
2. Geen demonstraties opdragen als kan worden volstaan met bezoeken aan oefeningen die toch al moeten worden gehouden.
3. De onderdelen die de demonstraties enz. moeten verzorgen, dienen hiervan geruime tijd voor de aanvang van een nieuwe opleidingsperiode op de hoogte te zijn.
4. Geen demonstraties of oefeningen opdragen die voor de troepen het instuderen van onderwerpen of acties inhouden, die niet in het totale opleidingsprogramma voorkomen of thuishoren. Het moet mogelijk zijn demonstraties en jeugddagen op lange termijn te plannen. Hoe hoger het planningsniveau, hoe langer het termijn kan zijn. Voor de erewachten zal het niet altijd mogelijk zijn een schema voor een lange termijn op te stellen, alhoewel een streven daarnaar tot een bereikbare mogelijkheid moet worden gerekend.

Als het ook maar enigszins doenlijk is, dienen demonstraties achterwege te blijven. Het bijwonen van een oefening, die in het geplande opleidingsschema wordt gehouden, mag nauwelijks een storing worden genoemd. Overigens geeft een oefening een beter beeld, een reëler beeld van de troep en de graad van geoefendheid dan welke opgepoetste demonstratie ook. Is een demonstratie noodzakelijk, dan zal de inhoud hier-

van moeten worden aangepast aan de geoefendheid van de troep en zoveel mogelijk in het programma moeten passen, zulks om het onttrekken van uren aan de normale programma's zoveel mogelijk te voorkomen. De storing zal daarmee niet volledig worden opgeheven, maar toch geringe invloed hebben op het geheel.

Ik meen niet te mogen verzwijgen dat wij vele storingen kunnen voorkomen door ons uitgangspunt bij het opzetten van opleidingsprogramma's anders te kiezen. Wij moeten uitgaan van de reëel beschikbare opleidingstijd. Wij weten hoeveel tijd in beslag wordt genomen door kazernediensten. Wij weten, uit ervaring, dat een zekere tijd wordt opgeëist voor onvoorziene zaken. En toch zetten wij ons programma op alsof alle tijd beschikbaar is voor opleidingen. De tijd, nodig voor de te voorziene en onvoorziene storingen, moeten wij a priori niet als beschikbare tijd meetellen, doch aftrekken van de opleidingstijd. Dit geeft de reëel beschikbare opleidingstijd, de tijd waarmee moet worden gewoekerd om een opleidingsprogramma op te zetten en te richten op het ene, scherp omliggende doel. Gaan wij niet hiervan uit, dan varen wij blind, stoten wij plotseling op klippen, lijden wij schipbreuk. Resultaat: geen progressief opleidingsprogramma, geen resultaten, geen paraatheid, doch alleen maar ergernis.

Slotopmerkingen

In de inleiding heb ik vermeld dat een en ander niet uitpuutend zou kunnen worden behandeld doch dat er wel iets zou zijn om over na te denken. Ik heb een greep gedaan uit een hoeveelheid punten. Er is zeker nog wel een aantal stellingen aan te voeren die van belang zijn of kunnen zijn voor het bereiken van ons gemeenschappelijke doel. Ik noem o.m. de oefenterreinen, het oefenmateriaal, de instructeurs, het leiderschap.

Bewust heb ik mij beperkt tot enkele stellingen die het doel en de tijd in het licht stellen. Het is geen eenvoudige zaak dit doel te bereiken. Het is geen eenvoudige zaak de tijd efficiënt in te delen en te gebruiken. Het is echter wel een haalbare zaak.

Het kost ons allen veel inspanning. Wij hebben daarbij veel geduld nodig. Het vraagt veel toewijding en begrip. Het is echter de moeite waard te werken voor de handhaving van de vrijheid en de vrede, door onversaagd te streven naar een zo hoog mogelijke *paraatheid*.

Herhalingsoefeningen voor de mobilisabele eenheden van het Legerkorps

P. van Driel

Luitenant-Kolonel der Artillerie

Het systeem om door middel van „mobilisatie” de vredessterkte van een krijgsmacht op te voeren tot de geprojecteerde oorlogssterkte is bepaald noch nieuw, noch typisch Nederlands. Reeds in 1870 werd door de belligerenten op aanzienlijke schaal gemobiliseerd. Uit voorzorg werd eveneens door andere mogendheden gemobiliseerd, zo ook door Nederland, hoewel dit toentertijd geen groot succes was. In 1914 en 1939 werd door vele mogendheden gemobiliseerd, ook door Nederland. Beide malen verliep hier de mobilisatie succesvol, vooral dank zij een zeer goede voorbereiding. In beide genoemde jaren voerde Nederland een strikte neutraliteitspolitiek en er was geen of weinig sprake van in vredestijd direct inzetbare eenheden (parate eenheden).

Hoewel de situatie heden ten dage geheel anders ligt dan destijds zal een mobilisatie nog steeds noodzakelijk zijn om de strijdkrachten op volle oorlogssterkte te brengen.

Een mobilisatie heeft tot doel: het op de been brengen — en wel in zo kort mogelijke tijd (enkele dagen) — van *inzetbare eenheden*. Hiertoe wordt *geofende* mankracht opgeroepen, die zich met het gereedliggende organieke materieel, volgens nauwkeurig voorbereide procedures, formeert tot het gewenste aantal en soort eenheden.

Het is duidelijk dat, afgezien van het materieel-aspect, dit mobilisatieprincipe geheel is gebaseerd op het gebruik van „geofende mankracht”. De (binnen enkele dagen vereiste) *inzetbaarheid* staat of valt met deze geofendheid. Men ziet dan ook dat eenheden die zeer „gecompliceerd” zijn (d.w.z. waarbij de geofendheid niet — of nauwelijks — anders op peil kan blijven dan door voortdurende oefening) niet behoren tot de eenheden die bij mobilisatie worden geformeerd. Dit is, in breder verband gezien, o.a. de reden waarom de oorlogssterkte van de luchtmacht nauwelijks de vredessterkte overtreft. Hetzelfde geldt in meer of mindere mate eveneens voor de marine.

Waarom herhalingsoefeningen?

Zoals hiervoor reeds gesteld, is de *geofendheid* van de *groot-verlofganger* voor zijn militaire functie een *essentiële voorwaarde* voor het slagen van een *mobilisatie*. Deze geofendheid wordt uiteraard in eerste instantie verkregen tijdens de actieve diensttijd („*eerste oefening*”), doch dient daarna te worden *onderhouden*, indien de militair een mobilisatiebestemming heeft.

Zouden deze oefeningen in feite een opfrissing dienen te zijn van de nog aanwezige kennis, door tal van oorzaken hebben zij nog een geheel ander karakter.

Zo hebben de mobilisabele eenheden bij ons, zoals ook bij vrijwel alle buitenlandse strijdkrachten, veelal een bewapening die geheel of gedeeltelijk afwijkt van die van de parate eenheden. Zo is bv. geen enkele parate afdeling artillerie nog uitgerust met 25-ponder vuurmonden, wel echter (vrij veel) mobilisabele afdelingen. Hetzelfde geldt voor de mortieren van 81 mm, radioschakelapparatuur enz. De „opfrissing” wijzigt zich in dit geval dus tot „omscholing”. Ook beschikken wij over mobilisabele eenheden wier wijze van optreden geheel anders is dan van de parate eenheden, bv. de parate mech/mot infbats en de mobilisabele infbats „te voet”. Ook hier dus weer een ingrijpende omscholing. Bovendien bestaat de noodzaak, behalve die tot het op peil brengen van de individuele geofendheid voor de functie, tot het vormen van een teamverband, zeker van groeps- tot en met compagniesniveau en voor bataljons- en hogere staven. Hoewel uiteraard wordt gestreefd naar een zodanige indeling van het personeel dat men „elkaar nog kent”, is dit door de vele mutaties (vooral in de eerste jaren na vertrek met groot verlof) vrijwel onmogelijk. Dit vormen van het teamverband is dus eveneens een belangrijk aspect van de herhalingsoefeningen. Tenslotte wordt elke herhalingsoefening benut voor controle op de indeling van het personeel

en, in voorkomend geval, voor verbetering van de indeling.

Frequentie van de herhalingsoefeningen

Hoe dikwijls dient men nu met deze mobilisabele eenheden, die na te zijn gemobiliseerd, direct inzetbaar moeten zijn, (herhalings)oefeningen te houden? Principieel met een zodanige frequentie dat de eenheden, qua geoefendheid, steeds inzetbaar zijn.

Op grond van allerlei praktische overwegingen is bepaald, dat 1 × per 3 jaar herhalingsoefeningen zullen worden gehouden met de mobilisabele eenheden van het legerkorps. Deze oefeningen kunnen worden gehouden met enkele malen „dezelfde” personeelsbezetting, dan wel telkenmale met „nieuw ingestroomd personeel”. Eén van de overwegingen voor deze termijn van 3 jaar is, dat zelfs bij „dezelfde” personeelsbezetting er zoveel mutaties hebben plaatsgevonden (vooral bij de korporaals en soldaten en bij het beroepspersoneel), dat van een op elkaar ingewerkt en afgestemd team nauwelijks meer kan worden gesproken.

De duur van de herhalingsoefeningen

Hoe lang dienen herhalingsoefeningen, die dus elke 3 jaar zouden moeten worden gehouden, nu eigenlijk te duren? Principieel zo lang, dat het doel van de herhalingsoefeningen volledig kan worden bereikt. Dit doel is: het vormen van direct inzetbare eenheden, hetgeen wordt gerealiseerd door:

- de algemene militaire vaardigheid van elke man op zo hoog mogelijk peil te brengen (IAMV);
- te zorgen dat elke man de hem toegewezen functie zo goed mogelijk beheerst (functieopleiding);
- te zorgen, dat al deze functionarissen goed samenwerken en aldus een team vormen (onderdeelsvorming).

Tot voor kort duurden de herhalingsoefeningen 4 weken. M.i.v. 1968 zijn ze verkort en wel tot:

- 3 weken voor inf-, art-, cav-, td-, tak gn- en tak vbdd-eenheden;
- 2 weken voor log gn-, log vbdd-, alle gnkd-, int- en t-eenheden.

De tot nu toe opgedane ervaringen met deze verkorte herhalingsoefeningen tonen aan, dat deze duur wel de minimaal toelaatbare is, ja zelfs voor sommige eenheden bepaald te kort (bv. een gnkie).

Een gevolg van deze verkorting is, dat de bataljons- en compagniescommandanten minder vrijheid van handelen krijgen, in die zin, dat het oefenprogramma tot in detail is voorbereid. Gedurende deze korte periode dient namelijk elk beschikbaar uur te worden uitgebuit, ten einde te bereiken, dat ook elke functionaris de voor zijn functie nodige oefening/opleiding krijgt. Het programma is veelal zodanig, dat de cc en het personeel van de bataljonsstaf al hun energie dienen te gebruiken om het naar letter en geest uit te voeren. Sommige reserveofficieren klaagden erover, dat ze te weinig tijd hadden om 's avonds in de mess te kunnen praten en een kopje koffie te drinken.

Een tweede gevolg van deze verkorte duur is de noodzaak meer beroepspersoneel aan de herhalingsseenheid in steun te geven, ten einde als coach of mentor op te treden. Een oefening mag eenvoudigweg niet „mislukken”, aangezien er geen tijd beschikbaar is om deze nog eens over te doen.

Om een indruk te geven van de wijze waarop is getracht de tijd zo efficiënt mogelijk te benutten en toch een zo evenwichtig mogelijke verdeling te krijgen over IAMV, functieopleiding en onderdeelvorming (en hierbij weer een verdeling over de verschillende „niveaus”) volgt hieronder het globale programma voor een bataljon infanterie.

Huidige gang van zaken

De gehele herhalingsoefening wordt verdeeld in 3 fasen:

- de voor-vooropkomstperiode (1 à 2 dagen);
- de vooropkomst (1 week);
- opkomst gros (3 weken).

a. De voor-vooropkomst

Het voor-vooropkomstpersoneel omvat al het beroepspersoneel en de periode strekt zich uit over de donderdag en vrijdag voorafgaande aan de vooropkomst. Deze opkomst stelt de bc in staat zijn beroepskader te leren kennen. Bovendien kan de bc nagaan welke specialistische kennis men bezit of op welk gebied men extra geroutineerd is. Het oefenprogramma wordt grondig besproken en de instructeurs voor de verschillende vakken worden aangewezen. Tevens worden de opkomst en „opvang” van het groot-verlofpersonnel besproken (waarbij personeel van de legerplaats van opkomst aanwezig is) en de daarbij behorende taken worden verdeeld. Ook wordt in deze periode het in de le-

gerplaats aanwezige en/of door de bc nodig geachte instructiematerieel overgenomen. Tenslotte ontvangt de bc de zg. „instructieset”, die door de zorg van de desbetreffende TB naar de legerplaats wordt gebracht. De instructieset is afkomstig uit de mob-opleg van de herhalingseenheid en omvat het materieel, dat nodig is om het vooropkomstpersoneel op te leiden en de „huis-houdelijke diensten” te kunnen verrichten.

b. Vooropkomst

Het vooropkomstpersoneel wordt gevormd door alle reserveofficieren en dienstplichtige onderofficieren, de koks en messbedienden, enkele chauffeurs en die specialisten, die in de vooropkomstweek een specialistische cursus moeten volgen (o.a. telegrafisten, onh mont rd, handvuurwapens, geschut enz.). Deze vooropkomstweek is nodig, om het kader weer op een zodanig peil te brengen, dat het weer instructie aan „de troep” kan geven en de eenheid kan leiden. Zo nodig vindt in deze week ook de omscholing plaats op dié wapens of dat materieel, waarmee men in de parate diensttijd niet heeft gewerkt. Het is ook bij steeds meer personeel noodzakelijk het te scholen in een andere organisatie en tactiek van het bataljon, aangezien de mobilisabele bataljons nog niet zijn gemechaniseerd c.q. gemotoriseerd.

De indeling van de vooropkomstweek is als volgt:

- maandag: opkomst (registratie, keuring, röbo, aanvulling/vernieuwing PSU enz.;
- dinsdag: IAMV voor alle officieren en onderofficieren en een deel van de koks/messbedienden/chauffeurs. Voor de specialisten beginnen de cursussen op de diverse wapenscholen;
- woensdag t/m vrijdag: functieopleiding (waarbij ook tijdens vele avonduren instructie wordt gegeven) en schieten handvuurwapenen. Op vrijdag vertrek naar huis voor een lang weekeinde.

c. Opkomst gros

De opkomst gros omvat de „rest” van het bataljon; deze rest blijft gedurende 3 weken onder de wapenen.

Op de eerste maandag komen alle chauffeurs op en op dinsdag het nog resterende personeel. Dat de chauffeurs op maandag opkomen is noodzakelijk, aangezien dezen op dinsdag al het voor het bataljon nodige materieel (m.u.v. de eerdergenoemde „instructieset”) uit het mobilisatiecomplex moeten ophalen. Hoewel de lpl Ossendrecht een uitstekende outillage biedt voor de

herhalingseenheden, is de ligging t.o.v. de mobcplx bepaald excentrisch. Deze complexen liggen immers voor een groot deel in Oost-Brabant en Gelderland, en enkele zelfs daarbuiten, bv. in Kampen en Bergen (NH). Dit impliceert, dat de chauffeurs vaak voor dag en dauw moeten vertrekken, ten einde weer tijdig in de lpl te arriveren met het materieel. Het is nl. een eis van C-CoOMV dat al het mat op dinsdagavond is verdeeld over de „functionarissen” en dat de enkele man is voorzien van zijn persoonlijke wapen en uitrusting. Deze eis moet wel worden gesteld, aangezien anders de werkelijk beschikbare „opleidingstijd” nog korter zou worden.

De woensdag wordt besteed voor de IAMV t.b.v. al het personeel, dat dit nog niet in de vooropkomstweek heeft gehad.

De donderdag en vrijdag worden besteed aan functieopleiding, hetgeen o.a. voor de tirailleurs inhoudt: groepsdrill en groepsoefeningen op donderdag en pelsdrill en -oefeningen op vrijdag. Bij deze pelsdrill wordt beroepspersoneel van elders aangetrokken om op te treden als coach.

De daaropvolgende zaterdag wordt besteed aan onh mat, het gereedstellen van het complete bataljon voor afmars op maandagmorgen, waarna vertrek naar huis tot zondagavond.

Na terugkeer van bewegingsvrijheid vertrekt men dan op de 2e maandag naar de Veluwe en richt daar een bivak in. Deze verplaatsing is nodig, omdat in deze week de ciesoefn worden gehouden en het schieten met de handvuurwapens en alle overige wapens moet plaatsvinden. Voor deze schietoefn wordt gebruik gemaakt van het ISK (o.a. gevechtsschietoefn, mitr. 50 in) en het ASK (mrn 4.2 in en 106 mm tlv).

Op maandag, dinsdag en woensdag worden per cie ten minste drie oefn gehouden (samenwerking inf/tks, opmars en aanval, verdediging), waarbij weer beroepspersoneel van buiten optreedt als coach.

Het schieten vindt plaats op donderdag en vrijdag. Dit schieten vereist van officieren en onderofficieren al hun organisatietalent, aangezien elke man móét schieten met zijn persoonlijk wapen en met de voor hem van belang zijnde groepswapens.

Na terugkeer in de lpl op vrijdagavond vindt op zaterdag weer onh mat plaats en wordt de colonne gereedgesteld voor de batsoef op de daaropvolgende maandag.

De derde week vangt aan met een batsoef die

de maandag en dinsdag beslaat. Ook hierbij wordt beroepspersoneel van buiten ingedeeld als (hulp-)leider of coach.

Op woensdag en donderdag wordt al het materieel weer onderhouden, geïnspecteerd door een A(dvies)- en A(ssistentie)team en „inleverings-gereed” gemaakt.

Op vrijdag vertrekt het gros van het bat met groot verlof; de chauffeurs brengen op die dag het mat naar het mobcplx, alwaar het wordt ingeleverd door daartoe aangewezen kader, geassisteerd door de nodige handlangers. Aangezien het mobcplx veelal te ver verwijderd is van de lpl Ossendrecht om dit „inleveringspersoneel” nog naar de lpl te doen terugkeren en van daaruit met groot verlof te zenden, geschiedt het vertrek met groot verlof van dit personeel als regel van het mobcplx uit.

Op zaterdag vertrekken dan de zg. „afwikkelers” met groot verlof.

Dat een en ander in deze laatste week op administratief gebied een „krachttoer” vergt, is wel evident!

Uit dit globale programma blijkt, dat aan de enkele man en bovendien aan elk niveau aandacht is besteed, waarbij aan de cie, als belangrijkste bouwsteen van het bat, zoveel mogelijk oefengelegenheid is geboden. Aan de vakkundige lezer zijn oordeel over het feit of deze periode van drie weken voldoende is, dan wel te kort of te lang.

Enkele kanttekeningen

a. Uit het voorgaande is op te maken, dat een herhalingsoefening geen generale repetitie is van de mobilisatie. De noodzaak om vooropkomstpersoneel op te roepen is nl. wezenlijk anders dan in geval van mob, nl. primair om dit personeel op te leiden en/of te herscholen en niet om de legering voor te bereiden en het mat in ontvangst te nemen. Bovendien geschiedt de ontvangst (en de inlevering) van het mat (vooral „mentaal”) anders dan in geval van mobilisatie. Het maakt nl. wel enig verschil bij de mat-ontvangst als men weet, dat men dit over ca. 3 weken tot de laatste schroef en moer moet inleveren.

b. In het voorgaande is reeds betoogd, dat herhalingsoefeningen noodzakelijk zijn, ten einde te bereiken dat de mankracht is geoefend en ge-

vormd tot een als team samenwerkende eenheid. Men zou echter kunnen besluiten de frequentie van de hho terug te brengen van $1 \times$ per 3 jaar tot bv. $1 \times$ per x jaar. Deze x kan echter niet naar willekeur worden vergroot, aangezien de geoefendheid dan onaanvaardbaar zou verminderen. Op een gegeven moment zal bovendien de eenheid kunnen worden gevuld met „nieuw” personeel, hetgeen uiteraard v.w.b. de leeftijd van het grootste belang is. Dit nieuwe personeel zal dan voor herhaling moeten opkomen. Op de begroting zal dus te allen tijde een post „herhalingsoefeningen” moeten voorkomen.

c. Uit het globale oefenprogramma is gebleken, dat het ontvangen/ophalen van het mat en het weer inleveringsgereed maken, het terugbrengen en inleveren, een vrij aanzienlijke hoeveelheid tijd en personeel en dus „mandagen” vergen.

Op de staf van het CoOMV wordt dan ook getracht mogelijkheden te vinden om dit aantal mandagen te reduceren of zo mogelijk geheel te elimineren. Hierdoor zou worden bereikt dat alle beschikbare mandagen (m.u.v. de opkomst- en de „afzwaaidag”) volledig kunnen worden benut voor opleiding en oefening.

Samenvatting

a. In het geval van mobilisatie dienen de gemobiliseerde eenheden van het legerkorps *snel* gereed en *inzetbaar* te zijn, aangezien deze eenheden voor het legerkorps van het hoogste belang zijn. Het op peil houden van een goede geoefendheid van deze eenheden is daarvoor een absolute voorwaarde.

b. Vermindering van de herhalingsoefeningen (hetzij qua duur en/of qua frequentie) tast de inzetbaarheid van deze eenheden direct aan, vooral indien de herhaling in meer of mindere mate het aspect van omscholing vertoont.

c. Indien nochtans minder mandagen voor de herhalingsoefeningen ter beschikking zouden worden gesteld, zal moeten worden getracht de materieels- en andere administratieve besnoeringen voor het herhalingspersoneel te reduceren. Hierdoor zou uit het aantal mandagen meer rendement kunnen worden gehaald t.b.v. de werkelijke opleiding/omscholing. Bij dergelijke verminderingplannen ware het CoOMV (tijdig) te betrekken.

Directe luchtsteun bij een flexible response

J. A. Bor

Majoor der Infanterie (gsb)

Adequate, well-coordinated close air support will normally be the decisive factor in the outcome of the battle. We must, therefore, be able to respond quickly with adequate striking power to do the job. [1]

Bij de tientallen grote en kleine oefeningen, die jaarlijks door eenheden van 1LK worden gehouden is het niet zo, dat de directe luchtsteun een absoluut vast en geaccepteerd punt van de te beoefenen onderwerpen vormt. Toch zou het aanbeveling verdienen bij elke oefening vanaf bataljon en hoger de directe luchtsteun in te lassen. De oefenleiding en de oefenende troepen worden dan geconfronteerd met de vele problemen, die optreden bij het samenwerken met de luchtstrijdkrachten. De troepen worden dan tevens geoefend in de meest elementaire beginselen van de luchtverdediging. Bij de Warschau-Pactstaten wordt de luchtverdediging tot in den treure beoefend, ondanks het feit dat zij over meer luchtverdedigingsmiddelen beschikken dan wij.

Terugkomend op de problematiek van de directe luchtsteun, moet een verschil worden gemaakt tussen het ontstaan van een totale kernwapenoorlog en een oorlog van de flexible response. In het eerste geval kan niet op directe luchtsteun worden gerekend. Voor het geval, dat flexible response politiek en militair uitvoerbaar wordt geacht, is het echter noodzakelijk voorbereid te zijn op de mogelijkheid, dat luchtstrijdkrachten reeds in de eerste fase van het gevecht voor conventionele doeleinden kunnen worden ingezet. Deze inzet kan worden gebruikt voor verkenningen, air interdiction en directe luchtsteun. Aangezien deze steun, mogelijk door escalatie, slechts van tijdelijke aard kan zijn, is het voor de grondstrijdkrachten van het grootste belang reeds in een zo vroeg mogelijk stadium de vuurkracht van de luchtstrijdkrachten intensief te benutten [2] [3].

Het probleem voor de commandant van de grondstrijdkrachten kan dan aldus worden samengevat. „Een groot aantal doelen snel te onderkennen, deze snel aan de luchtstrijdkrachten kenbaar te maken en samen met hen ervoor te zorgen dat deze doelen onmiddellijk worden aangegrepen en vernietigd, waarbij het maximale rendement uit de beschikbare vliegreuen wordt

gehaald.” Vele goede kansen worden verspeeld indien de luchtmacht in dit stadium van het gevecht werkeloos moet toezien en/of de eigenschappen van het vliegtuig niet volledig worden uitgebuit.

Indien dit het standpunt is van 2ATAF, dan dient m.i. 1LK mede ervoor te zorgen, dat de luchtstrijdkrachten met hun enorme mogelijkheden volledig worden gebruikt, doch niet worden verbruikt of zelfs misbruikt.

Enkele vragen rond de directe luchtsteun

Het voornoemde probleem voor de commandant van de grondstrijdkrachten brengt de volgende facetten naar voren:

- snelheid op het gebied van directe luchtsteun v.w.b. het onderkennen, de rapportage en de uitvoering is geboden;
- experts op het gebied van directe luchtsteun moeten op alle niveaus beschikbaar zijn om deze vereiste snelheid te behalen;
- kortsluiting van een aantal niveaus is noodzakelijk, indien deze vereiste snelheid anders niet kan worden gehaald;
- gezien het gebrek aan opsporingsmiddelen voor doelen in de diepte moet tot op zeer laag niveau het gevecht worden geanalyseerd om zelfs plaatselijk het maximum aan doelen te kunnen opsporen.

Nu moet wel worden gesteld, dat alles op het gebied van directe luchtsteun reeds volledig is geregeld in de volgende voorschriften en publicaties: Allied Tactical Publication, omgewerkt tot Northag/Twoataf Offensive Air Support Operations Manual, hetgeen werd vertaald in het Vademecum Luchtsteun 1LK. Voor de theoretische achtergrond is nog aanwezig het Voor-schrift Luchtsteun VVS 2-1388.

In de praktijk is echter gebleken, dat met de in voornoemde voorschriften gegeven organisaties en procedures de hierboven genoemde facetten

niet altijd tot hun recht komen en niet geheel aan de eisen van het moderne beweeglijke gevecht kan worden voldaan. Tenslotte geven zij soms de indruk dat de lessen van de Tweede Wereldoorlog en Korea gedeeltelijk verloren zijn gegaan.

De voornoemde facetten kunnen worden vertaald in de volgende vragen:

— wanneer moet de directe luchtsteun de grondacties steunen en welke eisen vloeien hieruit voort?

— voldoet het huidige systeem van directe luchtsteun v.w.b. de immediates aan de eisen van snelheid bij de rapportage en de uitvoering?

— indien dit niet zo is, wat zijn dan de wensen van de grondstrijdkrachten?

Voor een goed begrip van mijn betoog onderstreep ik het axioma, dat het gebruik van luchtstrijdkrachten moet geschieden met de volgende prioriteiten om daarmee, ook voor de grondstrijdkrachten, het maximumrendement af te werpen:

— het bevechten van het luchtoverwicht;

— air interdiction;

— verkenning, in het bijzonder t.b.v. de doelopsporing voor onze kernwapeninzetmiddelen;

— directe luchtsteun.

Niettemin is dit een moeilijk verteerbare zaak voor een compagniescommandant in de voorste lijn, die in een netelige situatie verkeert en weet, dat de inzet van enkele vliegtuigen hem uit zijn hopeloze positie zou kunnen halen.

Wanneer moet de directe luchtsteun de grondacties steunen en welke eisen vloeien hieruit voort?

Directe luchtsteun dient te worden aangevraagd wanneer met de beschikbare middelen niet het gewenste effect kan worden bereikt. Dit kan zowel betrekking hebben op de middelen als op het doel.

T.a.v. de middelen:

— indien er niet voldoende wapens — artillerie, mortieren of antitankwapens — ter beschikking staan of deze niet over voldoende munitie beschikken;

— indien het schootsbereik van deze middelen niet voldoende is;

— indien behalve grote vuurkracht ook grote nauwkeurigheid wordt vereist [4];

— indien het doel zich tussen verticale dekkingen, bv. een defilé, bevindt.

T.a.v. het doel:

— indien de beschikbare wapens niet geschikt zijn om het gewenste effect te bereiken, bv. bij bruggen, tankformaties en ingegraven geschutsopstellingen;

— indien de nauwkeurige lokatie van het doel niet bekend is, zoals bij doelen in defilés en op achterhellingen;

— bij bewegende doelen.

De vereiste effecten kunnen wel worden bereikt indien vliegtuigen met de passende bewapening in het kader van de directe luchtsteun worden ingezet. De eigenschappen van deze vliegtuigen zijn:

— grote actieradius, die het mogelijk maakt om waar dan ook in het LK-vak een doel aan te grijpen;

— grote vuurkracht in korte tijd op het doel; — het doel kan worden opgezocht en na herkenning worden aangevallen;

— grote nauwkeurigheid, o.m. door steep angle diving, dive bombing, low dive rocket delivery en glide bombing;

— verrassing qua tijdstip en aanvalsrichting kan eenvoudig worden bereikt;

— de inzet heeft directe invloed op het gevecht.

Hiertegenover staan enkele minder gunstige eigenschappen van het vliegtuig en het systeem van directe luchtsteun:

— weer en zicht hebben een beslissende invloed op de inzet;

— de reactietijd is, in vergelijking met die van de vuursteunmiddelen van de grondstrijdkrachten, met de huidige middelen en het huidige systeem bijna absurd te noemen;

— de kostenverhouding van vliegtuig versus vuurkracht is zeer ongunstig indien het vliegtuig met conventionele bewapening wordt ingezet; — het aantal vliegtuigen is door de hoge kosten gering;

— de tijd, dat het vliegtuig boven het doelengebied kan verblijven is beperkt; deze tijd moet efficiënt worden benut.

Indien de directe luchtsteun dicht bij eigen troepen wordt uitgevoerd moet elke missie nauwkeurig worden geïntegreerd met het vuur en de beweging van de grondstrijdkrachten om de

Afb. 1 De bewapening van de F84F

gunstige eigenschappen van het vliegtuig te kunnen uitbuiten. Dit komt de veiligheid van het vliegtuig en de eigen troepen ten goede.

Aangezien het elimineren van de invloeden van weer en zicht op de inzet grotendeels afhankelijk is van de technische en betaalbare ontwikkelingen en hieraan van KL-zijde niets kan worden gedaan, zal dit probleem niet verder worden behandeld.

De volgende eigenschappen liggen wél binnen de invloedssfeer van 1LK, zodat hier wel een mogelijkheid ligt om te bevorderen, dat het volledige potentieel van de luchtmacht wordt uitgebuit:

- de vuurkracht versus de reactietijd voor immediates;
- de doelopsporing versus de reactietijd voor immediates;
- de reactietijd voor immediates;
- de coördinatie op laag niveau bij immediates.

De vuurkracht

Om een indruk te geven van de enorme vuurkracht en de verscheidenheid van de bewapening, geef ik hier enkele benaderende cijfers van de voor ons meest bekende vliegtuigtypen (zie ook afb. 1).

FG91

- 2 × 20 mm kanonnen en 5-inch raketten;
- 2 × 20 mm kanonnen en 2 × 500 lbs bommen;
- 2 × 30 mm kanonnen en 2 × 500 lbs bommen;

F84F

- 6 × .50 mitrailleur en 2 × 1000 lbs bommen;
- 6 × .50 mitrailleur en 32 5-inch raketten;
- 6 × .50 mitrailleur en 2 × 110 gallon napalmbommen.

F104G

- 6-loops 20 mm Gatling gun en 4000 lbs bommen.

F5

- 2 × 20 mm kanonnen en 2270 kg nuttige last, w.o. 2,75 inch-, 5 inch- en Zuni-raketten.

F4C

- „the most sophisticated aircraft” dat in grote aantallen in gebruik is; 5400 kg nuttige last, w.o. raketten, bommen, napalmbommen, kanonnen en mitrailleurs.

Deze enorme vuurkracht kan echter niet in één run op het doel worden ingezet. Ingevolge de instructies van 2ATAF wordt de aanval nl. ingezet in een zg. one pass attack. Dit betekent kort en duidelijk, dat de vlieger slechts éénmaal boven het doel verschijnt. Het is verder mogelijk, dat het vliegtuig een gemengde lading heeft. Deze omstandigheid doet zich voor wanneer:

- het doeltype niet van tevoren bekend was;
- het vliegtuig zich op een armed recce bevond, uitgerust met een gemengde lading, en werd geherdirigeerd (in luchtsteunjargon „diverted”) naar een ander doel;
- op een vliegveld, uit urgentieoverwegingen,

de eerste kist die klaar is wordt ingezet en deze kist een gemengde lading had.

Onder deze omstandigheden is het eveneens niet mogelijk de gehele bewapening te gebruiken. In beide gevallen kan het vliegtuig, na de inzet op het eerste doel, worden gedirigeerd naar een ander doel, waar de rest van de bewapening kan worden ingezet. Het is ook onmogelijk om eerst raketten af te vuren en daarna napalm af te werpen. Napalm wordt namelijk afgeworpen in een run, die laag en snel is, bv. bij een F84F met een snelheid van 400 kts op een hoogte van 50 voet. Raketten worden afgevuurd op ongeveer 2000 m van het doel en een hoogte, variërend van ca. 750 tot ca. 90 m. Daarom is het belangrijk dat een duidelijke doelomschrijving wordt uitgegeven, zodat de meest geschikte bewapening kan worden uitgezocht. Napalmbommen hebben een schok- en neutraliserend effect over een groot gebied. Met de andere bommen kan een nauwkeurigheid worden bereikt, die bijna de grens van het ideale heeft bereikt; 1000 lbs bommen op 50 m afstand van de eigen troepen is geen bijzonderheid meer.

De doelopsporing (afb. 2)

De eigenschap van het zelfstandig kunnen opsporen van doelen treedt in het bijzonder naar voren bij de bestrijding van veldartillerie, kernwapeninzetmiddelen, ingegraven en/of gecamoufleerde tanks en pantserinfanterievoertuigen, colonnes, enz. Het tijdsverloop tussen de melding en het moment, waarop het doel wordt aangevallen kan zeer groot zijn. Dit is o.m. het geval bij meldingen van lange-afstandpatrouilles en uit krijgsgevangenenverhoren. Het doel zal zich dan inmiddels over een grote afstand hebben verplaatst. Binnen zekere grenzen kan de vlieger het doel zelf weer lokaliseren en na herkenning aanvallen. Indien dit geschiedt tussen de vrw en de FSCL wordt dit beschouwd als een vorm van directe luchtsteun. Ook hier is dus de factor tijd van het grootste belang.

De reactietijd

Those who can not remember the past are doomed to repeat it.

SANTAYANA

Ondanks het feit, dat wij nu beschikken over KL MRC 3026, ARC 51, HF SSB, straalzenders enz., zijn de reactietijden een veelvoud van de tijden uit de Tweede Wereldoorlog en Korea.

Toen werd 30 min als een normale reactietijd beschouwd, zoals tijdens de Sovjet-offensieven in de jaren 1944 en 1945 [5]. Nu moet de reactietijd worden gesteld op 150 tot 200 min.

De vraag komt naar voren wat er wel moet gebeuren eer op de noodkreet van de bataljonscommandant in de voorste lijn een aantal vliegtuigen hem enige lucht komt verschaffen.

Deze werkzaamheden kunnen worden verdeeld in vier groepen:

- de gang van de luchtsteunaanvraag;
- de gang van de air task;
- de werkzaamheden op de basis;
- de uitvoering van de luchtaanval.

Laten wij achtereenvolgens de vier groepen eens bezien.

De gang van de luchtsteunaanvraag

De luchtsteunaanvraag gaat als vuuraanvraag naar de brigade, waar deze wordt omgewerkt tot een volledige luchtsteunaanvraag. Van de brigade gaat de aanvraag rechtstreeks naar het FASOC (Forward Air Support Operations Centre), dat zich bij staf 1LK bevindt. De divisie luistert in en kan, indien zij middelen heeft om het bataljon op een andere manier te helpen, de aanvraag vetoën. Dit dient dan wel binnen enkele minuten te geschieden. De G3-lucht beziet de aanvraag, tracht andere middelen bij het VSCC te krijgen en zal de aanvraag vetoën indien deze middelen er zijn. In het andere geval wordt de

Afb. 2 Doelopsporing

Afb. 3 Start van een F84F

aanvraag bezien op uitvoerbaarheid qua doel, plaats en tijd. De Senior Air Controller beziet de luchtmachttechnische facetten. Daarna gaat de aanvraag naar de vertegenwoordiger van 1LK bij het ACOC (Air Combat Operations Centre). De aanvraag wordt daar door de SNAR niet verder bezien op noodzakelijkheid. Na bewerking gaat de aanvraag verder als air task.

De gang van de air task

De airforce-tasker stelt vast welke basis de opdracht moet uitvoeren en geeft de air task door aan die basis. Indien het corps geen toewijzing aan vliegtuigen heeft, gaat de aanvraag door naar Armygroup. Na fiat van Armygroup volgt de normale procedure. De basis kan, wachtend op het fiat, wel reeds worden ingelicht.

De werkzaamheden op de basis (afb. 3)

Op de basis wordt de opdracht toegewezen aan een vlieger. Deze vlieger wordt door de GLO — ground liaison officer, een landmachtofficier — ingelicht over de algemene en bijzondere toestand in het doelgebied, de vlet, de FSCL, de posities van eigen en vijandelijke luchtdoelartillerie, de plaats van het FASOC en het Ifrep-reportingpunt, frequenties, roepnamen, enz. Verdere briefing wordt gegeven door de inlichtingenofficier van het desbetreffende luchtmacht-onderdeel.

Daarna gaat de vlieger over tot de vluchtvoorbereiding met o.m. het uitzetten van de vluchtroute naar het contactpunt, het uitzetten van een aanvalsmethode op het opgegeven doel aan de hand van een kaartstudie en de vluchtroute naar het alternatieve doel. De vlieger maakt zich gereed en gaat naar zijn vliegtuig. Daar controleert hij zelf de inzetbaarheid van zijn toestel en start, na verkregen toestemming, naar het contactpunt. Ik kan de lezer verzekeren, dat er op deze handelingen nagenoeg geen tijd is te winnen tenzij er vooruit kan worden gewerkt

door de ontvangst van waarschuwingsbevelen.

De uitvoering van de luchtaanval

De vluchttijd van de basis naar het contactpunt is geheel afhankelijk van de afstand van het gros van de bases tot aan het IJzeren Gordijn. Intussen heeft men bij bataljon/brigade/divisie en legerkorps de nodige voorbereidingen getroffen. De FAC — Forward Air Controller — heeft e.e.a. gecoördineerd met het VSCC en de Isoltvltgn, is klaar om de vlieger op het contactpunt de „last minute briefing” te geven en bevindt zich op de beste positie om de vlieger op het doel te praten.

Aannemend dat het legerkorps een toewijzing heeft en dat alles normaal verloopt, moeten er 2½ tot 3½ uur zijn verlopen sinds de aanvraag werd ingediend. Men kan moeilijk aannemen, dat de situatie sindsdien niet is veranderd. Of deze directe luchtsteun nog tijdig wordt geleverd moet worden betwijfeld. Helaas moet worden gesteld, dat dit systeem niet voldoet aan de eisen.

Toch zijn de technische middelen, de kennis en de benodigde procedure om het eerste citaat waar te maken, niet alleen beschikbaar maar zelfs getest [6].

Vanzelfsprekend eist dit een investering van personeel, materieel en kosten. Het beleidsniveau stelt weliswaar de politiek en de daaraan verbonden investering en organisatie vast, maar dit mag ons niet ervan weerhouden te bezien hoe het gevecht op brigadeniveau wel efficiënt zou kunnen worden gesteund met reactietijden van minuten in plaats van uren.

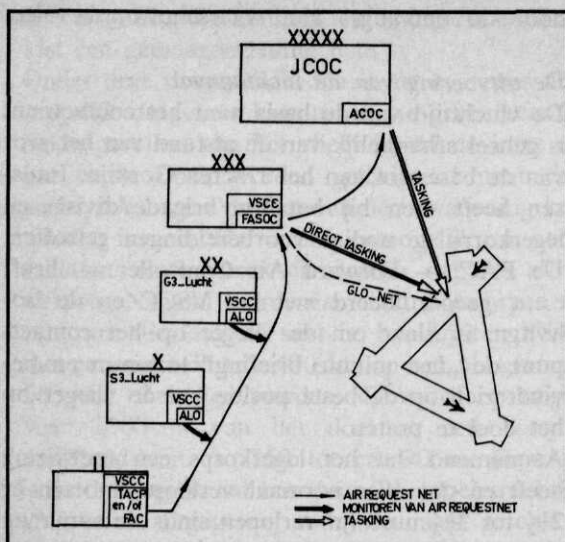
De herziene reactietijd

De herziene gang van de luchtsteunaanvraag en de air task (afb. 4)

Als stelregel is aangenomen, dat zoveel mogelijk niveaus worden geëlimineerd en op de resterende niveaus een luchtsteunexpert beschikbaar moet zijn. Tenslotte dient de berichtenwisseling te worden teruggebracht tot standaardzinnen of zelfs complete standaardberichten, waarin alleen de variabele gegevens, zoals plaats en tijd boven het contactpunt, type en grootte van het doel en aanvraagnummer nog extra worden vermeld. Alle andere gegevens worden d.m.v. een air briefing gegeven.

De bataljons-TACP — Tactical Air Control Party — dient de aanvraag rechtstreeks in bij het FASOC. De bataljonscommandant is dan reeds door zijn LSO I ingelicht, dat de brigade niet met andere vuursteunmiddelen kan helpen.

Afb. 4 Aanvraag voor directe luchtsteun

De brigade, als kleinste eenheid van verbonden wapens, beschikt over een ALO (Air Liaison Officer), een luchtmachtofficier. Zijn fiat garandeert de noodzakelijkheid van een luchtsteunaanvraag.

Het divisie- en legerkorpsniveau mogen alleen vetoën indien zij met andere vuursteunmiddelen in de behoefte zullen voorzien, of als de prioriteiten dit eisen.

De G3-lucht van het legerkorps zal veel meer aanvragen moeten verwerken dan nu het geval is. De aanvraag wordt direct met de SAC besproken, alhoewel definitieve actie pas wordt genomen als de vetotijd van de divisie is verstreken. Het FASOC wordt door ACOC voortdurend ingelicht over de herziene toewijzing en het resterende aantal sorties.

Bij „direct tasking” door het FASOC wordt door het ACOC ook de basis aangewezen, die de „immediates” van het corps verzorgt.

Het ACOC is verplicht, onder normale omstandigheden, een door het FASOC goedgekeurde aanvraag uit de korpstoewijzing te honoreren. Alleen indien het korps geen toewijzing (meer) heeft dient de oude weg via Northag G3 Air te worden bewandeld.

Bij direct tasking dient het FASOC het aantal verbruikte sorties regelmatig op te geven aan het ACOC. De normale procedure via het ACOC dient te allen tijde als reserve achter de hand te worden gehouden voor het geval er een breakdown in de verbindingen plaatsvindt, bases worden uitgeschakeld en voor de voorbereide luchtsteunaanvragen.

Direct tasking werd gedurende de Tweede We-

reldoorlog veelvuldig beoefend, zowel aan Duitse en geallieerde als aan Sovjetzijde [7].

De werkzaamheden op de basis

Zoals reeds gesteld valt hier niet veel te herzien. De mogelijkheden van „ground alert” met diverse waarschuwingstijden zouden goed passen in het systeem van waarschuwingsbevelen aan de bases.

Het gebruik van luchtpatrouilles — air alert — moet worden beschouwd als de meest onrendabele inzet van de kostbare vliegreun; bovendien is het zeer goed mogelijk, dat de bewapening niet of niet geheel geschikt is voor het doel. Een dergelijke methode verdient alleen aanbeveling bij de doorbraak van tankdivisies, waarbij de vijandelijke tanks en masse optreden en zich voldoende doelen voordoen.

De uitvoering van de luchtaanval

De vluchttijd van de basis naar het contactpunt kan alleen worden verkort door de basis dichter bij het cp te brengen. Dit is een van de grootste voordelen van de inzet van V(S)TOL-vliegtuigen, opererend vanaf vooruitgeschoven strips. Supersnelle, zwaar bewapende helikopters zouden in afwachting van de komst van de vliegtuigen van de tactische luchtmacht de doelen kunnen aanvallen, onderdrukken en vasthouden. Een dergelijk systeem werd in Korea toegepast met P51-propellervliegtuigen.

De coördinatie op laag niveau

Als wij met het hierboven gestelde systeem hebben bereikt, dat de vliegtuigen binnen ca. 30 min boven het doelengebied verschijnen, dan moet blijken of de FAC in staat is geweest het nodige te coördineren, de „last minute briefing” voor te bereiden en zich naar de meest geschikte positie te begeven. Zijn coördinatie houdt o.m. in: de FLAK-suppression, de doelmarkering, identificatie van de vlet, veilige in- en uitvliegstrook voor het vliegtuig t.o.v. de eigen grond- en luchtdoelvuren en de vliegveiligheid t.o.v. de lichte vliegtuigen.

De FAC zou tenminste moeten beschikken over een gepantserd terreinvoertuig om dezelfde snelheid als de manoeuvre-eenheden te kunnen halen. Een overschot aan snelheid kan alleen worden bereikt als de FAC gebruik maakt van helikopters. Maar dan zijn wij aangekomen bij de luchtsteunorganisatie zoals deze momenteel in Vietnam intensief wordt getest.

Tenslotte is een keten zo sterk als de zwakste schakel. Alle voorbereidingen leiden tot niets als de FAC niet op het juiste moment op de juiste plaats aanwezig is om de vlieger op het doel te praten. Bij 1LK wordt momenteel druk geoefend met doelmarkering, pantserfac (FAC in YP408, AMX, M113, tanks, enz.) en helifac, zodat 1LK de nodige kennis zal hebben verzameld voor het geval de directe luchtsteun moet worden ingezet bij de flexible response. Vooral de resultaten met de 155 mm houwitser en de mortieren 4.2 inch zijn uitstekend. De helifac techniek wordt verder vervolmaakt. Met pantserfac hebben wij dan in ieder geval bereikt wat Gen.-Majoor von Mellenthin schreef over de slag bij Kursk, „Observers for all heavy weapons supporting the counterattack must travel with the armour” en: „Wireless communications between the tank leader and the air are most essential”.

Tenslotte nog een enkel woord over de inzet van directe luchtsteun bij nacht en slecht zicht. Het integreren van de luchtsteun in de overige vuursteun en het verkopen van directe luchtsteun zou eenvoudiger zijn indien de luchtsteun was aangepast aan het Sovjet-optreden, nl. bij voorkeur bij nacht en slecht zicht.

Slotbeschouwing

Indien wij voor de directe luchtsteun in het geval van flexible response het maximale rende-

ment willen bereiken, dan moeten wij de reactietijd terugbrengen van 2½ à 3½ uur tot maximaal een half uur. Deze versnelling moet worden gezocht in: vereenvoudiging van de aanvraagprocedure, de berichtenwisseling en het uitschakelen van ten minste één niveau bij het legerkorps. Tussen het legerkorps en de vliegbasis dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van direct tasking. Het ACOC dient voortdurend het FASOC te informeren over de toewijzing en zo mogelijk de voor het korps beschikbare bases. De FAC moet zijn uitgerust met een gepantserd terreinvoertuig en op elk moment over een helikopter kunnen beschikken. Het beoefenen van directe luchtsteun moet een vast onderwerp vormen bij oefeningen vanaf bataljon en hoger.

Literatuur

1. *Air Univ. Rev.* (1967)(11/12)55.
2. R. A. Sleeuw — *Mil. Spec.* 136(1967)(5)231.
3. *Mil. Spect.* 137(1968)(9)406.
4. *Air Univ. Rev.* (1967)(9/10)29.
5. A. Lee — *The Soviet Air Force*. Londen (1961)65.
6. *Truppenpraxis* (1966)(8)600; (9)677.
7. *Strelkovii korpus v nastuplenii*. 37,77.

Voorts:

- *Org. beoef. Krijgswetensch.* (1966)159.
- *Infantry* (1965)(1/2)21.
- *USAFE Air Ground Operations School Joint Instructions*
- *USAFEP 55-1 Operations Forward Air Controller Handbook*.
- *Facts for Facs*.
- *The evolution of the airborne forward air controller; an analysis of Mosquito operations in Korea*. The Rand Corp., V.S.

Logistiek algemeen binnen het 1e Legerkorps

J. A. Makkink

Luitenant-Kolonel van de Generale Staf, Hoofd G4 - Staf 1LK

Afwijkende van de normale onderwerpverdeling, zoals deze m.b.t. de logistiek in de verschillende voorschriften is vastgelegd, kan ik de logistiek binnen het 1e Legerkorps verdelen in de volgende onderwerpen, of juist gezegd, activiteiten:

1. vredeslogistiek;
2. oorlogsvoorbereiding;
3. reorganisaties;
4. voorbereiding oefeningen buitenland.

Hoewel deze onderwerpen op elk commandoniveau binnen het 1e Legerkorps tot de activiteiten van de desbetreffende 4-functionarissen behoren, zal ik in deze beschouwing genoemde activiteiten, vanuit legerkorpsniveau bezien, toelichten.

Vredeslogistiek

Het doel van de vredeslogistiek kan als volgt worden geformuleerd:

1. het bereiken en behouden van een zo hoog mogelijk peil van materiële inzetbaarheid voor eventuele oorlogsinzet;
2. het voorzien in de logistieke behoeften van de eenheden onder vredesomstandigheden;
3. het oefenen van het logistieke personeel voor zijn oorlogstaak.

Het zal duidelijk zijn dat in vredestijd de drie genoemde subtaken qua uitvoering met elkaar in strijd zijn. De hoogst mogelijke materiële inzetbaarheid wordt immers (theoretisch) bereikt door het materieel niet in te zetten voor oefeningen en de beschikbare voorraden in de magazijnen te houden voor geval van nood. Deze theoretische mogelijkheid komt echter in conflict met de 2e subtaak, i.c. het gebruik van materieel en voorraden voor de opleiding van het Legerkorps. De Koninklijke Landmacht kan zich niet de weelde veroorloven van het aanhouden van een aparte oorlogs- en vredesuitrusting. Uitvoering van beide subtaken betekent derhalve het vinden van een aanvaardbaar compromis, dat ook kan worden omschreven met de uit de Commando Inspectie bekende vraag van een evenwicht tussen onderhoud en oefeningen.

Over het algemeen wordt dit compromis in de praktijk bereikt, waarbij ik nog kan opmerken, dat C-1LK aan een zo hoog mogelijke mate-

riële inzetbaarheid prioriteit geeft boven een optimaal gebruik van het materieel voor oefeningen.

De 3e subtaak wordt in feite ook weer op basis van een compromis uitgevoerd. Ook C-1LK zou zijn logistiek personeel zoveel mogelijk onder oorlogsomstandigheden willen oefenen. Dit personeel is echter in vredestijd nagenoeg volledig ingeschakeld voor de eerste twee subtaken, hetgeen op zich zelf reeds een opleiding voor de oorlogsfunctie — zij het onder vredesomstandigheden — inhoudt. Oefenen onder oorlogsomstandigheden levert in het bijzonder voor de eenheden met een herstellende taak, een produktieverlies op, dat 1LK zich niet kan veroorloven. Ook leggen de hieraan verbonden kosten beperkingen op aan het oefenen van logistieke eenheden. Ik denk hierbij bv. aan de inrichting van een volledige Kl. V-aanvullingsplaats te velde, waarbij niet alleen de aanvoer van enkele duizenden tonnen (evt. dummy-)munitie, doch ook de noodzaak uit oefenoverwegingen door tientallen eenheden op de aanvullingsplaats te doen bevoorraden, een zodanige transportinzet vergen, dat zulk een oefening slechts incidenteel kan worden „betaald”.

Ondanks de bovenstaande beperkingen en noodzakelijke compromissen kan ik de materiële inzetbaarheid en de geoefenheid van het logistiek personeel goed noemen. Natuurlijk zijn er — kort durende — uitschieters, die veelal het gevolg zijn van een doorslaan van het meergenoemde noodzakelijke evenwicht naar de oefenzijde. Deze uitschieters krijgen dan de volle aandacht, waarbij aan het feit dat het legerkorps een goede materiële inzetbaarheid heeft, en behoudt, veelal stilzwijgend wordt voorbijgegaan.

Een onlangs gehouden onderzoek heeft aangetoond dat er op het gebied van de bevoorrading en in het bijzonder t.a.v. uitrustingsstukken die in hoge mate bepalend zijn voor de oorlogsinzetbaarheid (bv. voertuigen, wapens, geschut, verbindingsmiddelen) in feite geen problemen zijn. Ook hierbij zijn er weer incidentele uitzonderingen als gevolg van een onverwacht hoog verbruik van bepaalde reservedelen of door een plotseling verhoogde organieke behoefte door

wijziging van indelingsnormen. Deze tekorten kunnen in het algemeen door een extra spanning van zowel 1LK- als niet-1LK-functionarissen snel worden opgeheven. Het komt echter voor, dat bepaalde tekorten buiten de invloedssfeer van de Koninklijke Landmacht liggen, zoals de verlate aflevering van de nieuwe mortier (stakingen in Frankrijk) en van de M113-voertuigen (Vietnam).

In dit verband moet ik echter opmerken, dat bepaalde tekorten vanuit legerkorpszijde bezien „papieren” tekorten zijn. Er zijn bv. veel naleveringen, waarover C-1LK zich zorgen zou moeten maken, ware het niet dat een onlangs uitgevoerde analyse aantoonde, dat gemiddeld slechts 20% van de naleveringen nog daadwerkelijk nodige aanvragen betrof. Ook hamsteren bij eenheden, zowel van nodige als niet nodige artikelen schept tekorten, die in feite niet nodig zijn. Het winkelartikel „smeernippel voor de Centurion tank” was bv. enige tijd geleden voor de BOG van een pantserinfanteriebataljon een geliefd artikel om in voorraad te hebben, met gevolg dat de tankeenheden dit artikel niet konden krijgen. Tenslotte worden om financiële redenen aan het legerkorps op het gebied van de bevoorrading beperkingen opgelegd. De bekendste beperking vormt hierbij de benzinetoewijzing, waardoor de 4-functionaris voortdurend de oefenplannen van de eenheid moet bewaken, hetgeen deze functionaris wel eens minder populair maakt. De diensten of, beter gezegd, het herstel vergt een voortdurende inspanning. Het Legerkorps kan het herstelaanbod ten koste van veel inspanning (overwerk) bijhouden. Een extra verzwarende factor vormt hierbij het onregelmatig herstelaanbod, dat in het bijzonder kort voor en enkele weken na een oefening een piekaanbod veroorzaakt. Momenteel wordt door C-1LK bezien op welke wijze de relatie aanbod - oefeningen zodanig kan worden verbroken, dat een regelmatiger herstelaanbod kan worden verkregen. Slechts dan kunnen lange wachttijden worden voorkomen.

Een voortdurende zorg op het gebied van het verkeer vormt de verkeersveiligheid binnen 1LK. Gezien de vele oefeningen in binnen- en buitenland en de noodzakelijke „vredes”vervoeren heeft het Legerkorps constant grote aantallen voertuigen op de weg. Gebleken is dat een verplaatsing in colonneverband met een goede verkeersleiding en -controle de veiligste methode is om een groot of klein aantal voertuigen te verplaatsen. Deze verplaatsingen vergen echter

een goede voorbereiding, waaronder een intensief contact met civiele en politieke instanties. Het relatief geringe aantal verkeersongelukken tijdens de verplaatsingen van 1LK wettigt echter deze bijzondere inspanning.

Ook de G4 heeft in zijn activiteitenlijstje in vredestijd het onderwerp „Diversen” staan. Dit onderwerp loopt van het beproeven van een nieuw model onderbroek door een eenheid van 1LK tot het adviseren aan BLS m.b.t. de automatisering van de voorraadbeheersing binnen 1LK. De rest van de onderwerpen die onder „Diversen” vallen, laat ik gaarne aan de fantasie van de lezer over.

Samenvattend kan ik stellen, dat de vredeslogistiek binnen het 1e Legerkorps, dank zij de voortdurende inspanning van alle logistieke functionarissen van 1LK en met de steun van niet 1LK-eenheden/staven v.w.b. de drie taken die ik voor de vredeslogistiek stelde, op bevredigende wijze wordt uitgevoerd.

Oorlogsvoorbereiding

Het 1e Legerkorps bevindt zich in vredestijd voor ca. 80% in Nederland; ca. 80% van de voor 1LK bestemde initiële voorraden is eveneens in Nederland opgeslagen. Hierdoor is overgang van de vredeslogistiek naar oorlogslogistiek in eerste instantie een transport- en een „handlings”-probleem. Hierbij komt, dat een belangrijk deel van de logistieke eenheden mobilisabel is, en dat het transport grotendeels per trein moet worden uitgevoerd. Alleen al uit deze factoren blijkt, dat de oorlogsvoorbereiding een woekeren met de beschikbare middelen betekent, dat slechts door het stellen van prioriteiten en een minutieuze voorbereiding op aanvaardbare wijze kan worden opgelost.

Transport per trein betekent niet alleen het maken van een gedetailleerd spoorboekje, maar ook het vaststellen van de inhoud van de verschillende treinen, opdat het materieel, de voorraden en de nodige handlangerscapaciteit op de juiste tijd en plaats in de oorlogslokatie aankomen.

Aangezien TBO is belast met de dagelijkse herbevoorrading van 1LK, moet bovendien aan de hand van het verwachte gevechtsverloop worden vastgesteld wat 1LK in de verschillende aanvullingsplaatsen dagelijks nodig heeft.

Wijziging van een operatieplan betekent het uitgeven van een nieuw verzorgingsplan, hetgeen op zich zelf niet tijdrovend is. Het uitwerken van de hieraan verbonden nieuwe transportplannen

(inbegrepen de wijziging van het spoorboekje, die in overleg met de NS moet worden vastgesteld) en het vaststellen van de nieuwe verzoeken aan de TBO kosten veel tijd. De tijd die hieraan in vreedetijd wordt besteed zal echter in oorlogstijd de logistieke ondersteuning van het 1e Legerkorps ten goede komen.

Gezien de classificatie van dit onderwerp zal ik hierop niet verder ingaan.

Reorganisaties

Het 1e Legerkorps heeft de afgelopen jaren vele reorganisaties moeten ondergaan. Vele hielden verband met de mechanisatie van 1LK. Hoewel dit soort reorganisaties arbeidsintensief is (administratie en onderhoudswerkzaamheden, verbonden aan inlevering en ontvangst van materiaal) accepteert 1LK deze reorganisaties gaarne, omdat hierdoor nieuw materieel binnenstroomt, zonder ingrijpende wijzigingen in logistieke procedures.

De reorganisaties van april 1966, waarbij de treinenbataljons werden opgericht, en die van begin 1968, waarbij de herstructurering van 1LK plaatsvond, betroffen echter beide reorganisaties, die *ingrijpende* wijzigingen in de logistieke procedures tot gevolg hadden.

De algemene stelregel dat beleid gemakkelijk kan worden omgebogen doch dat procedurewijzigingen veel moeilijker zijn uit te voeren, geldt in het bijzonder voor de logistiek. Alle functionarissen, die zijn belast met het plannen van reorganisaties, wil ik derhalve onder de aandacht brengen, dat na de bovengenoemde ingrijpende reorganisaties ten minste één jaar nodig was/is om alle daaraan verbonden procedurewijzigingen recht te trekken en een ieder met de nieuwe procedures vertrouwd te maken.

De hartewens om thans een periode van rust binnen 1LK te krijgen, schijnt waarschijnlijk te worden verwezenlijkt, aangezien de volgende reorganisatie zich buiten het Legerkorps zal afspelen.

Vorbereiding oefeningen buitenland

Door de uitschakeling van het divisieniveau in de logistieke keten wordt G4-1LK thans direct geconfronteerd met elke oefening in het buitenland. In de oude constellatie kwam het legerkorps alleen „in het geweer” indien een legerkorpsaanvullingsplaatsgebied (het zg. „Abessinië”) moest worden ingericht. De logistieke voorbereiding van de oefening geschiedde door de divisie-G4 met zijn speciale staf via de technische lijnen. Thans moet voor elke oefening, zelfs op compagniesniveau, het Legerkorps verzorgingsbevelen/aanwijzingen uitgeven, hetgeen op zich zelf reeds een dagtaak betekent voor een officier van de sectie G4 van staf 1LK. Aangezien de divisiecommandant in zijn oefening ook logistieke opleidingsaspecten wil verwerken, moet het legerkorps desondanks een aantal logistieke oefenaspecten, via het LLSD (Legerkorps Logistieke Staf Detachement) aan de divisiecommandant delegeren.

Slot

In bovengenoemde beschouwing is getracht enkele onderwerpen weer te geven, zoals deze op logistiek gebied vanuit legerkorpsniveau worden gezien. Vele facetten konden hierbij niet of nauwelijks worden aangevoerd. Ik hoop echter dat de lezer uit deze beschouwing t.a.v. de logistiek het volgende heeft kunnen opmaken:

1. het 1e Legerkorps is klaar voor zijn oorlogstaak;
2. de voorziening in de logistieke vredesbehoefte kan — zij het met incidentele beperkingen — worden uitgevoerd;
3. de herstructurering heeft de verantwoordelijkheid van C-1LK belangrijk uitgebreid, waarbij soms onderwerpen moeten worden behandeld die voor een legerkorpsniveau wel erg gedetailleerd zijn.

Oefeningen in groter verband met troepen

Ervaringen opgedaan door de 4e Divisie bij de voorbereiding en de uitvoering van een geleide brigadeoefening

Officieren Staf 4e Divisie

Het optreden met gemechaniseerde eenheden vraagt nu eenmaal veel ruimte. Bij het ontbreken daarvan ontvangt het personeel onvoldoende oefening, wat zowel jegens het personeel zelf, als met het oog op een doeltreffende taakvervulling onverantwoord is.

(Nota inzake het NAVO- en Defensiebeleid 1968)

Het oefenen van gemechaniseerde eenheden in groter verband is om meer dan één reden van belang. Wanneer een eenheid zich terdege voorbereidt op een goede uitvoering van haar oorlogsopdracht, scheppen oefeningen de gelegenheid de mogelijkheden en beperkingen van de eigen middelen te onderkennen, de samenwerking van wapens en diensten te beoefenen en de verzorging in al haar facetten tot haar recht te doen komen. Oefeningen op de beschikbare, relatief kleine oefenterreinen scheppen deze gelegenheid niet of in zeer onvoldoende mate. Zij verschaffen niet het kader voor aan de werkelijkheid aangepaste ruimte- en tijdsfactoren.

Het is zonder meer duidelijk dat oefeningen voor gemechaniseerde eenheden niet beperkt kunnen blijven tot de qua omvang ontoereikende oefenterreinen, maar tevens moeten plaatsvinden in gebieden buiten de oefenterreinen en zo mogelijk in voor de eenheden onbekend terrein. Wanneer daarbij de druk, waaraan staven en troepen in oorlogstijd zullen zijn blootgesteld, op een of andere wijze wordt nagebootst, kan tevens worden bereikt dat vertrouwen in commandanten en eigen middelen wordt aangekweekt en versterkt. Een groot voordeel is bovendien de omstandigheid dat de Koninklijke Landmacht, door de oefenterreinen te verlaten, zich presenteert aan de burgerij op een andere wijze dan de gebruikelijke ceremoniële presentatie tijdens parades, taptoe e.d. De burgers kunnen dan zelf constateren dat en hoe onze troepen oefenen, dat het kostbare moderne materieel een onmisbaar deel van de troepen vormt en welke zorg eraan wordt besteed om het bedrijfsklaar te houden. Uiteraard kleven ook nadelen aan het oefenen buiten de oefenterreinen: veroorzaken van schade aan openbare wegen en privéterreinen en het bezorgen van overlast aan de burgerij. Door het treffen van gedetailleerde maatregelen om overlast en schade tot een minimum te beperken en

gemaakte schade zo goed en zo snel mogelijk te herstellen of te vergoeden, wordt voorkomen dat deze nadelen gewicht in de schaal leggen. Met bovenstaande doelstellingen en overwegingen voor ogen is het zonneklaar dat voor een dergelijke opzet van oefenen, buiten de te oefenen eenheden, extra middelen aan personeel, materieel en financiën ter beschikking moeten staan.

Bij de in augustus van dit jaar gehouden oefening KONINGSGAMBIET werd ten aanzien van het oefenen in groter verband enige ervaring opgedaan. Bij een nabeschouwing door de staf van de 4e Divisie, die tijdens de oefening fungeerde als leiderstaf, is een aantal lessen getrokken die een ruimere aandacht verdienen.

Oefening Koningsgambiet

Het doel van de meerdaagse oefening was het oefenen van een pantserinfanteriebrigade in het beweeglijk optreden onder snel wisselende omstandigheden, zowel op als buiten het oefenterrein Hohne. Dat dit optreden over grote breedte en diepte zou moeten plaatsvinden vormde doelbewust een uitgangspunt. In het beweeglijk gevecht met zijn snel verlopende acties moet het de commandanten een tweede natuur worden het gevecht nagenoeg geheel via hun verbindingen te leiden. Gezien het uitgestrekte gebied waarin de huidige operaties zich zullen ontwikkelen zal een visueel leiden van het gevecht door de bevelsniveaus binnen een brigade zelden meer kunnen plaatsvinden. Verbindingstechnische eisen zullen bij de keuze van de lokatie voor gevechtsleidingscentra de boventoon voeren. De oefening omvatte drie fasen.

In de eerste fase werd beoefend een verplaatsing over een afstand van 30 km, die uit de beweging overging in de opmars en aanval over grote breedte (35 km) en diepte (60 km). In de diepte

van het aanvalsvak moesten achtereenvolgens twee waterhindernissen worden overschreden om uiteindelijk een bruggehoofd te vormen ten behoeve van de daarna in te zetten divisiereserve (p.m.). Van de vijand werden veel gegevens bekend gesteld om een snelle opmars over de volle vakbreedte voor de te oefenen brigade aannemelijk te maken: ontplooiing met twee bataljons voor, de bataljons elk met twee compagnieën/eskadrons voor en de laatsten met twee pelotons voor. Hiermee werd tevens voldaan aan de eis van de oefenleider (C-4 Divisie), dat „leegloop” van de oefenende onderdelen moest worden voorkomen door o.m. zoveel mogelijk echelons gelijktijdig te oefenen.

De tweede fase van de oefening bestond uit een vertragend gevecht in een gebied van ongeveer 40 bij 40 km, eindigend met een achterwaartse doorschrijding door een beveiligend scherm.

In de derde fase werd het voeren van de verdediging in een weerstandsgebied van 20 bij 30 km (oefenterrein Hohne) beoefend, waarbij de inzet van de brigadereserve het sluitstuk van de oefening vormde.

Het lag in de bedoeling de twee eerste oefenfasen zonder tussenpoos in elkaar te doen overgaan; de tweede en derde fase werden gescheiden door de in de oefenperiode vallende zondag. Hierdoor, en door het creëren van snel wisselende situaties, zette de oefenleider de deelnemende commandanten en staven onder zware druk. Vrijwel doorlopend werden zij geconfronteerd met de noodzaak tijdens het leiden van een gevechtshandeling de uitvoering van een volgende gevechtsactie voor te bereiden. Zo hield dit in de eerste oefenfase in: het tijdens de aanval plannen en voorbereiden van de snelle overgang over de rivier de Aller en het Mittellandkanal. In de tweede fase moest de aandacht worden verdeeld over de leiding van het vertragend gevecht, de doorschrijding van het beveiligend scherm en de voorbereidingen voor het verdedigend gevecht in het erachter gelegen weerstandsgebied. Het oefengebied dat zich van Visselhövede, noordwest van Hohne, uitstreekte tot zuid van het Mittellandkanal, besloeg een oppervlakte van 6000 km². Deze grootte was nodig, niet alleen om de oefenende brigade „speelruimte” te verschaffen, doch ook om de logistieke ondersteuning qua afstand en tijd zo realistisch mogelijk te doen verlopen. Aldus werd het brigade-treinenbataljon in staat gesteld regelmatig te verplaatsen, was er ruimte voor de legerkorpslogistieke inrichtingen en kon een omloopafstand

tussen het brigadeverzorgingsgebied en de legerkorpsinstallaties worden gecreëerd die de werkelijkheid nabijkwam.

Om de indruk over de omvang van de oefening te versterken volgt hier een opsomming van personeel en materieel dat van beide zijden — de Blauwe oefenende partij en de Groene tegenpartij — aan de oefening deelnam:

8000 man, met inbegrip van Westduits personeel van twee „Leopard”-tankeskadrons; 2400 voertuigen, waaronder 100 tanks; ca. 300 vliegtuigen van de Tactische Luchtmacht/2ATAF;

16 hefschroefvliegtuigen.

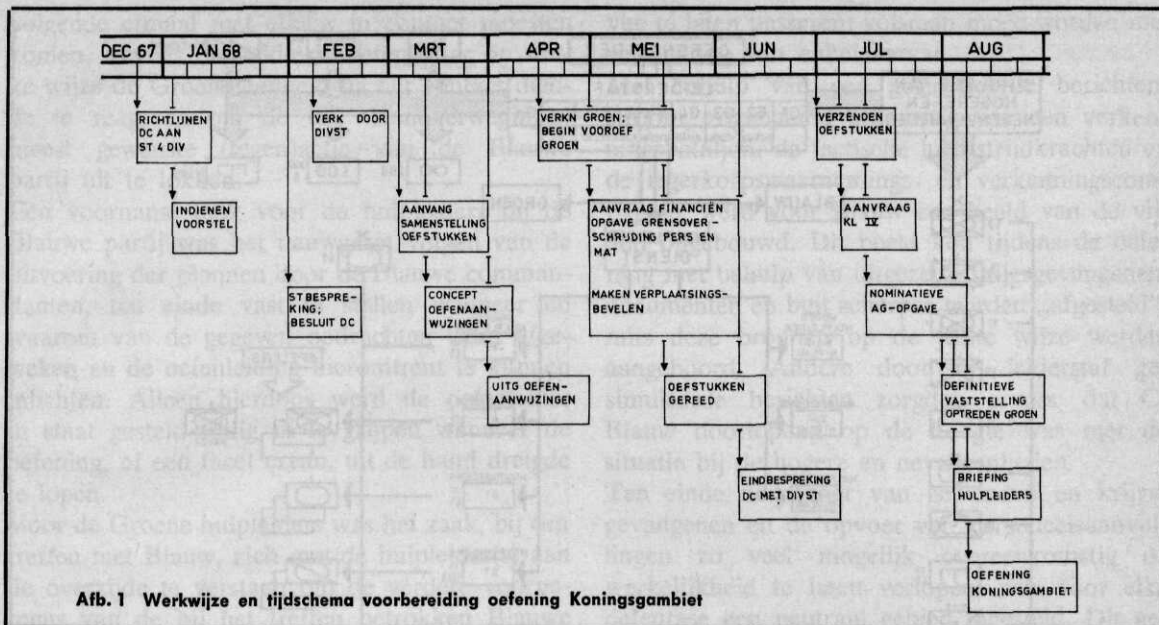
De beperkende bepalingen, waarmee bij de opzet van de oefening rekening moest worden gehouden, betroffen voornamelijk het voorkomen en beperken van schade in het gebied buiten het oefenterrein Hohne. Voor dat gebied bepaalde de oefenleider dat uitsluitend van bestaande wegen en paden gebruik mocht worden gemaakt en dat landbouw- en weidegronden slechts mochten worden benut met toestemming van de schadecommissaris.

Een andere beperking vloeide voort uit de zomerse temperatuur. Wanneer deze tot 25°C opliep zou de week wordende asfaltlaag nopen tot „bevrozen” van de oefening, zulks ter voorkoming van onverantwoord grote schade aan wegen door rupsvoertuigen en zware wielvoertuigen. Helaas speelde de zomer de oefening parten. Tweemaal moest een „IJskast”-periode worden ingesteld, waardoor in de twee eerste oefenfasen de mogelijkheden in de diepte van het oefengebied zuidoost van Hohne niet konden worden uitgebuit.

In de oefening werden enkele „chaosaspecten” verwerkt. Voor degenen die hieromtrent nadere toelichting wensen zij vermeld, dat hiermee alle storende invloeden worden bedoeld die een tegenpartij op militaire operaties kan uitoefenen met behulp van subversieve activiteit, geruchtencampagnes, commandoraid's e.d.

Vorbereiding van de oefening (afb. 1)

Ten einde de werkzaamheden, verbonden aan de voorbereiding van een grote oefening buiten de oefenterreinen, binnen zo kort mogelijke tijd te kunnen realiseren, werd een van de normale gang van zaken afwijkende werkwijze toegepast. Gebruikelijk is, dat een officier van de staf — in de wandeling „project-officier” genoemd — wordt aangewezen en belast met de opzet en

Afb. 1 Werkwijze en tijdschema voorbereiding oefening Koningsgambiet

uitwerking van een oefening, aan de hand van door de commandant/oefenleider gegeven richtlijnen. Voor grote oefeningen worden de bij de legerkorps- en divisiestaven gedetacheerde oefenplanningstaven met deze taak belast. De ervaring leert dat deze werkwijze voor grote oefeningen met troepen een voorbereidingstijd van gemiddeld één jaar vergt. Aangezien voor het oefenjaar 1968 twee geleide brigadeoefeningen op het programma stonden, schakelde de C-4 Divisie, om tijd te winnen, ter spreiding van de werkzaamheden en om (overlappend) aan deze oefeningen te kunnen laten werken, de gehele divisiestaf in voor de voorbereiding van de oefening KONINGSGAMBIET.

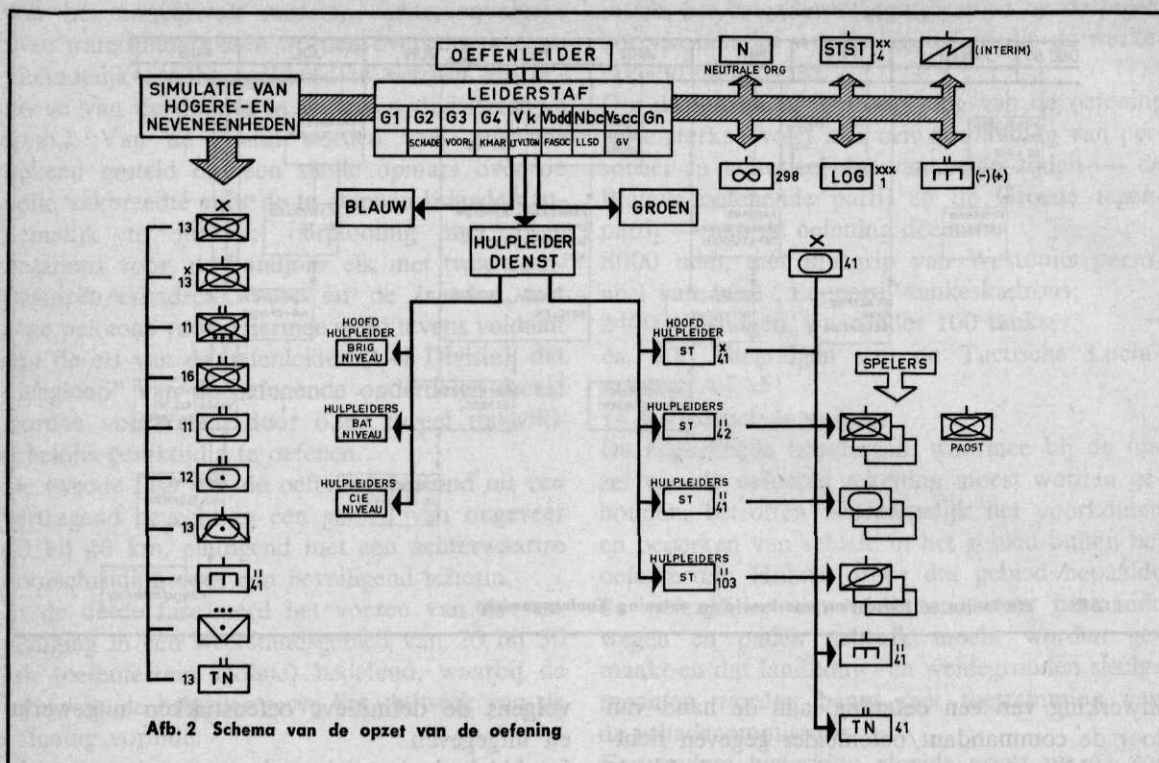
In twee werkvergaderingen werden, op aanbeveling van de G2 en G3, het oefengebied, de globale opzet, een tijdschema, alsmede een slagorde vastgesteld. Na uitwerking van de eerste concept-oefenstukken werd door een uitgebreide verkenningsgroep van de divisiestaf in het terrein verkend en werden de terreindelen, waar als gevolg van de aard en stand van de gewassen een ontplooiing buiten de wegen mogelijk was, met de schadecommissaris en detail bekeken. Uit deze detailverkenning vloeiden voort: de opdrachten voor de Groene partij, het draaiboek en de opdracht, kort voor de oefening twaalf bruggen in het oefengebied te versterken, om het gedachte optreden met tanks en andere gepantserde voertuigen mogelijk te maken. Aan de hand van het draaiboek werden ver-

volgens de definitieve oefenstukken uitgewerkt en uitgegeven.

Inmiddels had overleg plaatsgevonden met de Duitse autoriteiten in het oefengebied (vertegenwoordigers van het Land Niedersachsen en Wehrbereichskommando II), die in principe met de opzet van de oefening instemden (zie afb. 2). Geruime tijd voor de aanvang van de oefening kreeg C-Groen de opdracht, met zijn kader het gedachte optreden van de Groene partij ter plaatse te verkennen en de verschillende gevechtshandelingen met de daarvoor bestemde troepen te beoefenen. Bovendien kreeg C-Groen opdracht, kort vóór de aanvang van de oefening een exact beeld te geven van de toestand van de gewassen in eerdergenoemde mogelijke ontplooiingsgebieden. Het juiste tijdstip van oogsten in deze gebieden zou het gedachte optreden van Groen en Blauw kunnen beïnvloeden.

Bij de voorbereiding van de oefening werd bijzondere aandacht besteed aan de organisatie en werkwijze van de hulpleidersdienst. Blijkens de ervaring bestaan bij velen over het gebruik en de inzet van hulpleiders bij oefeningen verschillen van mening en zelfs misverstanden. Om deze tijdens de oefening KONINGSGAMBIET zo goed mogelijk recht te trekken, stelde de oefenleider zich op het standpunt dat de Blauwe pantserinfanteriebrigade de te oefenen partij was en dat de tegenpartij en hulpleiders ten dienste stonden om de oefening volgens de gedachte opzet te doen verlopen. Ten einde echter ook de Groe-

Afb. 2 Schema van de opzet van de oefening

ne troepen maximaal profijt van de oefening te doen trekken, werd de Groene partij toegestaan op compagniesniveau en lager de troep als „speler” te laten deelnemen.

Uitgaande van het ingenomen standpunt werden bij Blauw ingedeeld: een hoofdhulpleider op brigadeniveau en hulpleiders op bataljons- en compagniesniveau, en wel als volgt:

brigade: 1 brigade-generaal, 3 stafofficieren;

bataljon/afdeling: 1 luitenant-kolonel, 1 majoor;

compagnie/eskadron/batterij: 1 kapitein/ritmeester, 1 luitenant.

Deze (hoofd)hulpleiders werden ieder uitgerust met een voertuig met verbindingsmiddelen (zie afb. 1).

De hulpleidersdienst bij Groen werd anders georganiseerd. C-Groen was tevens hoofdhulpleider Groen, zijn brigadestaf was in essentie niet anders dan een hulpleiderstaf. Hierdoor werd de divisiestaf (leiderstaf) van veel werk ontlast en kon hij zich v.w.b. het optreden van de tegenpartij bepalen tot het geven van enkele richtlijnen.

Ook de bataljonscommandanten aan Groene zijde en hun staven traden tevens op als hulpleider, waardoor zou kunnen worden voorkomen dat bij hen de lust zou ontstaan zelf te oefenen, het-

geen afbreuk zou doen aan het doel: de oefening van Blauw.

Leiding van de oefening

De leiderstaf betrok voor ingaan van de eerste oefenfase een lokatie, centraal gelegen in het opmarsvak van de Blauwe brigade, en voor de derde fase op het oefenterrein Hohne een lokatie in het NAVO-Lager Bergen/Hohne. De eis doorlopend verzekerd te zijn van goede verbindingen met de hulpleiders en de Blauwe en de Groene partij gaf bij de keuze van deze twee lokaties tussen beide partijen in, de doorslag. In genoemde lokaties werd een verkeersstaf in bedrijf gesteld en bemand met personeel, afkomstig van de leiderstaf, en met Duits personeel, geleverd door de burgerpolitie in het oefengebied en door het militaire commando WBK II.

Tijdens de oefening vond dagelijks een leidersbespreking plaats waarbij de oefenleider de gebeurtenissen van de afgelopen dag analyseerde aan de hand van een detaildebriefing van de hulpleiders. Vervolgens gaf hij op grond van de nieuwe plannen van C-Blauw de gedragslijnen voor de Groene partij en de hulpleiders uit. Daarbij werden vastgesteld: de plaatsen, de tijdstippen en de wijze waarop Blauw en Groen in het

volgende etmaal met elkaar in contact moesten komen. Tevens bepaalde de oefenleider op welke wijze de Groene eenheid na het contact diende te reageren om de uit oefenoverwegingen meest gewenste (tegen)actie van de Blauwe partij uit te lokken.

Een voorname taak voor de hulpleiders bij de Blauwe partij was het nauwgezet volgen van de uitvoering der plannen door de Blauwe commandanten, ten einde vast te stellen wanneer en waarom van de gegeven opdrachten werd afgeweken en de oefenleiding hieromtrent te kunnen inlichten. Alleen hierdoor werd de oefenleider in staat gesteld tijdig in te grijpen wanneer de oefening, of een facet ervan, uit de hand dreigde te lopen.

Voor de Groene hulpleiders was het zaak, bij een treffen met Blauw, zich met de hulpleider(s) aan de overzijde te verstaan om de verdere voornemens van de bij het treffen betrokken Blauwe commandanten te vernemen, zulks om hen als Groene commandant in de gelegenheid te stellen een gedetailleerde uitvoering te geven aan de door de oefenleider verstrekte gedragslijn voor voortgezet optreden.

Ten behoeve van de hulpleidersdienst was, behalve de normaal binnen de divisie en brigades bestaande netten, een aantal aparte radionetten opgezet waarmee een continucommunicatie tussen de oefenleiding en hulpleiders werd verzekerd.

De functionarissen van de leiderstaf injecteerden, stimuleerden en controleerden het „spel”, ieder op hun stafgebied. Het zou te ver voeren alle op deze wijze ingebrachte oefenaspecten de re-

vue te laten passeren; volstaan moge worden met vermelding van enkele ervan.

Met behulp van een gesimuleerde berichtenstroom, zogenaamd afkomstig van een verkenningbataljon, de tactische luchtstrijdkrachten en de legerkorpswaarnemings- en verkenningcompagnie, werd voor Blauw een beeld van de vijand opgebouwd. Dit beeld kon tijdens de oefening met behulp van uitgezette krijgsgevangenen, documenten en buit scherper worden „afgesteld”, mits deze bronnen op de juiste wijze werden aangeboord. Andere door de leiderstaf gesimuleerde berichten zorgden ervoor dat C-Blauw doorlopend op de hoogte was met de situatie bij de hogere en neveneenheden.

Ten einde de afvoer van gewonden en krijgsgevangenen en de opvoer van personeelsaanvullingen zo veel mogelijk overeenkomstig de werkelijkheid te laten verlopen, was voor elke oefenfase een neutraal gebied ingesteld. Dit gebied, ingericht door een onder de oefenleiding gestelde neutrale organisatie, fungeerde als opvangcentrum voor de oefengewonden en krijgsgevangenen aan het einde van hun afvoerketen in de divisie en als beginpunt voor de opvoer van aanvullingen. De laatsten werden verkregen uit de dagelijks binnenkomende oefengewonden en krijgsgevangenen.

Verloop van de oefening

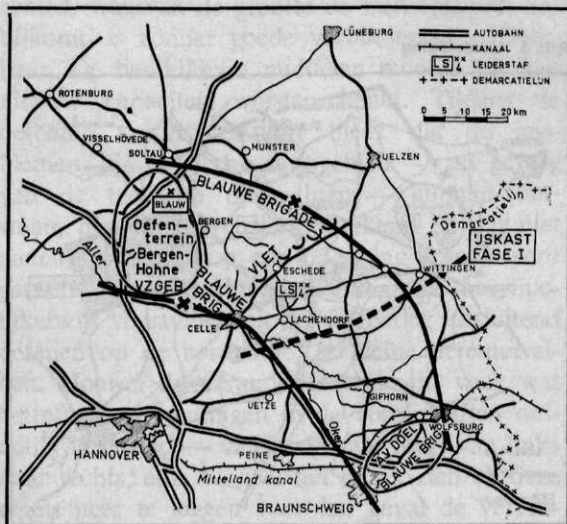
Tijdens de eerste oefenfase deden zich de volgende aspecten van de opmars en aanval voor (afb. 3).

— Na een verplaatsing over een afstand van 30 km nam de Blauwe brigade de opmarsformatie in. Twee versterkte pantserinfanteriebataljons traden op als voorhoedebataljon. Het tankbataljon(min) volgde als reserve. Het geheel werd gesteund door twee afdelingen artillerie (waarvan één gesimuleerd), tactische vliegtuigen en genie-onderdelen.

— Eerste contact met Groene verkenningstroepen.

— Na de vijandelijke verkenningseenheden te hebben teruggedrongen stootte Blauw op Groene pantserinfanterie en tanks, die noord van de Aller enkele terreindelen ter verdediging hadden ingericht. De Blauwe voorbataljons manoeuvreerden zich in positie om de aanval tegen de Groene weerstanden in te zetten. Deze aanvallen werden niet ingezet omdat de oefenleider door de hoge temperatuur werd genoodzaakt de oefening te

Afb. 3 Opmars/aanval

„bevrozen”. Hierdoor konden de overgangen over de Aller en het Mittellandkanal niet plaatsvinden.

— De „IJskast”-periode noopte de oefenleider het gedachte verloop van de oefening aan te passen, als gevolg waarvan Blauw zich verplaatste naar uitgangsposities noord van het Mittellandkanal.

— In de late namiddag ontving C-Blauw de bevelen voor de tweede oefenfase.

In de tweede oefenfase voerde Blauw het vertragende gevecht in noordelijke richting (afb. 4). Hierbij deed zich het volgende voor.

— Vrij spoedig na het begin van de eerste vertragsacties werd Blauw geconfronteerd met door Groene heli-infanterie uitgevoerde raids. Groen vermeesterde een brug over de Aller, in de rug van het westelijk optredende pantserinfanteriebataljon, en bezette een wegenknooppunt in de diepte van het vertragsvak.

— Zowel het westelijke bataljon als de brigadereserve reageerden op de vijandelijke actie. De aanval tegen het door Groen bezette wegenknooppunt verliep zeer snel doordat de reserve, zijnde het tankbataljon(min), toevallig in een verzamelgebied nabij bedoeld knooppunt van wegen lag.

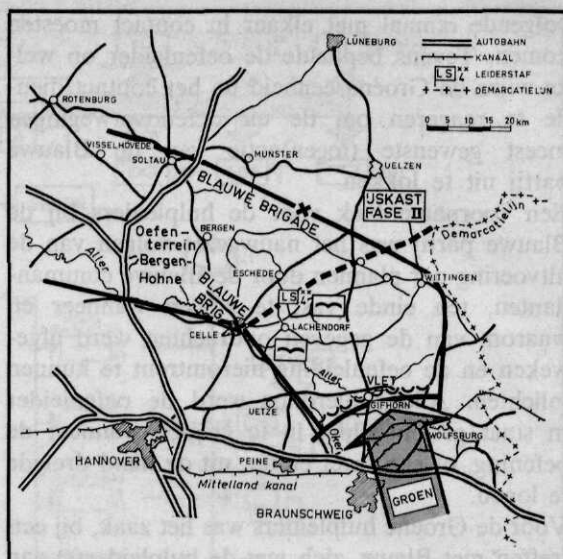
— Een tijd later stootte een Groene gemechaniseerde eenheid vrij snel en diep in het oostelijke deel van het brigadevak door, waarop het westelijke Blauwe bataljon op een dieper gelegen vertragspositie moest terugvallen. Het werd hierbij gesteund door de brigadereserve, die het in het centrum ontstane gat afgrendelde.

— Nadat de logistieke eenheden waren teruggenomen en de Blauwe brigade zich gereedmaakte voor doorschrijding van het verkenningbataljon, dat inmiddels als beveiligend scherm was ontplooid, was de oefenleider in verband met de toestand van de wegen weer verplicht de oefening te „bevrozen”.

— C-Blauw kreeg vervolgens opdracht de rupsvoertuigen ter plaatse te laten staan tot het invallen van de duisternis, met de overige eenheden te verplaatsen naar het oefenterrein Hohne en daar de verdediging voor te bereiden.

De derde oefenfase (afb. 5) verliep als volgt.

— Blauw voerde de verdediging met twee versterkte pantserinfanteriebataljons voor, waarbij het zuidelijke bataljon o.m. tanks kreeg ingedeeld. De tankzware brigadereserve werd centraal opgesteld.

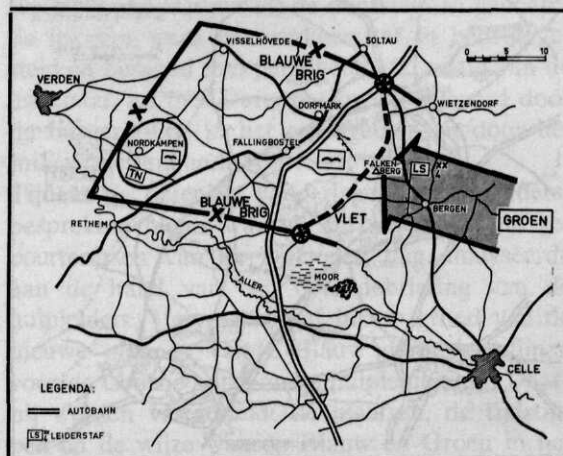
Afb. 4 Vertraging

— Een krachtdadige Groene verkenningssactie werd voor de voorste rand van het weerstandgebied afgewezen.

— Ter beproefing van de kracht van de verdediging zette Groen met tanks en pantserinfanterie twee aanvallen in tegen de noordelijke opstellingen van de twee Blauwe voorbataljons. De Groene aanvallen werden afgeslagen, in het noorden met behulp van een brigadetegenaanval.

— De gevechten leidden voor Blauw tot het verlies van twee pantserinfanteriecompagnieën, als gevolg waarvan C-Blauw de verdediging moest reorganiseren. Deze compagnieën werden daadwerkelijk uit de lijn gehaald en door hulpleiders naar het neutrale gebied afgevoerd. In de morgen van de laatste oefendag werden deze onderdelen als aanvullingen naar de Blauwe brigade gedirigeerd.

Afb. 5 Verdediging

— Een stille en niet stille nachtaanval, in de vroege ochtend gevolgd door Groene raids met heli-infanterie tegen de brigadecommandopost en in het brigadeverzorgingsgebied, luidden de laatste oefendag in. Bij de erop volgende gecoördineerde aanval met twee bataljons tegen het centrum van het brigadevak drong het Groene tankbataljon diep in het zuidelijke Blauwe bataljonsvak door.

— De brigadetegenaanval tegen deze penetratie vormde het slot van de oefening.

Lessen

Duidelijk is gebleken dat een grote oefening buiten de bestaande oefenterreinen zeer goed mogelijk is. Dank zij de nauwe samenwerking binnen de (oefen)verkeersstaf en de uitstekende verbindingen van de Duitse burgerpolitie leverde het verplaatsen in tactische formaties van ruim 2000 voertuigen op openbare wegen, tussen het door de vakantietijd drukke burgerverkeer door, weinig moeilijkheden op.

Wil men aan de voorwaarde van gelijktijdig oefenen van zoveel mogelijk eenheden voldoen, dan dient de graad van geoefendheid van de kleine onderdelen tot op compagniesniveau ruim voldoende te zijn. Met name moet de gevechtsdril rotsvast erin zitten en in het juiste gebruik van het terrein en in de basiskennis van de eigen wapens — dracht, pantserdoorboringsvermogen — mogen weinig tekortkomingen voorkomen. Bij het aanwijzen van deelnemende onderdelen dient derhalve serieus rekening te worden gehouden met de ONDAS-cyclus van deze onderdelen.

Een oefening in het beweeglijke gevecht in een gebied, waarvan de grootte de werkelijkheid nabijkomt, is zonder goede verbindingen ondenkbaar. De beschikbare middelen moeten tot hun uiterste capaciteit worden benut. Tijdens de oefening KONINGSGAMBIET bleek dat de problemen, die op verbindingsgebied — als gevolg van de tactische opdrachten — kunnen ontstaan, niet tijdig werden onderkend en dat niet naarstig genoeg naar een oplossing ervoor werd gezocht. Dit is een tekortkoming, die begrijpelijkerwijs voortvloeit uit het nagenoeg uitsluitend oefenen op de bestaande, te kleine oefenterreinen. Hoewel de verantwoordelijkheid voor wat betreft de verbindingen in de voorschriften duidelijk is gesteld — van hoog naar laag, van links naar rechts, enz. — gaat het te ver zich bij deze regels neer te leggen voor het geval de verbin-

dingen zijn verbroken. Het is een ieders verantwoordelijkheid te trachten deze verbindingen zo snel mogelijk te herstellen.

Bij het oefenen over grote breedte en diepte bleek ook dat de bekende procedure van troepenaanvoering nog niet een zodanig gemeengoed is, dat onder omstandigheden, waarin vooral tijd en ruimte een rol spelen, een tijdige en juiste uitvoering van de tactische opdracht is gegarandeerd. Een gedegen analyse van de opdracht vormt de basis voor alle verdere planning. De gehele staf, met inbegrip van de commandanten van steunende eenheden, moet tijdig en volledig worden ingeschakeld, opdat alle aspecten van de opdracht kunnen worden verwerkt, de juiste adviezen voor de uitvoering worden verkregen en de opdrachten tijdig aan de ondercommandanten — ook de steunverlenende — worden verstrekt. Door deze stafprocedure wordt tevens een snelle en juiste coördinatie van alle plannen bereikt. Het geven van waarschuwingsbevelen is een vereiste, zonder welke een vooruitdenken van alle betrokken commandanten en een tijdige uitvoering van de opdracht niet zijn gewaarborgd. Een fasering in de uitvoering van de totale, van hogerhand ontvangen opdracht is noodzakelijk, waarbij de uitvoering van de latere fasen door middel van partiële bevelen wordt geregeld. Gedetailleerde bevelen voor een gevecht over grote diepte en gedurende lange tijd zijn niet hanteerbaar. Wanneer het gevechtsplan bekend is, kan iedere ondercommandant in de geest van zijn commandant hierop inhaken en is een partiële verandering of uitbreiding snel en goed mogelijk.

Een juiste taakverdeling binnen de staf moet worden vastgesteld wanneer, terzelfdertijd met de uitvoering van een bepaalde fase, plannen moeten worden gemaakt voor de uitvoering van een volgende fase. Dit spreekt bv. sterk wanneer tijdens het leiden van een vertragend gevecht de voorbereidingen voor een daarna te voeren verdediging moeten worden getroffen. Een goede budgettering van de beschikbare tijd voor planning is van groot belang.

Een belangrijk middel voor de besluitvorming vormt de terreinstudie. Door overbekendheid met het terrein wordt dit bij oefeningen op de bestaande oefenterreinen vaak vergeten. Een mindere vaardigheid in het snel analyseren van het terrein — hetgeen veelal aan de hand van de kaart moet geschieden — is hiervan het gevolg. In het gemechaniseerde gevecht gaat het bij de terreinanalyse vooral om de hindernissen

die wezenlijk de uitvoering van de opdracht beïnvloeden en om de terreindelen die min of meer geschikt zijn voor het optreden met tanks, dan wel met infanterie. Mede aan de hand van deze gegevens zal de commandant vooraf moeten bepalen waar hij in principe met tankzware eenheden en waar met infanteriezware eenheden zal moeten optreden, of waar het gebruik van infanterie te voet het meest is aan te bevelen. Laat hij deze overwegingen niet aan zijn besluit en de verdere planning voorafgaan, dan kan hij tijdens de uitvoering voor verrassingen komen te staan die het voldoen aan de opdracht in de waagschaal kunnen leggen.

Een goede, tijdige controle op de uitwerking en uitvoering van de gegeven bevelen is noodzakelijk. Mede-inschakeling van de staf- en liaison-officieren is hiervoor de aangewezen weg. De controle voorkomt dat men te laat ontdekt dat bepaalde delen van de opdracht niet zijn begrepen of niet zijn uitgevoerd, dat onderbevelstellingen niet tijdig hebben plaatsgevonden, of dat andere oorzaken de uitvoering vertragen. Voor een snelle, efficiënte uitvoering van onderbevelstellingen wordt aanbevolen in de vaste orders van de eenheid op te nemen, welke „slice” met onder bevel van een andere eenheid te stellen onderdelen zal worden meegegeven.

Het bij voortduring leiden van het gevecht door de commandant uit een vooruitgeschoven commandopost (VCP) is onjuist. Het gemechaniseerde optreden in een uitgestrekt gebied sluit uit dat een commandant, die zich nabij een van zijn voorste onderdelen ophoudt, het gevecht van zijn gehele eenheid kan volgen en leiden. Het gebruik van een VCP én een commandopost (CP) betekent bovendien een verdubbeling van de bevelvoering, die wordt bemoeilijkt door het ontbreken van functionarissen (bv. de vuursteuncoördinator), hetzij bij de commandant, hetzij op de CP. Normaal leidt de commandant het gevecht via zijn verbindingen uit de CP, hetgeen niet uitsluit dat hij zich in onduidelijke situaties of noodgevallen naar voren begeeft om persoonlijke opheldering te zoeken of in te grijpen, dan wel door zijn aanwezigheid het betrokken onderdeel te stimuleren.

De tijdens de oefening KONINGSGAMBIET beproefde gewijzigde organisatie en werkwijze van de hulpleidersdienst stelden niet teleur. Voor volgende oefeningen zal een verfijning worden toegepast. Duidelijk zal worden vastgelegd dat bij geleide oefeningen, aan Groene zijde de troepen op twee niveaus lager dan de te oefenen

Blauwe partij eveneens als „speler” zullen optreden. Aldus zijn de te oefenen niveaus:

geleide brigade-oefening: Blauw vanaf brigade-niveau, Groen vanaf compagniesniveau ;
geleide bataljonsoefening: Blauw vanaf bataljonsniveau, Groen vanaf pelotonsniveau;
geleide compagniesoefening: Blauw vanaf compagniesniveau, Groen op groepsniveau.

Het optreden van de Groene „spelers” wordt beperkt naar tijd en plaats, waartoe de hulpleider, die tevens fungeert als Groene hogere commandant — in het algemeen gedachte verloop van de oefening passende — opdrachten verstrekt. Deze dienen strak te zijn omlijnd en alleen de gegevens te bevatten, die nodig zijn voor een juiste, technische uitvoering van een gevechtshandeling.

Duidelijk is komen vast te staan dat, waar om oefentechnische overwegingen de tactiek ondergeschikt moet worden gemaakt aan het oefenen, tijdig duidelijke aanwijzingen aan de oefenende eenheden moeten worden verstrekt om verwarring en een onjuiste technische uitvoering te voorkomen. In het vervolg zal mede hierom worden bepaald dat bij een treffen tussen Blauw en Groen een concentratie van hulpleiders moet plaatsvinden. Deze hulpleiders dienen aan beide partijen een duidelijk beeld te geven van de tegenpartij en de uitwerking van aan beide zijden opgestelde wapens te schetsen. Dwingen vredesbeperkingen tot een aangepast optreden, dan dient zulks in deze situatietekening te worden verduidelijkt. Deze schets van de situatie dient aan elke verdere actie vooraf te gaan, zodat wordt voorkomen dat op onwerkelijke wijze wordt opgetreden.

Tot de moderne uitrusting van de brigade behoort de gevechtsveldbewakingsapparatuur (RASURA). Tijdens de oefening bleek dat men nog onvoldoende op de hoogte is van de mogelijkheden en beperkingen van deze uitstekende apparatuur, waardoor er onvoldoende profijt van werd getrokken. Het verdient aanbeveling een afzonderlijk gevechtsveldbewakingsplan uit te werken.

Tijdens de oefening bleek de mogelijkheid boven eenzelfde gebied tegelijkertijd tactische en lichte vliegtuigen te laten optreden. Dit werd bewerkstelligd door de invoering van een zg. „Area Control”.

Bij een omloopafstand van 100 km vergde de bevoorrading met klasse-I-goederen een tijdsverloop van 8 à 10 uur, gerekend vanaf het vertrek

van het eerste voertuig tot de aankomst van het laatste voertuig bij de brigade. Dit betekent, dat men bij korte nachten moet rekenen op een gedeeltelijke bevoorrading bij daglicht.

Een gestage stroom van klasse-III-voertuigen kwam niet op gang omdat voor en tijdens de oefening, speciaal in de „IJskast“-perioden, de herbevoorrading en masse plaatsvond. Het principe van „vol tegen leeg“ werd door de onderdelen niet gevolgd.

Hoewel de bevoorrading klasse V — die met lege voertuigen werd gespeeld — veel van het voorstellingsvermogen van de „spelers“ vergt, bleek dat dit logistieke aspect wel degelijk kan worden beoefend. Daarvoor is echter extra aandacht van de oefenleiding en de hulpleider een noodzakelijke voorwaarde.

Voor een vlotte afvoer van gewonden in het beweeglijke gevecht dienen de geneeskundige installaties bij voorkeur aan de opmars/vertragingroutes c.q. de as van verbindingen van de brigade te worden geplaatst. Voorts dienen de schakels van de afvoerketen doorlopend met elkaar in verbinding te staan; zo nodig moeten hiervoor extra middelen worden verstrekt.

Voor het brigadetreinenbataljon is een combinatie van logistieke taken en van militaire opdrachten, zoals beveiliging van het verzorgingsgebied en verplaatsingen, uitvoerbaar. Men zij echter erop bedacht dat hierdoor de logistieke

productie in het gedrang komt. Tijdens de oefening waren, als gevolg van een verplaatsing, de verzorgingsinstallaties 6 uur buiten bedrijf. Het treinenbataljon dient zich te verplaatsen in echelons en over verschillende wegen. De beste bescherming kan worden gevonden in spreiding en gedekte opstellingen. Goede verbindingen in en met het bataljon zijn voor het logistieke bedrijf van groot belang.

Slotbeschouwing

Van 23 t/m 30 september 1967 vond in het Oostblok de oefening DNJEPR plaats, waaraan werd deelgenomen door 100.000 man en 1000 tanks.

Van 3 t/m 14 augustus 1968 hield de 4e Divisie een oefening waaraan 8000 man en 100 tanks deelnamen.

De oefening Koningsgambiet was een eerste oefening in groter verband. Zowel de oefenende eenheden als de tegenpartij, de leiderstaf en de hulpleiders deden bij deze oefening een schat aan ervaring op. Zij werden geconfronteerd met problemen die in de werkelijkheid vele malen groter zullen zijn.

De ervaring, in vreedstijd verworven, komt de paraatheid ten goede en kan bovendien bijdragen tot verbetering van de wijze van oefenen in vreedstijd.

BANDEN 1968

De geheel linnen banden voor de jaargang 1968 kunnen reeds nu worden besteld. De prijs bedraagt f 5,35 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen te richten aan:

MOORMANS PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Gevechtsverkeersregeling

Officieren Staf 1e Divisie "7 December"

Zo nu en dan duiken in het spraakgebruik begrippen op, die niet in de voorschriften voorkomen, maar waaraan kennelijk in de praktijk bij de eenheden van het Legerkorps behoefte bestaat. Zo is het ook met het begrip *gevechtsverkeersregeling*. Omdat de voorschriften (nog) niet voorzien in een omschrijving, werd bij de oefeningen PROEFKONIJN en RIVIERA van de 1e Divisie „7 December”, en KONINGSGAMBIET van de 4e Divisie een afzonderlijk oefenstuk aan dit onderwerp gewijd.

Tijdens de oefening PROEFKONIJN werden de ideeën in een commandopostoefening uitgetoetst. De oefening RIVIERA was geheel gewijd aan de beproeving van de ontwikkelde procedures voor de *gevechtsverkeersregeling* tijdens een rivierovergang. Hoewel in een tactische omlijsting gezet, lag het zwaartepunt van de oefening (waarvoor de voertuigen van een uit onderdelen van 3 brigades op sterkte gebrachte pantserinfanteriebrigade werd ingezet) geheel op de technische uitvoering van de verplaatsingen in het raam van de *opgezette gevechtsverkeersregeling*.

In dit artikel willen wij de ervaringen verwerken, die tijdens deze oefeningen zijn opgedaan.

Alvorens over te gaan tot de uitwerking, eerst iets over de noodzaak van het invoeren van dit nieuwe begrip.

Het begrip „verkeersregeling” is algemeen bekend en het wordt omschreven en uitgewerkt in de door de Inspecteur van het Vervoerswezen uitgegeven Voorlopige richtlijnen „Militair verkeer in oorlogstijd”. Ook in de Vaste Orders van Commandant 1e Legerkorps voor oorlogstijd vinden wij aanwijzingen over de verkeersregeling. Als wij echter deze geschriften openslaan, bemerken wij dat de inhoud vrijwel geheel betrekking heeft op het militaire verkeer in de Nationale Sector en het legerkorpsachtergebied. De organisatie en werkwijze zijn in het bijzonder gericht op verkeer, dat een gevolg is van logistieke vervoeren en verzorgingsverplaatsingen achter en in het achterste deel van de gevechtszone.

Deze verkeersregeling hebben alle eenheden van de Koninklijke Landmacht in bedrijf gezien tijdens de verplaatsingen naar La Courtine, Senne-

lager, Hohne en Münster, zij het, dat de vredesomstandigheden een belangrijke invloed op de uitvoering hebben.

Het verkeer, dat voor in de gevechtszone plaatsvindt, is een gevolg van verzorgingsvervoeren van relatief beperkte omvang en verplaatsingen van gevechtseenheden. Deze verplaatsingen zijn vrijwel steeds tactische verplaatsingen, d.w.z. dat tijdens de uitvoering of direct daarna gevechtsaanraking kan worden verwacht.

De rol van deze verplaatsingen in de gevechtsvoering is het best duidelijk te maken aan de hand van de indeling, die bij het onderwijs aan de Hogere Krijgsschool wordt gebruikt en die ook in de nieuwe uitgave van de *Gevechtshandeling* wordt opgenomen. Onderscheid wordt gemaakt tussen:

- *operaties* (defensief en offensief);
- *gevechten* (aanvallende, verdedigende en vertragende);
- *gevechtsacties* (aanvallende, verdedigende en vertragende).

De operaties worden uitgevoerd door de formaties (Legerkorps en hoger), de gevechten door de grote eenheden (divisie en brigade), de gevechtsacties door de eenheden (bataljon).

Gebaseerd op de grondregel „vuur en beweging” bestaat een operatie uit verplaatsingen en gevechten van divisies en brigades. De gevechten bestaan op hun beurt weer uit verplaatsingen en gevechtsacties van gevechtseenheden. Deze verplaatsingen van gevechtseenheden in het kader van een gevecht zijn de tactische verplaatsingen, waarop wij hierboven doelden.

De moderne gevechtseenheden — uitgerust met grote aantallen voertuigen — moeten deze tactische verplaatsingen in beweeglijke gevechtsvoering onder vaak niet te voorziene omstandigheden uitvoeren. Om deze redenen is voor de uitvoering van deze verplaatsingen een aangepaste verkeersregeling vereist.

De term *gevechtsverkeersregeling* geeft onzes inziens een treffende aanduiding ter onderscheiding van hetgeen algemeen onder verkeersregeling wordt verstaan.

Omschrijving van het begrip gevechtsverkeersregeling

Uitgaande van het voorgaande, willen wij het begrip gevechtsverkeersregeling als volgt omschrijven.

Gevechtsverkeersregeling omvat het complex van werkzaamheden en maatregelen, die tot doel hebben de gevechtseenheden snel in de gewenste volgorde op de juiste plaats te brengen, zodat deze eenheden in staat zijn het gevecht op gunstige wijze aan te gaan dan wel te ontgaan.

Naar analogie van de verkeersregeling omvat ook de gevechtsverkeersregeling de (gevechts)verkeersleiding en de (gevechts)verkeerscontrole.

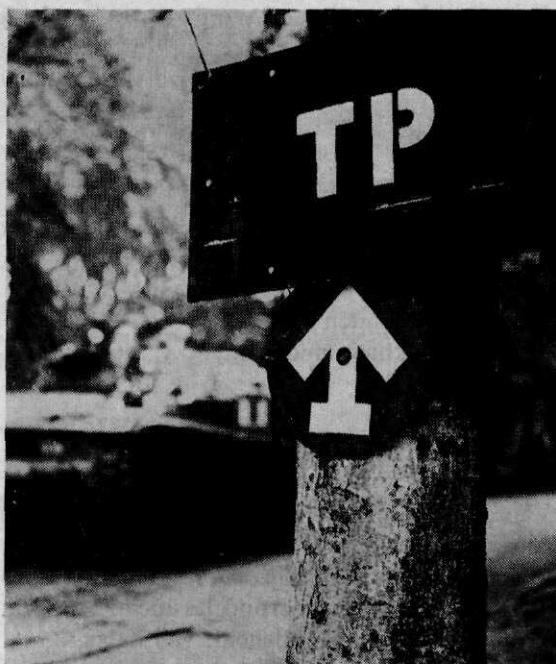
De *gevechtsverkeersleiding*, die in de divisie en de brigade wordt uitgeoefend door de verkeerssecties en onder bevel gestelde verkeersdetachementen, bestaat uit het — op basis van het plan van de commandant — voorbereiden, doen uitvoeren en toezicht houden op het verkeer in het divisie- en het brigadevak.

De *gevechtsverkeerscontrole* wordt uitgeoefend door het personeel van de Koninklijke Marechaussee en/of van daartoe aangewezen eenheden. Het houdt o.m. in het toezicht op de uitvoering van de door de gevechtsverkeersleiding uitgegeven aanwijzingen en de normale verkeersdiscipline (afb. 1).

Verantwoordelijkheden

Iedere divisie- en brigadecommandant is verantwoordelijk voor de gevechtsverkeersregeling in zijn vak. Indien meer eenheden in hetzelfde gebied moeten verplaatsen, dient de naasthogere commandant zelf de gevechtsverkeersregeling ter hand te nemen, coördinerend op te treden of aan te geven, welke commandant voor de gevechtsverkeersregeling verantwoordelijk is.

In staven wordt de gevechtsverkeersregeling gecoördineerd door de G3/S3-sectie, die wordt bijgestaan door diverse specialisten. Tot de specialisten behoren altijd de verkeersofficier en de Marechausseeofficier en in vele gevallen ook de genieofficier en de verbindingsofficier. Voorts zullen de overige generale-/coördinerende- en speciale-stafofficieren (c.q. commandanten van organieke of onder bevel gestelde steunende eenheden) hun bijdrage leveren aan het tot stand komen van het *gevechtsverkeersplan*, waarin het geheel van maatregelen betreffende de gevechtsverkeersregeling wordt vastgelegd.

Afb. 1 De Koninklijke marechaussee richt ten behoeve van de gevechtsverkeerscontrole verkeersposten (TP) in

Veelal wordt een zg. *verkeersstaf* geformeerd, waarin de verschillende stafsecties zijn opgenomen. De leiding berust bij de verkeersofficier. Mogelijke samenstellingen van een verkeersstaf op divisie- en brigadeniveau zijn gegeven in tabel 1.

Alle weggebruikers zijn verder verantwoordelijk voor het handhaven van de verkeersdiscipline. Dit houdt o.m. in:

- waar mogelijk één kant van de weg vrijhouden, zodat ander verkeer doorgang kan vinden;
- niet plotseling halt houden;
- niet op eigen gelegenheid colonnes inhalen.

Het tot stand komen van het gevechtsverkeersplan

Mede aan de hand van de ervaringen opgedaan bij de oefening RIVIERA willen wij nu het tot stand komen van een gevechtsverkeersplan nagaan.

De basis voor een gevechtsverkeersplan is de door de hogere commandant aan de divisie/brigade gegeven opdracht. Bij de beoordeling van

TABEL 1

Divisieverkeersstaf	Brigadeverkeersstaf
Sectie verkeer	Sectie verkeer
Marechausseeofficier	Vertegenwoordiger van Marechaussee-eenheid
Genieofficier	Vertegenwoordiger van genie
Verbindingsofficier	Verbindingsofficier
Vertegenwoordiger van squadron lichte vliegtuigen	Vertegenwoordiger van squadron lichte vliegtuigen

de toestand door de staf wordt voor de, uit de opdracht voortvloeiende, verplaatsingen bij elke ontwikkelde eigen mogelijke wijze van optreden de gevechtsverkeersregeling in beschouwing genomen.

Hiervoor wordt gezien:

- welke eenheden bij deze verplaatsingen zijn betrokken;
- het wegennet in het betrokken gebied;
- het terrein buiten de wegen;
- de beschikbare middelen t.b.v. de gevechtsverkeersregeling;
- de tijdfactor.

Ad a

Van de te verplaatsen eenheden dient het aantal en type voertuigen bekend te zijn. Van deze voertuigen zijn vooral de bijzondere kenmerken, zoals breedte, lengte, voertuigclassificatie, bodemvrijheid en terreinvaardigheid, van belang.

Ad b

Van de wegen is de zg. route classificatie van belang. Deze houdt in: breedte, wegsoort, toelaatbare voertuigklasse en eventuele beperkingen. Voor elke bruikbare route worden de omleidingsmogelijkheden nagegaan; tussen twee of meer routes de dwarsverbindingen.

Ad c

Met betrekking tot het terrein dienen in het voor de verplaatsingen te gebruiken gebied in het bijzonder de terreingedeelten tussen de wegen te worden gezien. De betekenis van deze terreingedeelten neemt toe naarmate de wegen schaarser worden en de eenheden de vijand naderen. Gegevens dienen beschikbaar te zijn/komen over de begaanbaarheid voor de diverse types voertuigen. De aanwezigheid van hindernissen kan de bruikbaarheid van het terrein beperken of zelfs onmogelijk maken. Ook kan het terrein de mogelijkheden bieden voor gedekte verplaatsingen. Het is belangrijk, dat de onder b en c vermelde gegevens door de lagere eenheden worden doorgegeven. Voorts worden de beschikbare inlichtingenorganen — genieverkenningseenheden — ingezet om deze gegevens te verzamelen. De inzet van licht vliegtuigen voor de uitvoering van verkenningen kan de nodige tijd beperken. Voor het verzamelen van de meeste gegevens zal echter een verkenning „op de grond” noodzakelijk zijn. Het vaststellen van bv. de wegsoort of de voertuigclassificatie van een brug is van de lucht uit niet mogelijk.

Een goede communicatie binnen een staf moet het beschikbaar komen van de gegevens bij de belanghebbende secties verzekeren. De sectie G2/S2 kan als centraal orgaan deze gegevens in een bruggen- en wegenkaart vastleggen (afb. 2).

Ad d

De voornaamste middelen, die bij de gevechtsverkeersregeling kunnen zijn betrokken zijn:

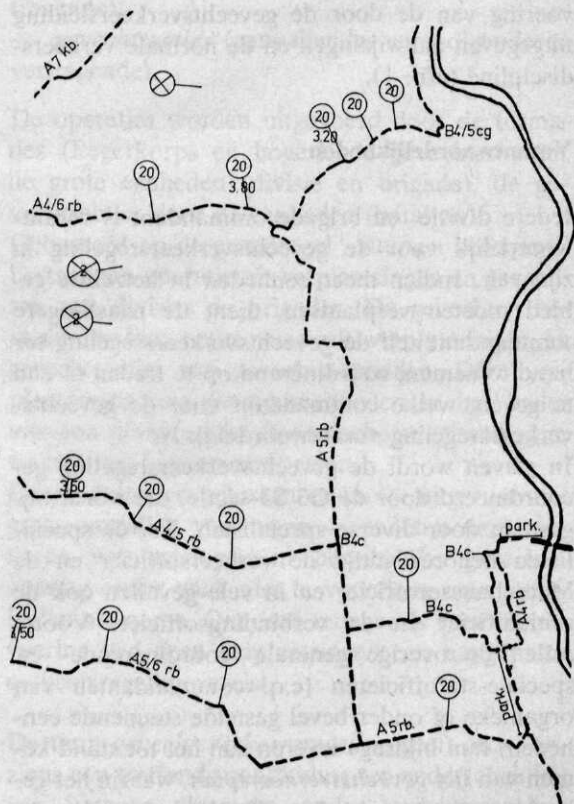
- verkeersleidings- en verkeerscontroleorganen;
- genie-eenheden voor herstel/onderhoud van wegen en voor het overwinnen van hindernissen;
- verbindingen.

Indien nodig wordt bij het hogere echelon steun gevraagd.

Ad e

In het algemeen zullen tactische verplaatsingen binnen de kortst mogelijke tijd moeten worden uitgevoerd. Een commandant is echter steeds geïnteresseerd in de te verwachten duur van een verplaatsing van zijn reserve.

Aan de hand van deze gegevens gaat de G3/S3 met de betrokken speciale stafofficieren na op welke wijze de gevechtsverkeersregeling t.b.v. de verplaatsingen, die in het raam van de ontwik-

Afb. 2 Deel van een oleaat, behorende bij een wegverkenning-rapport, opgesteld door een verkenningseenheid

kelde eigen mogelijke wijzen van optreden nodig zijn, moet worden georganiseerd.

In het voorstel aan de commandant worden ook de consequenties vermeld m.b.t. de gevechtsverkeersregeling, indien deze de keuze van een of meer mogelijke wijzen beïnvloedt.

Nadat de commandant zijn besluit heeft genomen, wordt het gevechtsverkeersplan opgesteld. Hierin worden opgenomen:

- de routes (wegen en/of terreindelen) waarlangs de eenheden verplaatsen;
- de lokaties van de gevechtsverkeersleidings- en de gevechtsverkeerscontroleorganen;
- de volgorde van de te verplaatsen eenheden;
- de prioriteitsregeling;
- de verbindingen buiten de organieke radio-netten en lijnen;
- maatregelen, zoals routeaanduiding, uitzetten van gidsen, nummering van voertuigen, enz.;
- aanwijzingen voor het voorkómen en opheffen van stremmingen (afb. 3);
- marstechnische aanwijzingen, zoals omvang marseenheden, snelheden, dichtheid, verlichting, gebruik van IRO rij, enz.;
- genieaspecten, in het bijzonder bij rivierovergangen;
- liaisonregeling.

Verschillende van deze punten zullen in Vaste Orders zijn vastgelegd.

In deze opsomming ontbreken de bij de verzorgingsverplaatsingen zo bekende routetijdtabellen. Ervaringen bij de oefening RIVIERA hebben geleerd dat het uitgeven van een „spoorboekje”, zoals het wel wordt genoemd, in het kader van deze tactische verplaatsingen een te riskante aangelegenheid is. Het opstellen van een haalbaar tijdschema is, gezien de steeds wisselende en veelal niet te voorziene gevechtssituaties, naar onze mening vrijwel onmogelijk. De eenheden dienen op afroep de verplaatsingen aan te vangen. Om onnodig wachten te beperken, kunnen de eenheden tijdig tevoren worden gewaarschuwd. Dit kan in de vorm van een waarschuwingsbevel gebeuren, bv. als volgt: „Gereed maken voor verplaatsing binnen . . . uur”. Ook kan per eenheid een, op tijd T gebaseerd schema worden opgesteld, waarbij de tijd T als het tijdstip voor het passeren van het aanvangspunt wordt opgegeven.

In het verdere verloop van dit artikel willen wij in het kort nog stilstaan bij achtereenvolgens:

- de gevechtsverkeersleiding;
- de gevechtsverkeerscontrole;
- de verbindingen;
- de uitvoering door de eenheden.

Afb. 3 Bergingsvoertuigen worden klaargezet om bij stremmingen direct te kunnen optreden

Gevechtsverkeersleiding

De gevechtsverkeersleiding wordt in het divisie- en brigadegebied uitgeoefend door de sectie verkeer, eventueel bijgestaan door één of meer, door het legerkorps onder bevel gestelde, verkeersdetachementen.

Verkeersdetachementen zullen ter beschikking worden gesteld indien het divisievak relatief uitgestrekt is, bv. tijdens het optreden van een divisie als beveiligende strijdmacht, en indien het vak door een hindernis in twee gescheiden delen wordt gesplitst, bv. bij een rivierovergang.

De gevechtsverkeersleidingsorganen vormen de hersenen van de gevechtsverkeersregeling, waar de planning plaatsvindt en waar het verloop van de verplaatsingen op de voet wordt gevolgd, ten einde direct te kunnen ingrijpen, indien zich al dan niet voorziene omstandigheden voordoen of het plan van de commandant wordt gewijzigd.

De gevechtsverkeersleidingsorganen hebben de volgende taken:

- het bijeenbrengen, op peil houden en verwerken van de gegevens, die nodig zijn voor het opstellen en aanpassen van het gevechtsverkeersplan;
- de inzet van onder bevel gestelde verkeersdetachementen;
- het uitgeven van aanwijzingen aan verkeersdetachementen en verkeerscontroleorganen;
- het berekenen van de voor verplaatsingen nodige tijd;
- contact met in het vak optredende civiele verkeersleidingsorganen betreffende het civiele verkeer, bv. het afleiden van vluchtelingen.

Gevechtsverkeerscontrole

Zoals reeds eerder is vermeld wordt de gevechtsverkeerscontrole uitgevoerd door aan de divisie c.q. de brigade beschikbaar gestelde eenheden van de Koninklijke Marechaussee. Indien niet

Afb. 4 Langs de route worden moeilijke punten duidelijk aangegeven

over dit personeel kan worden beschikt, kan een andere eenheid voor deze taak worden aangewezen. Een verkenningseenheid is, gezien de organieke verbindingsmiddelen en voertuigen, hiervoor geschikt.

De verkeerscontroleorganen vormen als het ware de ogen van de gevechtsverkeersregeling, die moeten constateren of en in hoeverre de verplaatsingen volgens plan verlopen. In de steeds wisselende gevechtssituatie, met een elk moment te verwachten ingrijpen van de vijand, nemen deze organen een zeer belangrijke plaats in. Verder moeten zij, binnen de door de gevechtsverkeersregeling gegeven aanwijzingen, maatregelen treffen om stremmingen op te heffen door het aangeven van (veelal beperkte) omleidingen. Zij dragen ook zorg voor de bewijzing van routes en het verschaffen van alle mogelijke informatie aan de verplaatsende eenheden o.a. met betrekking tot hulpposten, bergingsmogelijkheden, enz. (afb. 4). Tenslotte houden zij ook toezicht op de verkeersdiscipline. Deze taken worden uitgevoerd door:

- het inrichten van verkeersposten (TP) op daarvoor geschikte punten;
- patrouilles op de wegen of door de lucht met lichte vliegtuigen;
- escorteren van onderdelen, die zich met hoge prioriteit moeten verplaatsen, bv. een genie-eenheid met brugslagmaterieel.

De verkeerscontroleorganen moeten geschreven instructies hebben, waarin hun opdracht duidelijk wordt vastgelegd.

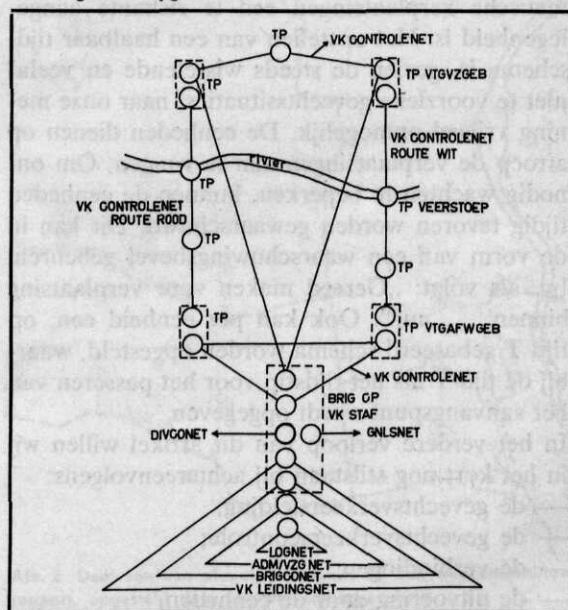
Verbindingen

De gevechtsverkeersregeling is in hoge mate afhankelijk van verbindingen. Alleen m.b.v. radio-

verbindingen is het mogelijk in de steeds wisselende tactische situatie de vaak noodzakelijke aanvullende bevelen te kunnen doorgeven. In principe zal voor de gevechtsverkeersregeling gebruik worden gemaakt van de commandonetten, daar de gevechtsverkeersregeling deel uitmaakt van de gevechtsleiding. Het doorgeven van de — voor de gevechtsverkeersregeling — nodige gegevens over de toestand van wegen en terrein aan de sectie G2/S2 en over de verkeerstoestand op deze wegen aan sectie verkeer vindt via de organieke verbindingen plaats. Mocht door omstandigheden het gebruik van het commandonet voor de gevechtsverkeersregeling niet mogelijk zijn, dan dient hiervoor een afzonderlijk net te worden geformeerd, waarvoor óf verbindingsmiddelen door het hoger echelon beschikbaar moeten worden gesteld, óf middelen uit de divisie c.q. de brigade moeten worden vrijgemaakt.

Voor de gevechtsverkeerscontrole wordt in beginsel gebruik gemaakt van de organieke verbindingsmiddelen van de Koninklijke Marechaussee-eenheid en/of van de andere aangewezen eenheid. Bij de oefeningen van de 1e Divisie „7 December” wordt voor de verkeerscontrole per route een afzonderlijk net geformeerd. Op deze wijze wordt nl. voorkomen dat de verkeersposten op verschillende routes bij het doorgeven van berichten op elkaar moeten wachten, waardoor belangrijke berichten onnodig worden vertraagd (afb. 5).

Afb. 5 Verbindingschema, zoals bij de oefening Riviera door een brigade is opgezet

Uitvoering door de eenheden

Een goede uitvoering van de verplaatsing is niet alleen afhankelijk van een goed opgezette gevechtsverkeersregeling maar tevens van de wijze, waarop de te verplaatsen eenheden interne regelingen hebben getroffen om vertragingen te voorkomen. Commandanten van de eenheden en de onderdelen van deze eenheden zijn er niet vanaf met het doorgeven van de gegeven opdrachten, maar zij moeten aanvullende maatregelen treffen om de vele mogelijk voorkomende storingen het hoofd te bieden. Dit vraagt een voortdurende activiteit van de commandanten op alle niveaus. Steeds moeten zij nagaan of de verplaatsing nog voortgang vindt in overeenstemming met de plannen.

Te treffen maatregelen zijn de volgende.

— Het voortdurend behouden van het contact met de lagere commandanten tot aan de voertuigcommandanten toe. Dit kan plaatsvinden via de radio (bij een pantserinfanterie of een tankbataljon), of met ordonnansen (bij eenheden die niet over radio's beschikken en tijdens een periode van radiostilte).

— Het onmiddellijk ingrijpen bij het vallen van „gaten” in de colonne, waardoor verkeerd rijden van gedeelten van de eenheid wordt voorkomen.

— Het uitgeven van een duidelijke routebeschrijving aan elke voertuigcommandant.

— Het zich ervan overtuigen door commandanten, dat hun eenheden in haar geheel de verplaatsing zijn begonnen. Dit kan worden gedaan door, als commandant, de eenheid bij het passeren van het aanvangspunt te controleren, of door dit te laten nagaan door de plaatsvervangend commandant of een stafofficier. Het gebruik van motorrijwielen is voor het controleren van verplaatsingen aan te bevelen, in het bijzonder op smalle wegen. Verder moet iedere voertuigcommandant/chauffeur niet alleen letten op het voor hem rijdende voertuig maar ook nagaan of bij het wegrijden het achter hem opgestelde voertuig wel volgt. Bij het stoppen in een bocht dient een wagencommandant een post uit te zetten, die waarschuwt, zodra de colonne zich weer in beweging zet. Ook tijdens de oefening is gebleken, dat het deze onbenullige voorvallen zijn, die vertragingen opleveren.

De gevechtsverkeersregeling bij diverse gevechtshandelingen

Hoewel bij elk gevecht, waarbij verplaatsingen

moeten worden uitgevoerd, gevechtsverkeersregeling noodzakelijk is, is er een aantal omstandigheden, waarbij het succes van het gevecht in hoge mate afhankelijk is van een goede gevechtsverkeersregeling.

a. De inzet van reserves, zowel in het aanvallende als in het verdedigende gevecht

Altijd al is de beslissing van een commandant tot de inzet van zijn reserve één van de moeilijkste van de gevechtsvoering geweest. In het bijzonder is het bepalen van het tijdstip, waarop deze beslissing uiterlijk moet vallen om nog het gewenste resultaat te bereiken, moeilijk. Vaak is het zo, dat de commandant, die in staat is het eerst de vereiste gevechtskracht op de plaats te brengen, waar de beslissing wordt verwacht, het gevecht succesvol beëindigt.

Een goede gevechtsverkeersregeling kan derhalve een commandant *meer tijd* voor het nemen van zijn beslissing verschaffen of een belangrijk *tijdvoordeel* opleveren bij de inzet van zijn reserve.

b. De ontplooiing voor het gevecht

Ook hierbij gaat het erom tijdvoordeel te bereiken door een vlotte verplaatsing van de vereiste gevechtskracht naar de juiste plaats. Elke vertraging in deze verplaatsing ten gevolge van een onvoldoende gevechtsverkeersregeling kan fnuikend zijn.

c. Het overnemen van het gevechtscontact

Deze gevechtshandeling gaat meestal gepaard met een *doorschrijding* of *aflossing*. Bij het verdedigende gevecht zal het een aflossing zijn, bij de overgang van het vertragende naar het verdedigende gevecht een achterwaartse doorschrijding en bij het aanvallende gevecht een voortwaartse doorschrijding.

Steeds zijn echter twee of meer eenheden (de doorschrijdende en de te doorschrijden, de aflossende en de af te lossen eenheid (eenheden) bij deze gevechtshandeling betrokken. Het zal duidelijk zijn dat deze actie alleen door een goed gecoördineerde gevechtsverkeersregeling vlot kan verlopen. De eenheid, die het gevechtscontact overneemt heeft prioriteit bij de opstelling van de gevechtsverkeersregeling, o.a. bij de keuze van de te gebruiken wegen.

Om een goede coördinatie tijdens de uitvoering te garanderen, kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

— plaatsen van de commandoposten bij elkaar in de buurt;

Afb. 6 Tijdens een rivierovergang vormt de veerdienst hét kritieke punt voor de gevechtsverkeersregeling

- uitwisselen van liaisonofficieren, o.m. op de wegen waarlangs de doorschrijding plaatsvindt;
- het coördineren van de verbindingen.

d. Het overwinnen van hindernissen

Hierbij doelen wij in het bijzonder op:

- het overschrijden van een waterhindernis, de rivierovergang;
- het passeren van defilés;
- het doorschrijden van mijnevelden.

Bij deze gevechtshandelingen worden de verplaatsingsmogelijkheden beperkt door een hindernis. De gevechtsverkeersregeling heeft dan steeds tot doel het beperkt aantal overgangen c.q. doorgangen *optimaal uit te buiten* om de vereiste gevechtskracht aan de andere zijde van de hindernis te brengen.

Daar de rivierovergang (afb. 6) het meest aanspreekt, willen wij hierop nader ingaan.

Het overwinnen van een waterhindernis brengt veelal, reeds voorafgaande aan de daadwerkelijke overgang, een zware belasting voor de gevechtsverkeersregeling mee, door de noodzakelijke opvoer van grote hoeveelheden, deels zwaar, materieel van de genie. Daar ook tijdens de gehele actie de genievervoeren doorgaan, worden zo enigszins mogelijk hiervoor afzonderlijke, zg. *geniewegen* aangewezen, die buiten de routes van de te verplaatsen eenheden vallen.

Daar de commandant in de eerste plaats het gevecht aan de overzijde van de rivier moet leiden, kan hij overgaan tot het instellen van een apart orgaan — *het riviercommando* — voor het leiden van de verplaatsingen. Dit orgaan wordt geleid

door een stafofficier, bij de divisie bv. een officier van de sectie G3, bij de brigade de plaatsvervangend brigadecommandant, die gemachtigd moeten zijn beslissingen te nemen t.a.v. de aanpassing van het plan voor de verplaatsingen. Verder vinden wij hier de secties die ook de verkeersstaf vormen. Het riviercommando moet uiteraard ook in de verbindingen worden opgenomen. Voor de gevechtsverkeersregeling kan dan een afzonderlijk net worden geformeerd.

Het gebruik van *televisie* biedt de mogelijkheid op het riviercommando een direct beeld te krijgen van de toestand bij de veren en/of op kritieke punten langs de routes. Bij de oefening SAMPAN in het gebied van de Territoriaal Bevelhebber Zuid zijn hiermee gunstige ervaringen opgedaan.

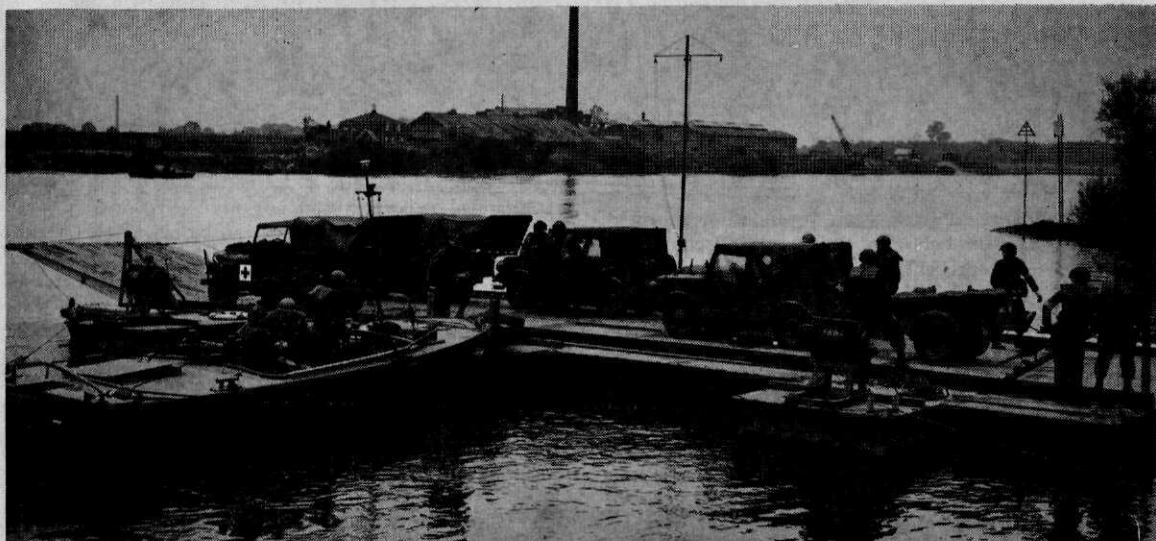
Verder worden de volgende maatregelen genomen om een goede doorstroming van het verkeer te garanderen.

- Het vaststellen van *voortuitgeschoven verzamelgebieden* op enige afstand (5 tot 10 km) van de rivier, waar de bataljons, die de stormovergang moeten uitvoeren, zich gereedmaken om met de gevechtsvoertuigen en de boten naar de overgangsplaats te gaan. Nadat de gevechtsvoertuigen het personeel met de boten hebben afgezet, keren zij voor zover zij niet voor de vuursteun worden ingezet, terug naar dit verzamelgebied.

- Het vaststellen van *voertuigafwachtingsgebieden*, die eveneens op 5 tot 10 km van de rivier zijn gelegen. Hier worden tijdens de overgang met veerdiensten *voertuigpakketten* van een *vlotlading* samengesteld. Daarom bevindt zich hier een vertegenwoordiger van de genie-eenheid, belast met het in bedrijf houden van de veerdienst, die de commandant c.q. zijn vertegenwoordiger, adviezen geeft over de samenstelling van de vlotladingen. Een verkeerspost bepaalt bij de uitgang van het voertuigafwachtingsgebied het tijdstip van vertrek voor de pakketten.

- Het inrichten van *veerwachtplaatsen*. Hier kan een voertuigpakket in afwachting van het overzetten tijdelijk worden „opgeborgen”. In ideale omstandigheden zal een voertuigpakket direct naar het veer kunnen oprijden en geen gebruik van de veerwachtplaats behoeven te maken (afb. 7).

- Van *veerstoep* tot *veerstoep* is de genist de verantwoordelijke man. Hij leidt het oprijden op de vloten aan de ene en het afrijden van de vlot-

Afb. 7 Bij een rivierovergang worden voertuigpakketten van een vlotlading per veerdienst overgezet

ten aan de andere oever. Gezien de ervaring tijdens de oefening RIVIERA achten wij het gewenst het geniepersoneel, dat op de veerstoepen en op de vloten verantwoordelijk is voor de goede gang van zaken, duidelijk herkenbaar te maken, bv. door een gekleurde helm. Dit voorkomt verwarring en tijdverlies bij de te verplaatsen eenheden. Op de veerstoepen bevindt zich tevens een verkeerspost, die ook de veerwachtplaats onder zijn hoede heeft. Deze post regelt de aanvoer van de voertuigpakketten uit de veerwachtplaats naar het veer.

— Aan de overzijde van de rivier worden *voertuigverzamelgebieden* ingericht, waar de commandant de in voertuigpakketten verdeelde eenheid weer verzamelt.

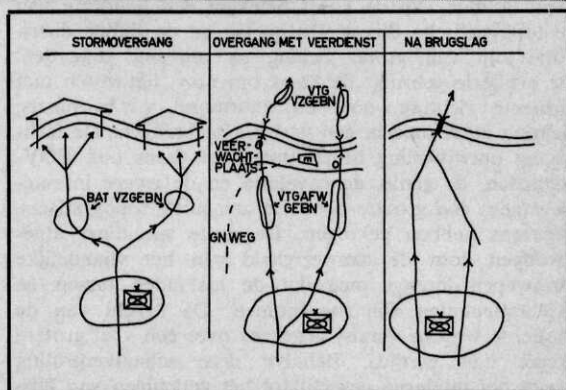
Bij het in gebruik nemen van een brug (bv. tijdens de duisternis) kunnen deze voorzieningen weer vervallen (afb. 8).

Samenvatting

1. Gevechtsverkeersregeling heeft tot doel de *tactische verplaatsingen in het raam van het gevecht* van divisie of brigade zó te doen verlopen, dat de gevechtseenheden het gevecht op zo gunstig mogelijke wijze kunnen aangaan dan wel ontgaan.

2. Gevechtsverkeersregeling is een *commandoverantwoordelijkheid* en eist:

— een nauwe samenwerking van de betrokken secties;

Afb. 8 Opzet van de gevechtsverkeersregeling tijdens een rivierovergang

— een doorlopende informatie van de verkeersstaf omtrent de toestand van wegen en terrein en de verkeerstoestand.

3. Het gevechtsverkeersplan moet voldoen aan de volgende eisen:

- *eenvoud*;
- *soepelheid*;

zodat het kan worden aangepast aan onvoorziene omstandigheden.

4. De uitvoering van verplaatsingen eist, behalve een goede gevechtsverkeersregeling, een *voortdurende activiteit van commandanten* op alle niveaus van de te verplaatsen eenheden en een goede verkeersdiscipline van alle weggebruikers.

5. Gevechtsverkeersregeling staat of valt met goed functionerende *verbindingen*. Indien nodig worden afzonderlijke netten t.b.v. de gevechtsverkeersregeling geformeerd.

Uit de vakpers

Terreinmeetdienst

Het moderne gevecht heeft geen verandering gebracht in de aard van de behoefte aan topografische gegevens. Wel heeft deze behoefte een schaalvergroting ondergaan en voorts is de noodzaak aangetoond van meer nauwkeurige gegevens binnen een korter tijdsbestek te verwerven en verwerken.

Terreinkennis is nog steeds onmisbaar bij de voorbereiding en uitvoering van operaties. De belangstelling is echter niet meer beperkt tot het direct voorgelegen compartiment, maar strekt zich over een veel grotere diepte uit. De topografische kaart is nog steeds een onmisbaar hulpmiddel; zelfs in zo'n mate dat zij tot op de laagste niveaus moet worden verspreid. Het actueel houden van de kaart betekent een belasting van de topografische dienst. De opslag en de tijdige distributie zijn van groter belang en omvang geworden. De artillerie gebruikt de kaart om t.b.v. het vuren met indirecte richting, doel en vuurmond v.w.b. plaats, richting en hoogte in één verband te brengen. De technische ontwikkeling bracht mee, dat thans ook EOV-eenheden, de genie, de cavalerie en de zware infanteriewapens een grotere behoefte aan juiste topografische gegevens hebben gekregen. De grote spreiding, afgedwongen door de aanwezigheid van het vijandelijke kernwapen, brengt mee dat de afstanden tussen de oriëntatiepunten zijn toegenomen. De dracht van de moderne wapens vereist gegevens over een veel grotere diepte dan eertijds. Behalve deze schaalvergroting noopt het moderne gevecht tot het verkrijgen van juiste gegevens binnen korte tijd. Voor een geleidelijke verfijning van gegevens ontbreekt de tijd. Ook tijdens duisternis of beperkt zicht moeten topografische werkzaamheden voortgang kunnen vinden. Hiertoe zijn dan ook nieuwe instrumenten en werkwijzen ontwikkeld. Het streven dient erop te zijn gericht tmd-werkzaamheden te verrichten binnen de tijd, die nodig is om de vuursteunmiddelen technisch vuurgereed te maken.

De grotere dracht van de artillerie vereist een grotere juistheid van de tmd-gegevens. Bij de nucleaire inzetmiddelen behoeft deze nauwkeurigheid echter niet groter te zijn dan de intrinsieke nauwkeurigheid van het inzetmiddel. De zuiverheid van het kompasrichttoestel wordt nadelig beïnvloed door metaal in de omgeving. Voor grote drachten van bv. 150 tot 200 km geeft de kaart onvoldoende juiste gegevens.

Het is daarom nodig de kaartcoördinaten om te zetten in geografische. Een andere reden om naar grotere nauwkeurigheid te streven ligt in de noodzaak tot munitiebesparing i.v.m. de grotere aanvoermoeilijkheden. Ook de beweeglijkheid van de doelen maakt inschieten minder aantrekkelijk. De artillerie streeft er dan ook naar van meet af aan uitwerkingsvuren te kunnen afgeven. Een verbeterde meteoberichtgeving, V_0 -meting e.d. bevorderen dit, doch bovendien moeten de vuursteunmiddelen en de doelen met de grootst mogelijke precisie in een meetverband worden gebracht. Vanaf afdeling tot legerartillerie wordt beschikt over tmd-organen, die met nieuwe apparatuur zijn of zullen worden uitgerust.

Reeds is de tellurometer ingevoerd, die afstandsbepalingen over maximaal 150 km kan doen. De tellurometer maakt trilateratie mogelijk in een groot gebied, waarbij een helikopter dan nog als richtpunt kan worden ingeschakeld ten dienste van voorwaartse insijding.

Thans zijn beproevingen gaande met een verbeterde tellurometer (Frans: hydrodist), die in staat is tot een voortdurende meting van zich wijzigende afstanden tussen een statische en een bewegende meetpost. Dit maakt het gebruik vanuit een helikopter mogelijk, zodat de beperkende invloed van schermen op het — voor meting vereiste — zichtverband wordt vermeden.

De gyrotheodoliet verschaft de mogelijkheid tot richtingbepaling zonder gebruik van driehoekspunten.

De voertuignavigatieuitrusting verschaft voortdurend een redelijk nauwkeurige plaatsbepaling, zonder dat de kaart behoeft te worden geraadpleegd.

De laserafstandmeter zal een belangrijke verbetering opleveren t.o.v. de thans gebruikelijke optische meters. Voor gegevens omtrent op grote afstand in vijandelijk gebied gelegen terreinen valt veel te verwachten van onbemande waarnemingsvliegtuigen en luchtfotografie van grote hoogte uit vliegtuigen of satellieten; ook de infraroodfotografie zal het hare bijdragen.

Het in de V.S. in ontwikkeling zijnde Long Range Survey systeem zal ook bijdragen tot het verkrijgen van nauwkeuriger tmd-gegevens. Hierbij worden commando's met een verkenningso opdracht in vijandelijk gebied gebracht. Zij zijn dan uitgerust met een speciale radio. Met behulp van een ver doorgevoerde automatisering en een vliegtuig als relayestation op 12.000 m hoogte is in theorie afstandsbeoordeling tot 550 km mogelijk. Al deze ontwikkelingen zullen het nauwkeurig meten in een groter gebied mogelijk maken. De tijd, nodig voor het opstellen en „opwarmen” van deze apparatuur is in het algemeen aanmerkelijk korter dan bij de oudere uitrusting. Verder zullen de helikopter en de computer de snelheid van het verkrijgen en verwerken van gegevens nog meer kunnen versnellen. Voorts zal de mogelijkheid tot het werken onder alle weersomstandigheden verder moeten en kunnen worden ontwikkeld. Een juiste inzet van de beschikbare meetploegen is nodig om de moderne uitrusting optimaal tot haar recht te laten komen. Flexibiliteit is dus vereist.

Ten einde een indruk te krijgen van de reeds bereikte graad van nauwkeurigheid zij hier vermeld dat de tellurometer „MRA2” over 15 km een fout maakt van 20 cm. In 20 min verschaft de gyrotheodoliet een richting met een fout van 0,10/00. De theodoliet „Wild T2” heeft een fout van 0,0050/00. De bereikte nauwkeurigheid komt nog beter tot haar recht, indien de gegevens per rekenmachine i.p.v. per logaritmetafel kunnen worden bewerkt.

Door een soepele inzet zal het mogelijk zijn de tegenstrijdige eisen van snelheid en nauwkeurigheid te verzoenen. Het behoeft geen betoog dat een optimaal resultaat slechts kan worden bereikt met hoog-gespecialiseerd personeel.

„Combat moderne et besoins topographiques”, door Lt.-Col. P. Cordery e.a., in „l'Armée”, juni/juli 1968

J.J.M.A.